

— iznaja od 4. zjutraj. —
Stane mesečno Din 25.—, za in-
stament Din 40.— neobvezno.

Oglas po tarifu.

Uredništvo:

Ljubljana, Kraljeva ulica št. 5/L
Telefon št. 2072 in 2804, ponoči tudi
št. 2034.

Rokopis se ne vračaja.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravišče: Ljubljana, Prešernova

ulica št. 54. — Telefon št. 2036.

Izdatniški oddelki: Ljubljana, Prešernova

ulica št. 4. — Telefon št. 2498

Podružnici: Maribor, Aleksandrova

št. 13 — Celje, Aleksandrova cesta

Račun pri poštne čez. zavodu: Ljubljana

št. 11.842 — Praha čisto 78.180.

Wien, Nr. 205.241.

Težišče državne politike prehaja na združene demokrate

Načelno in taktično vprašanje ujedinjenja demokracije rešeno. Brezuspješni manevri Vukičevićevih radikalov. — Odločna beseda «Reči»

Beograd, 1. oktobra, p. V političnih krogih so še danes živahno razpravljali o včerajšnjem sestanku med poblaščenimi SDS in Demokratske stranke. Pri tem gre le še za obliko, kako naj se izvede fuzija obeh strank, ker so načelna vprašanja že v popolnem soglasju rešena. Pa tudi glede načina združitve je že dosežen sporazum, ki bo jutri ali v ponedeljek dopoldne definitivno redigiran na sestanku med šefoma obeh strank gg. Pribičevićem in Davidovićem, nato pa predložen obema kluboma v definitivno odobritev.

Združitve obeh demokratskih strank bo bistveno spremenila politično situacijo. Nova Demokratska zajednica bo najmočnejša parlamentarna skupina. Težišče državne politike bo s tem samo ob sebi prešlo na demokrate. Vukičevićevci zato obupno nadalju-

jejo svojo akcijo tako proti fuziji obeh demokratskih strank kakor tudi proti snovanju demokratskega bloka z radičevci. Ker so ostali vsi njihovi dosedanja manevri brezuspješni, so naenkrat odkrili svoje simpatije za samostojne demokrate, češ da niso zaslužili tega, da bi sedaj kratkoma kapitulirali pred gg. Davidovićem. Današnja «Reč» dobro odgovarja na te intrige, češ da sicer o kapitulaciji SDS ne more biti govora, da pa je naposled vseeno, na kak način se izvrši združitve demokratskih elementov. Glavno je, da do združitve pride; to pa je že gotova stvar, ki je nobena intriga ne more omajati.

Ta odločen nastop oficijelnega organa SDS je zastavil pot vsem nadaljnjim spletkam in je izzval danes veliko pozornost, med nosilci današnjega režima pa tudi veliko razočaranje.

Pozor pred klerikalnimi vohuni in provokaterji!

Vse naše agitatorje in volilne starešine opozarjamo, da so klerikalci organizirali posebno vohunsko in provokatersko četo, ki ima svojo komando v Unionu. Njihova naloga je izzivati incidente ter špijonirati v naših volilnih lokalih. — Pozor pred njimi!

Takoj zjutraj na volišča!

Napredni volilci, stopite takoj zjutraj na volišče in oddajte svoje krogljice v 3. skrinjico. Drugače se Va mbo lahko zgodilo, kar se je zadnjič mnogim zakasnelim naprednim volilcem, da so mesto njih glasovali klerikalni volilni sleparji!

Pričetek kritičnih dni v Beogradu

Radikali ne dajo demokratom predsedništva Nar. skupščine. — Strah Vukičevićevih ljudi pred verifikacijsko debato. — Nadaljne zahteve DZ. — Marinković gre v avdienco. — Ogromen interes za ljubljanske volitve

Beograd, 1. oktobra, p. Akoravno se včerajšnji zaključki demokratske konference držijo v največji tajnosti, so vesti, da DS zahteva za sebe predsedniško mesto Narodne skupščine vendarle hudo razburile Vukičevićeve radikale. Radikalni ministri so se danes dopoldne sestali pri gg. Vukičeviću ter so dolgo razpravljali o situaciji, ki postaja od dneva do dneva težavnejša. Prevladalo je mišljenje, da je zahteva demokratov po predsedništvu Narodne skupščine nesprejemljiva in da se radikali ne morejo zadovoljiti samo s provizornim predsedništvom, ki traja samo do zaključka verifikacijske debate.

O tem stališču je min. predsednik popoldne obvestil gg. Marinkovića. S tem je postalo to vprašanje zelo kritičnega pomena, ker je izključeno, da bi demokratska stranka, ki se zaveda, da je njenemu kandidatu zasigurana ogrom-

na večina v parlamentu, to svojo zahtevno umaknila. G. Marinković je, kakor izgleda, to gg. Vukičeviću tudi povedal. Radikalni ministri se sestanajo še enkrat v ponedeljek zjutraj, da ponovno razpravljajo o stvari. Minister Marinković je bil popoldne pri ministru dvora ter se je najvil za avdienco pri kralju v Topoli. G. Marinković odputuje tja verjetno že jutri.

Veliko vznemirjenje vlada med radikali tudi zaradi sklepa demokratske konference, da morajo njeni predstavniki v verifikacijskem odboru postopati povsem objektivno in brez političnih ozirov, v spornih slučajih pa zahtevati odločitev kluba. S tem sklepom je onemogočeno, da bi vlada odločevala o glasovanju v verifikacijskem odboru.

Nova težkoča je nastala tudi zaradi zahteve Demokratske zajednice glede zakona o vrhovni državni upravi. Demokrati zahtevajo, da pride ta zakon na dnevni red takoj po sestanku Narodne skupščine. Kakor vedno, pa skušajo radikali razpravo o tem zakonu tudi sedaj zavlačevati. S sprejetjem zakona bi se namreč znižalo število ministrstev, tako da bi radikali izgubili najmanj 3 resore. Radikalom pa povzročajo že sedaj številni ministrski kandidati mnogo pregledov in se boje zato, da bi imeli potem še težje stališče.

Radikalni ministri in prvaki z veliko nervoznostjo zasledujejo razvoj pogajanj za ujedinjenje demokratskih strank. O tem tudi oni ne dvomijo več, da se bo ujedinjenje izvršilo, in sicer, kakor se splošno pričakuje že na prvih formalnih sejah obeh klubov SDS in DS. Ker se ve, da je v tem trenutku osebna pozicija gg. Vukičevića propadla, skušajo treznejši radikalski prvaki osigurati obstoj koalicije na ta način, da postavljajo v ospredje nove močje. V tej zvezi se predvsem imenuje imena gg. Ninčiča in Miše Trifunovića.

Za ponedeljek so sklicani skoraj vsi klubi. Istočasno zborujeta kluba DZ in SDS, dopoldne se sestaneta tudi radikalni klub, na katerega seji bo Vukičević poskušal izključiti pasičevce.

Velik interes vlada v Beogradu za ljubljanske občinske volitve. Demokrati vseh grup so trdno uverjeni, da bo Ljubljana ostala zvesta velikim naprednim ideji, ki sedaj v državi ujedinjuje vse v boju proti nepošteni in pogubni reakciji. Danes se je vrnil iz Ženeve minister prosvete dr. Kumanudi ter prevzel posle svojega resorta.

Zadnji dan paševanja klerikalne klike na magistratu

Klerikalci so izbrabili še zadnji dan svojega paševanja na magistratu, da so spravili vse svoje ljudi pod streho. Vladni komisar je včeraj podpisal dekrete o napredovanju klerikalnih eksponentov na magistratu. Nekateri so napredovali kar za dve kategoriji. Klerikalci so že včeraj vedeli, da jim je na magistratu za vedno odklenalo in zato so hoteli še zadnji dan postlati vsem svojim priganjačem. Novi napredni občinski svet bo imel mnogo posla, da bo skidal z magistrata ves gnol, ki ga je nakopičil kleroradikalni režim.

Hindenburgov jubilej

Berlin, 1. oktobra, s. Opoldne so izročili državni kancelar, podkancelar in državni ministri 80letnemu državnemu predsedniku Hindenburgu tkzv. Hindenburgovo darilo, t. j. listino, ki obstoji iz zavoja pergamentne, popisane z zlatimi in črnimi črkami. Darilo je v zeleni usnjati mapi z državnim grbom. Razen tega so mu izročili dragoceno jedino garnituro za 36 oseb, ki je izdelana v slogu Friderika Velikega ter obstoji iz 500 kosov. Tekom dneva so čestitili pred sedmiku zastopniki vseh strank, trgovine, obrti, znanosti in umetnosti, zveze nemških častnikov in številne druge delegacije. Vzdolgo osebe nemškega gospodarstva so izročile Hindenburgu tkzv. «Hindenburgovo zahvalo nemškega naroda» t. j. lastninsko listino dednega posestva rodine Hindenburg-Neudegg, ki so ga nabavili s prostovoljnimi prispevki nemškega gospodarstva. Berlin, 1. oktobra, s. Predsednik Hindenburg je odpustil oziroma omilil mnogo kazni. Odločil se je dalje, preklicati vse kazenske predloge zaradi žalitve njegove osebe. Ob enem je dal inicijativo deželnim vladam, naj pomilostijo vse osebe, ki so bile zaradi žaljenja njegove osebe obsojene. Deželne vlade so na to inicijativo že prišle.

Smrt francoskega diplomata

Pariz, 1. oktobra, d. Včeraj je umrl senator Jonart, član Francoske akademije. Jonart je postal svetovno znan l. 1916, ko je kot mednarodni nadkomisar v Grčiji prisilil grškega kralja k abdikaciji. Bil je ponovno minister in l. 1900 do 1911 generalni guverner v Alžiriji. Nekaj časa je bil tudi predsednik reparacijske komisije in poslanik pri Vatikani.

Demokratska zajednica in radičevci

Beograd, 1. oktobra, p. V vseh poljih, ki se je vršila v petek dopoldne v demokratskem klubu med gg. Davidovićem in dem. ministri, se varuje najstrožja tajnost. Navoz je bil tudi poslanec Timotijević. Glavni predmet razprave je tvorilo, kakor se naknadno izve, vprašanje priključitve HSS k demokratski zajednici, v kateri bi bili DS, SDS in IMO. V tem oziru je bilo mnenje deljeno: eni so zastopali stališče, da mora dati HSS gotove garancije za stalnost nove grupacije, drugi pa, da je to nepotrebno, ker take garancije v realni politiki niso važne. Opozarjali so, da niti SDS, ki ima več vzroka biti nezaupna, ne zahteva takih garancij, ampak želi, da se osnuje parlamentarni blok demokracije na podlagi svobodnega prepričanja o skupni koristi takega bloka za državo in udeležene stranke in da je zahteva po zasebnih garancijskih pogojih ni samo odijozna, marveč tudi popolnoma nepraktična. Najvažnejši sklep te konference pa je ta, da se verifikacija ne smatra za politični akt, marveč kot pravniško delo in da bo pred vsakim važnejšim glasovanjem zaslišan ves demokratski klub. Kakor znano, se je postavil gg. Vukičević na stališče, da je delo verifikacijskega odbora čisto politično in da so direktive za glasovanje v odboru odvisne od sklepa vlade.

„Radića treba ubiti...“

Zagreb, 1. oktobra, p. Pod naslovom «Radića treba ubiti» objavlja Stjepan Radić v današnjem «Narodnem Valu» daljši članek, v katerem ostro napada dr. Korošca in vse slovenske klerikalce. Med drugim piše, da se je vršil za časa volilne borbe za skupščinske volitve v Zagrebu neki «gospodski obed», katerega so se udeležili sami duhovniki pristaši SLS in HPS. Na tem obedu je imel mlad bogoslovec govor, v katerem je med drugim naglašal, da je treba z Radićem obračunati tako, kakor so Bolgari s Stamboljskim, češ, da je to edina rešitev in edini izhod iz sedanje položaja. Včeraj pa je gg. Radić sprejel iz Mostarja pismo, ki ga je podpisal neki dr. A. C. in kjer je napisano med drugim: «Vi ste največji sovražnik hrvatskega naroda. Treba vas ubiti kot psa. Hrvatske seljake ste vi znoreli in ne bo jih mogoče rešiti te norosti, dokler ste vi živi. Zadnji čas je že, da se vas spravi s sveta. V kratkem pridem v Zagreb in vas ubijem, da tako rečem hrvatski narod pred katastrofo.»

Na koncu članka naglašajo gg. Radić, da objavlja ta dejstva, da se vidi, kako smetle imajo klerikalci v svojih vrstah in kake rezultate je rodil blejski pakt.

Zahteve nemških poslancev

Beograd, 1. oktobra, p. Nocoj je posetil ministrskega predsednika vodja nemške stranke dr. Kraft in ostal pri njem v daljšem razgovoru. Po tem sestanku je dr. Kraft izjavil novinarjem, da je interveniral pri ministrskem predsedniku glede izpolnitve zahtev nemške narodne manjšine na šolskem polju ter da je ministrskega predsednika obvestil, da je odvisna podpora nemških poslancev od izpolnitve teh zahtev.

Patijarh Dimitrij v Zagrebu

Zagreb, 1. oktobra, n. Danes je dospel semkaj patrijarh Dimitrij. Na kolodvoru so ga pričakovali veliki župan, zastopnik komandanta armije, mestni komisar, šef policije, odbor pravoslavne cerkvene občine in številno občinstvo.

Razkrita zarota v Jeruzalemu

Berlin, 1. oktobra, s. Iz Jeruzalema poročajo, da je bila tamkaj odkrita velika zarota, ki je stremela za tem, da usmrti župana in več arabskih politikov. Dosedaj so bili aretirani 4 Arabci, med njimi neki uradni vrhovnega mohamedanskega sveta, ki je v rokah nacionalistov.

Ljubljancani!

Danes vsi svoje volilne kroglice v

3. skrinjico

da izvojujemo napredni Ljubljani

v letošnjem letu 3. zmago!

Vsi na volišče za listo
NAPREDNEGA BLOKA, katere nosilec je
dr. Dinko Puc!

Resni konflikti med ministri

Prometni minister se energično upira znižanju svojega proračuna in grozi z demisijo. — G. Smodej je zaman čakal na svoje imenovanje za državnega podtajnika

Beograd, 1. oktobra. V političnih krogih so se danes razširile vesti, da je prišlo na včerajšnji seji min. sveta do ostrih konfliktov med poedinimi ministri. Zlasti značilen je spor med finančnim ministrom dr. Markovićem in prometnim ministrom generalom Milosavljevićem. General Milosavljević se je odločno upr. redukcijski politiki, ki jo izvaja vlada na pritisk finančnega ministra, in zahteval, da se proračun prometnega ministristva, ki ga je kleroradikalna vlada tako brezglavo pristigla, poviša za poltrigo milijardo, češ, da je to za redno vzdrževanje in popravilo železniškega parka v smislu že svoječasno odobrenega programa neobhodno potrebno. General Milosavljević je glasom teh vesti izjavil, da poda takoj demisijo na položaj prometnega ministra, če vlada tej njegovi zahtevi ne ugodí.

Na drugi strani pa so se pojavili spori tudi med radikali in klerikalci, ki si medsebojno očitajo, da niso izpolnili sklenjene pogodbe. Klerikalci so zadnje dni osobito forsirali imenovanje gg. Smodeja za državnega podtajnika v prosvetnem ministristvu in so že pripravljali razne spremembe v področju tega resora, med drugim tudi upokojitve inspektorja Gangla, staroste Sokolskega saveza. Sedaj pa je vse padlo v vodo. G. Vukičević zadnje dni noče o imenovanju podtajnikov ničesar slišati, ker ima dovolj drugih skrbi. G. Smodej, ki je v Beogradu čakal na svoj ukaz, se je včeraj ogorčen odpeljal v Ljubljano. V političnih krogih se smatra tudi to kot znak krize Vukičević-Koroščevega režima.

Chamberlainov sestanek s španskim diktatorjem

Madrid, 1. oktobra, (be.) V pristanišču Alcudia na otoku Majorca sta se sestala angleški zunanji minister Chamberlain in Primo de Rivera.

Nevtralnost Luksemburške

Pariz, 1. oktobra, s. «Petit Parisien» poroča, da je prišlo na zadnjem zasedanju Društva narodov do pogodbe med Francijo, Belgijo in Luksemburško, v kateri se obnavljajo pogodbe glede nevtralnosti Luksemburške. Kakor zatrjujejo, so se prizadevali pritegniti v krog teh pogodb tudi Nemčijo.

Justifikacije v Moskvi

Moskva, 1. oktobra, s. Štirje na smrt obsojeni monarhisti so bili po odklonitvi prošnji za pomilostitev usmrčeni.

Madžarska senzacija — grda mistifikacija

Budimpešta, 1. oktobra, s. Zadevi s Paologuejevo noto je bila uprizorjena kot velika gospodarska transakcija, ki jo je hotel izvesti neki v Parizu živeči Karl Kalmos. Madžarske državne železnice naj bi bile za dobo 90 let oddane v najem neki francoski finančni skupini.

Budimpešta, 1. oktobra, d. «Ujsag» poroča iz Pariza, da gre pri znanem francoskem protokolu iz l. 1920, ki je vzbudil zadnje dni na Madžarskem ogromno senzacijo, po vsej priliki za grdo mistifikacijo. Po soglasnih ugovorih diplomatskih krogov so bile meje, kakor jih določa trianonska mirova pogodba, določene, še preden so madžarski delegati prispeli v Pariz, zato je povsem izključeno, da bi mogla Francija brez vednosti in pristanka ostalih velesil staviti Madžarski tako ponudbo. Mehški konzul v Budimpešti Šomjen izjavlja, da je besedilo note tako pomanjkljivo, da že samo to odbija vsako verjetnost, da bi to noto sestavil francoski diplomat, najmanj pa Paologues, ki je obenem tudi sloviti francoski pisatelj.

Rakovski bo moral iti!

Pariz, 1. oktobra, s. Kakor poroča «Havas», je ministrski svet naročil zunanjemu ministru Briand, da izda francoskemu poslaniku Herbetu v Moskvi nalog, naj zahteva odpoklic Rakovskega. Istočasno naj bi po povdaril, da s tem korakom odnošaji do Moskve niso prekinjeni.

Zadušen upor francoskih mornarjev

Toulon, 1. oktobra, (pa.) Včeraj se je uprlo 54 mornarjev na oklopnici «Ernest Renan». Mornarji so izjavili, da so s hrano nezadovoljni. Končno je bil upor zadušen in uporniki so bili zaprti v trdnjavske ječe.

Politiski grški poslanik v Parizu

Pariz, 1. oktobra, (be.) Za grškega poslanika v Parizu je bil imenovan grški delegat pri Društvu narodov Politia.

Ljubljančani!

Noben volilec, ki hoče biti napreden, danes ne sme ostati doma!
Naša skrinjica v Ljubljani je tretja.

Nasprotniki bodo lagali in begali volilce, kakor še nikdar tako. Ne verujte jim nič! Ne verujte ne »Slovenec«, ne drugim njihovim listom, ne klerikalnim letakom in lepakom, pa tudi ne drugim njihovim tiskovnam. Ne nasedajte njihovemu hujkanju!

Klerikalci se dobro zavedajo, da bosta Pirc in Pust dobila 1000 glasov manj, kakor jih je zadnjič dobil dr. Korošec, ako se njihovim agitatorjem ne posreči zbežati volilcev. Najboljši odgovor bele Ljubljane bo, da bo napredna udeležba pri današnjih volitvah tako velika, kakor še nikdar do sedaj.

Napredni volilci, bodimo disciplinirana armada! Vsi do zadnjega na volišče!

Kdor danes ne voli, glasuje proti sebi samemu in za klerikalce!

Redukcija naših gimnazij izvršena!

Medtem, ko klerikalci lažejo, da ostane glede gimnazij v Sloveniji vse pri starem, so bile redukcije včeraj dejansko že izvršene. — Klerikalna vlada ne dovoli niti privatnega pouka!

Kulturna demontaža se izvršuje po načrtu. Dočim šef SLS po Ljubljani govori, da mu v celi stvari ni nič znano, dočim »Slovenec« laže, da sta gospoda Leskovar in Natlačen kot predsednika oblastnih skupščin tako energično intervenirala, da sta dosegla »odgovoditev odločitev« je včeraj napočil usodni 1. oktober in ostalo je res »pri starem«, toda na žalost pri stari odredbi klerikalnega ministra Perića, da se pet slovenskih gimnazij reducira na 4 štiri-razredne srednje šole. Medtem ko so se klerikalci delali, kakor da je vse skupaj le »Jutrova« senzacija, so ravnatelji gimnazij v Mariboru, Kočevju, Ptuj, Ljubljani III in Murski Soboti prejeli telegrafne naloge, da s 1. oktobrom 5. razred svojih zavodov zapro.

Zaman so vse te dni čakali na odgovore, da odredbe, včeraj so morali odredbo izvršiti. A ne le to. Ko so nekateri ravnatelji poskušali voditi uklenjeni 5. razred v obliki privatnega pouka, ker so se profesorji pošteno uprli, izrekli pripravljeni, da bodo vršili ta poduk kot nadurni brez honorarja, jim je vlada to naravnost zabranila!

Naravno je v prizadetih mestih ogorčenje prebivalstva ogromno. Razburjenje pa je tudi celokupno prebivalstvo Slovenije, ki se dobro zaveda, s kakšno neusmiljeno roko poseda klerikalistični režim po prevažnih kulturnih institucijah. Ko so bili klerikalci spomlad pravičje vezani z radikali, so se vrgli na likvidacijo socialne politike, sedaj ta nesrečna stranka z vnuerno vrši kulturno demontažo, kateri še ni videti konca...

O situaciji na posameznih od redukcijske prizadetih gimnazijah smo tekem včerajšnjega dne prejeli sledeča avtenčna poročila:

Kočevje, 1. oktobra. Ravnateljstvo gimnazije je pred par dnevi zaprosilo ministrstvo prosvete, da dovoli v pe-

tem razredu od 1. oktobra dalje vsaj privatni pouk. Danes opoldne pa je ravnatelj prejel od ministrstva prosvete brzojavko, da se pouk tudi privatno ne dovoljuje. V petem razredu je 34 dijakov, ki so danes na cesti. Ker je pretežna večina med njimi doma v Kočevju in okolici in ker nimajo sredstev, da bi odšli na druge zavode, bodo ostali brez nadaljnjega šolanja in bodo nadaljni študij najbrže vobče morali opustiti. Potrto med dijaštvom in ogorčenje med prizadetimi starši je velikansko.

Murska Sobota, 1. oktobra. Peti razred gimnazije je bil ukiniten že s 1. septembrom in se zato je ob pričetu šolskega leta niso sprejeli dijaki. Ker je bil začasno ukljen tudi sedmi razred in se je obljubljalo, da bo letos obnovljen, je ravnateljstvo pred pričetom šolskega leta prošlo za obnovitev, ki pa se ni dočela. Izmed višjih gimnazijskih razredov funkcionira torej samo šesti razred. Pripravlja se velik protestni shod, na katerem bodo prebivalci Murske Sobotice in okolice zahtevali upostavitve polne gimnazije.

Ljubljana III. Peti razred je ukiniten, zato pa je 11. drž. gimnazija otvorila še eno paralelo v 5. razredu.

Maribor, 1. oktobra, r. Točno po odloku ministrstva je bil danes zjutraj pouk v petem razredu ukljen. Razred šteje 63 dijakov, ki so silno potrto, vendar pa se zanašajo, da bo ministrstvo na številne intervencije pozitivno odgovorilo. Ako bodo vse prošnje ostale zaman, bo ravnateljstvo skušalo uvesti privatni pouk.

Ptuj, 1. oktobra. Peti razred je ukljen. Da 32 dijakov ne ostane na cesti, se je organiziral začasno privatni pouk. Ravnatelj je danes opoldne poslal velikemu županu v Mariboru obsežno petico, da se dovoli nadaljevanje privatnega pouka.

Tudi gledališče bi radi demontirali!

Včeraj so bile ustavljene članom drame in opere ljubljanskega Narodnega gledališča umetniške doklade. — Poslovanje gledališča ustavljeno. — Intervencija posl. Kramerja pri ministru prosvete

Včeraj je prispela od upravnika ljubljanskega gledališča, ki se mudi v Beogradu, na gledališko upravo brzojavka, da se članom gledališča ne smejo izplačati takozvane umetniške doklade, ki tvorijo do 60 in 70 odst. njihove plače. Ko so igralci in igralkice prihajali po svoje mesečne gaže, so dobili dejansko le del plač izplačanih, drugo pa se bo baje uređilo — prihodnji teden. Naravno, da so premagali igralci vsled tega prišli v silno neprijeten in mučen položaj in razumljivo je, da je med njimi nastalo ogromno ogorčenje, ki je tem večje, ker je bil denar za izplačilo vseh prejemkov pripravljen in si zato nihče ne more upravnikove odredbe tolažiti drugače kakor kot znak, da se pripravljajo nov atentat na slovensko gledališče. Takošnje informacije v Zagrebu in Beogradu so pokazale, da na tamkajšnjih državnih gledališčih ni bil izvršen nikakšen podoben ukrep. Gre torej za

odredbo, ki se tiče izključno le Ljubljane.

Članstvo drame in opere je v svojem razburjenju odpovedalo skušnje in v gledališču je nastal popoln zastoj. Posebna deputacija Udrženja gled. igralcev pod vodstvom predsednika g. Betetta se je podala k posl. dr. Kramerju, da ga informira o položaju ter zaprosi za intervencijo. Posl. dr. Kramer je takoj telegrafno opozoril ministra prosvete na ljubljanski skandal in je zahteval takojšnjo remediuro. Obljubil je deputaciji, ako bi zadeva do pričetka tedna ne bila urejena, nadaljno najenergičnejšo akcijo demokratiških poslancev.

Naravno je, da so simpatije cele napredne Ljubljane na strani težko prizadetih članov gledališča in da gre danes v javnosti le en glas: napravite red v gledališču in dajte mu možnosti nemotnega razvoja!

Naravno je, da so simpatije cele napredne Ljubljane na strani težko prizadetih članov gledališča in da gre danes v javnosti le en glas: napravite red v gledališču in dajte mu možnosti nemotnega razvoja!

Naravno je, da so simpatije cele napredne Ljubljane na strani težko prizadetih članov gledališča in da gre danes v javnosti le en glas: napravite red v gledališču in dajte mu možnosti nemotnega razvoja!

Naravno je, da so simpatije cele napredne Ljubljane na strani težko prizadetih članov gledališča in da gre danes v javnosti le en glas: napravite red v gledališču in dajte mu možnosti nemotnega razvoja!

Naravno je, da so simpatije cele napredne Ljubljane na strani težko prizadetih članov gledališča in da gre danes v javnosti le en glas: napravite red v gledališču in dajte mu možnosti nemotnega razvoja!

Naravno je, da so simpatije cele napredne Ljubljane na strani težko prizadetih članov gledališča in da gre danes v javnosti le en glas: napravite red v gledališču in dajte mu možnosti nemotnega razvoja!

Naravno je, da so simpatije cele napredne Ljubljane na strani težko prizadetih članov gledališča in da gre danes v javnosti le en glas: napravite red v gledališču in dajte mu možnosti nemotnega razvoja!

Naravno je, da so simpatije cele napredne Ljubljane na strani težko prizadetih članov gledališča in da gre danes v javnosti le en glas: napravite red v gledališču in dajte mu možnosti nemotnega razvoja!

Naravno je, da so simpatije cele napredne Ljubljane na strani težko prizadetih članov gledališča in da gre danes v javnosti le en glas: napravite red v gledališču in dajte mu možnosti nemotnega razvoja!

Naravno je, da so simpatije cele napredne Ljubljane na strani težko prizadetih članov gledališča in da gre danes v javnosti le en glas: napravite red v gledališču in dajte mu možnosti nemotnega razvoja!

Naravno je, da so simpatije cele napredne Ljubljane na strani težko prizadetih članov gledališča in da gre danes v javnosti le en glas: napravite red v gledališču in dajte mu možnosti nemotnega razvoja!

Naravno je, da so simpatije cele napredne Ljubljane na strani težko prizadetih članov gledališča in da gre danes v javnosti le en glas: napravite red v gledališču in dajte mu možnosti nemotnega razvoja!

Naravno je, da so simpatije cele napredne Ljubljane na strani težko prizadetih članov gledališča in da gre danes v javnosti le en glas: napravite red v gledališču in dajte mu možnosti nemotnega razvoja!

Naravno je, da so simpatije cele napredne Ljubljane na strani težko prizadetih članov gledališča in da gre danes v javnosti le en glas: napravite red v gledališču in dajte mu možnosti nemotnega razvoja!

Naravno je, da so simpatije cele napredne Ljubljane na strani težko prizadetih članov gledališča in da gre danes v javnosti le en glas: napravite red v gledališču in dajte mu možnosti nemotnega razvoja!

Naravno je, da so simpatije cele napredne Ljubljane na strani težko prizadetih članov gledališča in da gre danes v javnosti le en glas: napravite red v gledališču in dajte mu možnosti nemotnega razvoja!

Naravno je, da so simpatije cele napredne Ljubljane na strani težko prizadetih članov gledališča in da gre danes v javnosti le en glas: napravite red v gledališču in dajte mu možnosti nemotnega razvoja!

Naravno je, da so simpatije cele napredne Ljubljane na strani težko prizadetih članov gledališča in da gre danes v javnosti le en glas: napravite red v gledališču in dajte mu možnosti nemotnega razvoja!

Naravno je, da so simpatije cele napredne Ljubljane na strani težko prizadetih članov gledališča in da gre danes v javnosti le en glas: napravite red v gledališču in dajte mu možnosti nemotnega razvoja!

Naravno je, da so simpatije cele napredne Ljubljane na strani težko prizadetih članov gledališča in da gre danes v javnosti le en glas: napravite red v gledališču in dajte mu možnosti nemotnega razvoja!

Naravno je, da so simpatije cele napredne Ljubljane na strani težko prizadetih članov gledališča in da gre danes v javnosti le en glas: napravite red v gledališču in dajte mu možnosti nemotnega razvoja!

Naravno je, da so simpatije cele napredne Ljubljane na strani težko prizadetih članov gledališča in da gre danes v javnosti le en glas: napravite red v gledališču in dajte mu možnosti nemotnega razvoja!

Naravno je, da so simpatije cele napredne Ljubljane na strani težko prizadetih članov gledališča in da gre danes v javnosti le en glas: napravite red v gledališču in dajte mu možnosti nemotnega razvoja!

Naravno je, da so simpatije cele napredne Ljubljane na strani težko prizadetih članov gledališča in da gre danes v javnosti le en glas: napravite red v gledališču in dajte mu možnosti nemotnega razvoja!

Naravno je, da so simpatije cele napredne Ljubljane na strani težko prizadetih članov gledališča in da gre danes v javnosti le en glas: napravite red v gledališču in dajte mu možnosti nemotnega razvoja!

Klerikalne bombe

Kakor smo napovedali, so začeli klerikalci razširjati za današnje volitve svoje smrdovalne bombe. Včeraj popoldne so napravili posebno izdajo »Slovenca«, pa so jo slabo odrezali. Le malo ljudi ga je kupilo, tako da niti »kšofa« niso mogli napraviti, četudi so računali na velik dobiček. Ljudje so kar po vrsti odklanjali posebno izdajo »Slovenca«, oni pa, ki so ga iz radovednosti vzeli, so pa kmalu videli, da so v njem res same volilne laži. V ostalem pa je ta posebna izdaja tudi pokazala, kakšna duševna revščina in depresija vlada v SLS zaradi današnjih volitev. Pirc in Pust se pač ne da braniti.

Snoči smo bili obveščeni, da se klerikalci z včerajšnjo blamažo, ki so si jo pridobili s posebno izdajo »Slovenca«, še niso zadovoljili, zato so danes tiskali v Katoliški tiskarni nove letake in nove lepake, ki naj služijo klerikalcem za volilne bombe. Ljubljana pa se bodo jutri zopet smejala, kakor so se smejali pri zadnjih volitvah klerikalnim lepakom, ki so na dan volitev ob opoldanskim volitvah naznanjali »zmago dr. Korošca«. Ob 7. zvečer pa so SLSarji z dolgimi obrazi in dolgimi nosovi gledali, kako je ostala dr. Koroševa zmaga na — plakatu.

Karkoli bodo danes klerikalci pod svojim imenom ali pod kako lažnivo firmo uprizorili, se ve, da je to smrdovalna klerikalna bomba.

Volilci naj v ostalem vedo, da ves današnji dan počiva delo v vseh tiskarnah in da je od polnoči pa zopet do polnoči vsako delo strogo zabranjeno in povsem izključeno. Če bi torej klerikalci danes izdali tekot dneva še kako tiskovino, so jo tiskali že včeraj ali že prej. Že samo po tem je videti vrednost in poštenost klerikalnih poročil.

Pazite na klerikalne „šprengle“!

Kakor pri zadnjih volitvah bodo klerikalci tudi danes poskušali po vzorcu svoje znamenite trnovske šprengle uprizoriti najrazličnejše volilne goljufije. Glasovali bodo zopet za odsotne in mrtve. Naši čuvarji bodo storili svojo dolžnost, podpirajte pa jih tudi vsi drugi napredni volilci. Izročite vsakega volilnega sle-

Gospodinjska šola

„Mladike“ in prof. Jarc

Na petkovem shodu SLS v Unionu je govoril g. Jarc, vzgojitelj mladine, profesor in član občnega odbora (I) med drugim tudi tole: »Mesto ima pač svojo gospodinjsko šolo (Mladiko), za kar doplačuje lepo vsoto, nima pa ne ene gospodinjske šole, v kateri bi se učile hčerke naših delavcev, obrtnikov itd.«

K tej skoki in skozi nastvarni izjavi je treba pripomniti sledeče: Gospodinjska šola »Mladike« se mora po sklepu obč. sveta vzdrževati sama iz lastnih sredstev. To seveda njeno delovanje zelo ovira, kljub temu je pa splošno znano, da prireja baš ta gospodinjska šola leto za letom brezplačne večerne kuharske in gospodinjske tečaje ravno za najširše sloje, ki se v takem številu oglašajo, da je nemogoče vsem proujati za sprejem ustroji. Morda je ni pisane in ne urada v Ljubljani, kjer ne bi sodela bivša gojenka teh tečajev v Mladiki. Znano je nadalje, da je izšla iz gospodinjske šole »Mladike« cela vrsta v gospodinjstvu izobraženih učiteljic, ki delujejo z uspehom med najširšimi sloji našega naroda po deželi.

To važno socialno delo vrši zavod brez podpore in učiteljstvo brez posebne nagrade. To gospodinjsko šolo obiskujejo po izjavi g. Jarca »dekleta podeželskih magnatov«, kar pa je »Slovenec« v svojem poročilu previdno zamolčal. V resnici jo vzdržujejo dekleta podeželskih rodbin, toda zato pa je šola vzdrževana in vzdržuje vsako leto po nekaj gojenk ali docela brezplačno in tisti, ki odda mestni blaginji vsako leto lep čist dohodek v denarju in na inventarju. Naj izvoli g. Jarc vprašati g. blaginjskega mestnega blaginjskega, koliko tisočakov je prejela mestna blaginja od gospodinjske šole »Mladike« samo letos. Ali pa naj se potruži enkrat v kuhinjo »Mladike«, kjer mu bodo gojenke na najbolj ljubezni način pokazale, kakšen inventar je sprejela gospodinjska šola od mestne občine in s kakšnim inventarjem se lahko ponaša mesto na občina denar!

Tako torej ne »doplačuje« mestna občina lepe vaote za »Mladiko«, ampak obratno je res, da ima od šole mesto še profit, kljub temu, da vzdržuje »Mladiko« tudi eminentno važno socialno delo, ki bi ga morala sicer izvrševati ona gospodinjska šola, ki nima svoje ime po ustanovitelju krščanskega socializma dr. Kreku. Tam pa so redovnice tako gospodarile, da so jim odvzeli vodstvo in upravo tega zavoda in obeje podelili mariborskim redovnicam. Če misli, da ne izvršuje gospodinjske šole »Mladike« svoje naloge vemo in v redu, potem naj vpraša g. Jarc one tri redovnice, ki so bile ravno preden šole leto raje gojenke »Mladike« nego katere drugo tako šolo. Naj vpraša g. Jarc one gojenke gospodinjske šole in večernih tečajev, ki niso bile ravno iz vrst tisk. »naprednih familij«, zakaj so si izvolile za svojo gospodinjsko izobrazbo raje »Mladiko« nego drugo gospodinjsko šolo in joeli so kdaj občutile, da bi bile »manj vredne« nego katerakoli druga gojenka.

To je gola resnica o gospodinjski šoli »Mladika«. Jarčeve besede so pa ravnateko golo izmišljotina.

Delavci v artiljerijski delavnici že reducirani

Včeraj ob 13. je bilo v artiljerijski delavnici pri izplačilu reduciranih in brezobzirno na ceno vrženih od 42 delavcev 39. Ostali so samo trije: 1 pleskar, 1 ženska in še 1 uslužbenec. Odkupljenim delavcem se je dalo vedeti, da je redukcija definitivna in da se na tem ne da ničesar več izpremeniti.

To obvestilo smo včeraj prejeli od samih reduciranih delavcev, ki so se razburjali in zgrajali nad brezvestno lažjo v včerajšnjem »Slovencu«, ki je priobčil pod dvokolonskim naslovom »Delavstvo artiljerijske delavnice se ne

reducira« izmišljotino kako se je »Slovenec« dopisnik razgovarjal z vojnim ministrom in kako je on njemu izjavil, da bo stvar za delavce ugodno rešil. Mesto da bi pritisnil na ministra vojne minister dr. Gosar, so klerikalci poslali intervenerat »Slovenčevega« dopisnika. Dejstvo, da je 39 artiljerijskih delavcev že na cesti pa dokazuje, da si je »Slovenec« celo vest o tem, da delavstvo ne bo reduciran, izmišlil ter da je bil tozadevni članek skovan v katoliški kovačnici za volilne sleparije in goljufije.

Gosp. dr. Anton Korošec!

Po poročilu Vašega »Slovenca« ste včeraj na shodu v »Unionu« rekli, »da je dr. Puc von Filipschof dobil od ljubljanske Mestne hranilnice, oziroma Slovenske banke izplačan horrendni honorar od preko 400.000 Din, še preden je pobral z magistrata svoja šila in kopita.«

Ugotavljam, da ste s temi trditvami nesramno lagali in obrekovali!

Dr. Dinko Puc.

Tajinstveni formularji za dodeljevanje stanovanj v mestnih hišah

Včeraj so se pojavili po mestu dekreti za oddajo stanovanj v mestnih stanovanjskih hišah. Na lastne oči smo videli par takih formularjev, v katerih je ime še izpuščeno, a vendar vsi že nosijo podpis vladnega komisarja. Treba je le vstaviti ime, pa imaš stanovanje. Priznati moramo, da so nam ti čudoviti formularji velika uganka. Kako je mogoče, da pridejo take uradne listine mestnega magistrata med občinstvo neizpolnjene? Zakaj je bil izdan od vladnega komisarja formular dodeljevanja dekreta z njegovim faksimiliranim podpisom, ne pa z originalnim lastnoročnim podpisom. Po našem mnenju se je morala, verjetno celo brez vednosti vladnega komisarja, zgoditi na magistratu zloraba uradne oblasti z namenom, da se z zgoraj omenjenimi formularji vrši sleparska volilna agitacija zlasti med brezstanovanjci. Očividno gre za najpoddlejši in najostudnejši volilni goljufij med najsiromašnejšimi in najpotrebnejšimi. Ni izključeno, da so gorenje formularje imeli v znanju katoliški kovačnici za volilne sleparije in goljufije ter so jih na debelo zlorabljali za volilno agitacijo, da so ž njimi nakazovali stanovanja v mestnih hišah. Uprav nemogoče se nam zdi, da bi se moglo kaj takega dogajati, ker po človeški pameti se mora kaj takega maščevati predvsem na sami SLS. Brezvestnost in nepoštenost klerikalne agitacije, ko magistratni klerikalni klki že teče voda v grlo, pa vendar ne izključuje, da so vesti, ki nam jih je v tem oziru prinesel naš informator, resnične. Zatrjuje se celo, da so klerikalci zadnje dni »dodelili« s takimi formularji na stotine mestnih stanovanj in seveda veliko več, kakor pa bo stanovanj v mestnih hišah sploh kdaj na razpolago. Mi zadeve snoči nismo mogli dogrnati do kraja in ne vemo, kako daleč sega ta edinstvena korupcijska afera. Mnenja pa smo, da naj se vsi oni, ki so dobili zadnje dneve kak magistratni dekret s tiskanim podpisom vladnega komisarja, oglašajo na mestnem magistratu, da se prepričajo, jeli je dekret pristen in pravičen ali pa morda le volilna sleparija brezvestne klerikalne klke. Že samo dejstvo, da so se neizpolnjeni dekreti vladnega komisarja pojavili v večjem številu v javnosti, narekuje vsem prizadetim opreznost in previdnost, da ne bodo v svojih iluzijah in menec, da imajo že v mestni hiši stanovanje, v ponedeljek na magistratu izvedeli, da so bili nesramno potegnjeni in od SLS povrh še za volilno kroglico ogoljufani.

Eden od famoznih stanovanjskih dekretov se nahaja v naših rokah.

Sokolski Tabor ogrožen

Preteklo soboto se je zbralo na Taboru veliko število društvenikov, ki so vsestransko pretresali skrajno resni društveni položaj. Razgovore je vodil predsednik društva za zgradbo br. Jos. Turk, poročali so dr. Pestotnik, E. Lovšin in Z. Miklavc. Sestanek je prišel do naslednjih zaključkov:

Sokol I. in Društvo za zgradbo sokol. doma na Taboru v Ljubljani,

zbrana po mnogostevilnem članstvu na sestanku dne 24. sept. na Taboru, sta sprejela naslednjo resolucijo in ugotovitve:

1. Splošna gospodarska kriza je v toliki meri zmanjšala v zadnjem letu vire društvenih dohodkov, da Tabor ne more zadostiti vsem svojim terminiranim obveznostim, zato prosimo v obojestranskem interesu vse upnike za primerno potrpljenje in odlog, ker smo prepričani, da pri naši najboljši volji, ki nas vodi, in pri sicer dobro urejenem društvenem gospodarstvu zadostimo sčasoma vsem obvezam.

2. Hvaležnosti se spominjamo v imenu kulturnega sokolskega poslanstva in v imenu sedanje in bodoče generacije, ki jim je Tabor namenjen, vseh dosedanjih dobrotnikov Tabora, ki so z delom, denarnimi naklonitvami in jamstvi omogočili lepo zgrad-

bo, za katero nam je prvotna kupna pogodba natančno predpisala termin dovršitve, velikost zazidane ploskve in monumentalnost. Ta okolnost je zahtevala neprimerno večjih gradbenih stroškov in le z Vašo pomočjo smo mogli zadostiti pogodbenim zahtevam.

3. Živimo v dnevi skrajno resne opasnosti za Tabor. Na današnjem članskem sestanku se je sestavil poseben finančni odbor »Konsorcijski za ohranitev Tabora« s sodelovanjem odličnih sokol. delavcev s Tabora in ob moralni in stvarni pomoči zglednih meščanov z namenom, da ob izdelanem finančnem načrtu poskrbi za denarna sredstva v kritje obvez.

4. Apelliramo ponovno na vse, predvsem pa na imovitelje članstvo Sokola I. in Društva za zgradbo, da razumeva težavni in opasni položaj, da odpre srce in roke za nove, najmojše potrebne žrtve, ker ne moremo težkih bremen porazdeliti tudi na bodočo generacijo, ki bodo uživale dobroto žrtvovalnih naporov sedanjega pokolenja.

5. Skupno posvetovanje obeh društev na Taboru z zastopniki Sokolske župe Ljubljana in vodilnimi zastopniki Jugoslovanskega Sokolskega Saveza je pokazalo popolno soglasje o načinu in nujnosti pomoči Sokol. Taboru. Vprašanje Tabora je zadeva celokupnega Sokolstva in častja zadeva vsega Sokolstva naklonjenega občinstva. Opravičeno napramo, da se v izdatni meri odzovejo vabilu »konsorcijskega za ohranitev Tabora« poedinci in razne ustanove, ki imajo z nami enake poglede na kulturna, socialna, narodna — in državna — vprašanja.

Mučen incident na Gradu

Ker so pričeli klerikalci po vzgledu vzornega duhovnika Gabrovška tudi pri teh volitvah razširjati vesti o »nasilnih« dejanjih, ki so jih bojda zagrešili napredni ljudje, ki pa so ena sama laž in kleveta, kakor se je neizpodbitno dokazalo že pri letaku kaplana Gabrovška, moramo vendarle objaviti resnici na lubo dogodek, ki se je pripetil na dr. Koroševem shodu na Gradu.

Incident se je pripetil v trenutku, ko je dr. Korošec, tritiran z medijci svojih vernih poslušalcev, pričel kritizirati nad prednimi možmi in je zagrabil g. B. za prsa in ga pričel suvati. Takoj so priskočili klerikalni pretepači in pričeli g. B. suvati in pretepati in ga metati na tla. Zadal stojiče žene so glasno protestirale proti temu ordinarnemu postopanju. Klerikalni razgrajali so nato kakor na mig planili proti ženam, jih prijemali za grudi in suvali proti izhodu. Najbolj je bila prizadeta gospa Marija Kisovec, ki so jo uprav surovo pobili proti izhodu. Ves incident je izzval v vseh prisotnih ostro obzodb klerikalne posurovelosti. Grad bo danes klerikalcem to še posebej s svojimi kroglicami pokazal.

Občinske volitve v Metliki

Metlika, konec septembra

V nedeljo, 2. oktobra, se bodo vršile občinske volitve tudi pri nas. Za širšo javnost morda niso toliko zanimive, za nas pa so seveda izredne važnosti. Zato sem uverjen, g. urednik, da boste tudi napredni Metlički žrtvovali vsaj malo prostora.

V času, ko je splošna zahteva vseh naprednih elementov po celi državi, naj se čim tesneje združi vse, kar je naprednega in resnično demokratičnega, je del metličkih radičevcev začel prav grdo gonjo proti skupni napredni listi, katere nosilec je dosedanj pri ljubljani župan g. Ivan Golja in ki ima v nedeljo 1. skrinjico. Ko smo sestavljali listo, smo se obrnili do tukajšnjega radičevskega voditelja glede skupnega nastopa; odvrnil nam je preiziljivo: »Mi imamo svojo župana in svojo listo! Obenem so se razširile po mestu govorice, da so si gospodje že naprej razdelili župansko in svetovalska mesta in začeli s podrobno agitacijo. Ta pa očividno ni imela uspeha, ker je radičevski gošdnar napelil zopet prišel k nam in ponudil skupen nastop. A bilo je že prepozno, ker je bila medtem naša lista že sestavljena in vložena. S težko, težko muko je nato vendarle sestavil svojo listo; tako neroden je bil pri tem, da bi lahko dosegil razveljavljenje liste, a nismo hoteli. Naj le pokaže gospodje svojo »moč«. Zelo se motijo, ako računajo, da bodo dobili v nedeljo vse one glasove, ki so bili 11. septembra oddani za g. Pucija. Sadi kandidirajo sedaj na naši skupni listi tudi odlični sodelavci SKS, ki jim je na tem, da se vodi občinsko gospodarstvo pametno in v splošno korist.

Zadnje dni razpošiljajo nekatere letake, za katere odgovarjamo, da bomo volili resnično, kakor nam oni priporočajo, samo take može, ki so se že dolga leta udeleževali v občinski upravi in bodo tudi v bodoče delali za napredek občine, ne bomo pa volili g. Makarja, ki ga vsi le predobro poznamo. Nečemo, da bi delal pri občini tako, kakor »dela« pri vodovodni zadrugi.

V nedeljo bodo vsi zavedni Metličani oddali svoj glas za listo dosedanjega župana, katere skrinjica je prva!

Samaritanska morala, ki jo uče klerikalni pretepači

Laži kaplana Gabrovška v podvojeni izdaji.

»Slovenec« poroča, da so v petek zvečer neki znani napredni sportniki na Kongresnem trgu pretepli nekega stoodstotnega igralca, po imenu Jereba. Moža je baje nek napreden sportnik sunil tako krepko v prsa, da je telebnil na tla in omedlel. »Slovenec« navezuje na to pripovedko trditve, da se je okoli invalida Jereba (!) zbrala večja gružica ljudi, ki je glasno obsojala nasilje.

Ugotavljam, da je cela pripovedka od začetka do kraja debelo zlagana.

Invalid, o katerem poroča »Slovenec«, se

Naši kraji in ljudje

Povišanje najemnine za tri mesece nazaj in obenem za tri mesece naprej

Velikansko razburjenje je včeraj nastalo med magistratnimi nameščenci, ki stanujejo v občinskih stanovanjskih hišah. Dosedanjim najemninam jim je bilo pri plačah odtrgan zaostanek povišanja najemnine za cele tri mesece nazaj in so posameznim uradnikom in nameščencem odtrgali kar do 700 do 800 dinarjev.

Se večje je razburjenje med ostalimi najemniki v občinskih stanovanjskih hišah. Ko so včeraj stranke prišle plačevati najemninno, jim je bilo na neljubno presenečenje sporočeno, da morajo plačati povišanje najemnine za tri mesece nazaj, obenem pa tudi za tri mesece v naprej. Tako so posamezne stranke prizadele kar za 1400 Din in še več.

Stavka pekovskih pomočnikov v Ljubljani

Kaj pravijo pomočniki.

Iz vrst stavkajočih pekovskih pomočnikov smo prejeli o vzrokih stavke daljši dopis, iz katerega posnemamo te le odstavke:

Pekovski pomočniki, organizirani v Zvezi živilskih delavcev Jugoslavije, so poslali 13. septembra svojim mojstrom in Zadrugi pekovi in kolačnikov spomenico, v kateri so zahtevali spremembo delovnega reda, 50 odst. doklade za čezurno delo ter izenačenje plač. Zadruga mojstrov naših zahtev ni sprejela. Na ponovno našo urgenco z dne 30. septembra naj nam odgovore do 6. zvečer, ker bodo drugače izvajali konsekvence, je načelstvo Zadruge odgovorilo, da vztrajajo mojstri na svojem prvotnem odklonilnem sklepu. V znak protesta so pekovski pomočniki sklenili 24 urno obustavo dela. Ob 11. zvečer je šla delavska deputacija še enkrat k načelniku Zadruge s pozivom, naj da pismeno garancijo, da se bodo v ponedeljek začela pogajanja, nakar bodo pomočniki takoj zopet začeli z delom. Deputacija je dobila negativen odgovor in ko je o tem poročala zbranim pekovskim pomočnikom, so ti sklenili, da vztrajajo v stavki, dokler ne pride do sporazuma.

Tekom noči je prišel v Gradišče, kjer so bili zbrani stavkajoči, oddelek stražnikov, češ da v Gradišču s silo zadržujejo pomočnike in jih ne pustijo na delo. Na poziv predsednika Zupana, naj odide, kdor hoče na delo, ni odšel nihče in vsi so soglasno izjavili, da so solidarni s sklepom o stavki. Politijska asistenta je nato odšla. Stavkajoči pomočniki so sklenili, da bodo šli takoj na delo pri vsakem mojstru, ki bo sprejel njihove zahteve.

Odgovor naprednih Zagorjanov

gospodu Valentinu Sitarju, župniku v Zagorju.

Na Vaš zagovor v »Slovencu« z dne 28. t. m. ugotavljamo: Sin pokojnega Brvarja je povedal doma, da je g. župnik odklonil cerkveno zvonjenje za očetom, nakar sta brat pokojnikove žene in njegov sosed odšla k Vam, da se prepričata o resničnosti fantove izjave. Med potom sta zvedela, da Vas ni doma in da pridete šele zvečer. Zato sta stopila k mežnarju in zvedela tam, da sta cerkveno zvonjenje po Brvarju zabranili, češ ker ni dal bere. Mežnar jima je nato še pripomnil, da on dobro ve, da je Brvar dal bero in prosil oba, naj stopita drugo jutro k Vam, »mogoče se bodo dali pa gospod le pogovoriti...« Seveda se s tem ne prvi ne drugi ni strinjali, zato sta naročila mežnarju, naj Vam pove, da v imenu žene rajkega in sorodnikov odklanjata tudi cerkveni pokop, ako je že zvonjenje zabranjeno.

Toliko resnici na ljubo. Izvijanje in pranje, g. župnik, Vam ne pomaže prav nič. Veseli nas, da ste se

pokazali v pravi luči, kajti bilo je še nekaj ljudi, ki so imeli o Vas dobro mnenje, tako tudi pokojni Brvar, ki je pred Vašim prihodom v Zagorje označeval, kako popularen bo novi župnik. Če bi vedel Brvar, kako se je zmotil!

«Liberalni komunisti» se imate zahvaliti, da je šlo vse v redu in prav. Lahko se pa tudi pripeti, da doživite dan, ki Vam bo jasno dokumentiral, kako mnenje ima ljudstvo o Vas.

Hčerka pokojnika je bila mesec pred smrtjo pri birmi, tedaj tudi pri spovedi in obhajilu. Hudo bolni otrok menda v enem mesecu ni napravil toliko grehov,

da bi mu ne bilo odpuščeno.

Znano Vam je bilo, pravite v svojem dopisu, da rajniki ni zahajal v cerkev in vendar ste bili pripravljeni ga pokopati. Temu prav radi verjamemo, kajti če bi pokopavali samo one, ki redno posejajo cerkev v Zagorju, potem bi zarjavili tudi zvonovi. Kajti resničen je izrek: «Po duhovnih gori, po njih doli!» To drži — posebno v Zagorju.

«Ljubite se med seboj!» in «Mir med vami!» je dejal Kristus. Razumite vsaj to, gospod Sitar, župnik v Zagorju.

Napredni Zagorjani.

Današnje volitve trajajo samo od 8. zjutraj do 5. ure popoldne!

Volišča in volilni lokali Naprednega bloka

- I. volišče: Realna gimnazija; gostilna Košak, Kerkov trg.
- II. volišče: Mestni dom; ravnotam.
- III. volišče: St. Jakob (šola); St. Jakob-ska knjižnica.
- IV. volišče: Prule (šola); gostilna Kavčič, Privoz.
- V. volišče: Cerkevna ulica 21; gostilna Bergant, Trnovo.
- VI. volišče: Deška šola Cojzov graben; pisarna Derenda, Emonska cesta 8.
- VI. a volišče: Deška šola Cojzov graben; gostilna Mrak, Rimska cesta.
- VII. volišče: Realka; gostilna Panj, Vegova ulica.
- VIII. volišče: Licej; Narodna tiskarna, Knafljeva ulica.
- IX. in IX. a volišče: I. drž. gimnazija; gostilna Novi svet, Gosposvetska cesta.
- X. volišče: Justična palača; pisarna dr. Grablovic, Sodna ulica.
- XI. volišče: Žensko učiteljsko; gostilna Brezovšek, Komenskega ulica.
- XII. volišče: Moško učiteljsko; gostilna Brezovšek, Komenskega ulica.
- XIII. volišče: gostilna Brezovšek, Komenskega ulica.
- XIV. in XIV. a volišče: Ubožnica; Bizjak, Bohoričeva ulica 16.
- XV. volišče: Čišnovar; gostilna Plankar, Dolenska cesta.
- XVI, XVII in XVIII. volišče: Šola Sp. Šiška; gostilna Grčar, Spodnja Šiška.

Konkurence

Ljubljana, 1. oktobra.

V »Slovencu« je bil objavljen te dni članek o konkurencah za arhitektonske načrte. Ta članek ugotavlja nekatere žalostne resnice, v katerih odločbi pa interese ne informira pravilno. Pravilna je ugotovitev pisca, da je jako žalostno, če sodnik dosodi nagrado svojemu sorodniku; — nepravilna je pisceva trditev, da konkurence ne daje pozitivnih rezultatov, še manj je pravilno, da pri nas niso konkurence potrebne, — bolje povedano, da za te še nismo zreli. Če je program konkurence pravičen, če so zahteve v skladu z velikostjo zemljišča in višino zidave, bodo konkurence sigurno dale pozitivne rezultate; če pa je program sestavljen za značne gradove, če so zahteve postavljene pod geslom: zahtevaj veliko in tudi ono, kar ni mogoče, ne morejo biti rezultati konkurence pozitivni. Za zelo velike in težke stvari, za katere je sestava detaljnega programa gotovo nemogoča, se razpišejo idejne konkurence, katere so potem podlaga za odločilne konkurence. Ki bodo dale pozitivne rezultate.

Gotovo ni dobro za konkurence, da so večkrat v razsodišču strokovnjaki, ki v svojem mladem ali osivšem življenju nikdar niso projektirali niti najmanjše bajte, sami konkurirali nikdar ne, in če so konkurirali, to nobenemu ne ve, ker so ostali praznih rokavov. Dobro pa tudi ne more biti, ako so v razsodišču strokovnjaki, ki pridejo na to mesto samo zaradi tega, ker so šefi posameznih državnih ali mestnih uradov, ker so profesorji na tej ali oni šoli. Ne vpraša se, če se je kaj po njihovem projektu zidalo, če so sploh kdaj kaj dobrega projektirali, oni so avtoriteta po svojih funkcijah kot uradniki, da so pa slabši kar se arhitekture tiče, se ne upoštevajo. (Imamo v rokah strašno strokovno razsodbo takšnih velikanov, in jo bom ob priliki publicir-

ral. Če jo publiciram v inozemstvu, se nam bo smejalo malo in veliko.) Arhitektura, ta velika in težka umetnost, mora poginuti pod varstvom takih strokovnjakov.

V razsodišču poleg lajkov, ki morejo imeti samo posvetovalni in ne odločilni glas, morajo priti ljudje trde prakse, ki so s svojim duhom že nekaj ustvarili; avtoriteta takih ljudi je samo njihovo delo in ne višja ali nižja kategorija, po kateri so odmerjeni njihovi dohodki. Ne vpraša se ne za starost ne za čast, samo lastno delo kaže zmagoznost.

Konkurence so pri nas, enako drugemu kulturnemu svetu, potrebne in mogoče. Mi moramo ustvariti možnost, da se mladina uveljavi, da se pokaže, kdo kaj zna in kje so naši talenti. Pravih talentov ne bo našla niti osebna protekcija niti svaštvo.

Pri nas je arhitektonskih konkurenc mnogo premalo. Za vse državne in mestne stavbe večjega obsega morajo biti razpisane konkurence; vse javne institucije morajo razpisati za svoje stavbe konkurence in ne sme odločevati svaštvo in drugo sorodstvo.

Kaj pomeni, da ljubljanska občina zazida 40 milijonov Din brez konkurence? Mislite, da so to res med dobriimi najboljši projekti, ki jih nameravajo izvršiti? Ne! V tloštnih rešenjih ni le slabših strani, ampak tudi mnogo strašno žalostnih pogrškov. Arhitektura teh stavb in talent, — tudi o tem bi se dal govoriti. Ako bi bila občina razpisala konkurence, kar bi bila morala storiti, dobila bi na razpolago mnogo rešitev mladostnega poleta in praktičnosti in, kar je tudi nekaj vredno, prihranila bi na denarju, čeravno bi omogočila mladim in starejšim, da pokažejo naš napredek in naše znanje. Momentani mogotci pri mestni

občini so naredili veliko krivico starim, a največjo mladim arhitektom. Avtoriteta na podlagi kategorij — je šepava; avtoriteta svaštva in sorodstva — je ogabna; avtoriteta je samo znanje in talent.

Razpisujte konkurence, sestavljajte programe od praktičnih strokovnjakov, postavite ustvarjalne strokovnjake v razsodišča, potem bodo konkurence pozitivne in pokazale se bo, da imamo dobrih in zmoglih arhitektov — umetnikov. — Strk.

Celjsko gledališče v novi sezoni

Nova sezona Mestnega gledališča v Celju se odpre prvi dne oktobra. Vodja gledališča g. Valo Bratina je dal našemu dopisniku radevolje sledečo izjavo o tehnični strani in programu Celjskega gledališča v novi sezoni.

Notranja preuredba gledališča.

Oder bo letos modernemu stremeljenju primerno preurejen, gibljiv in opremljen z zboženim horizontom. Odslej bodo možne pravilne uprizoritve odrskih del od starih Grkov pa do ekspresionistov in futuristov, zastopnikov stilizirane stvarnosti. Glede opreme in tudi glede luči so dane sedaj vse možnosti moderne izvedbe. Kljub temu, da sem prišel za izvedbo potrebnih reform v gledališču žal malo pozno v Celje, sem našel veliko razumevanje pri mestni občini, ki kaže vso voljo, da bo gledališko poslopje do prihodnjega leta vsem sodobnim zahtevam primerno preurejeno.

Program nove gledališke sezone.

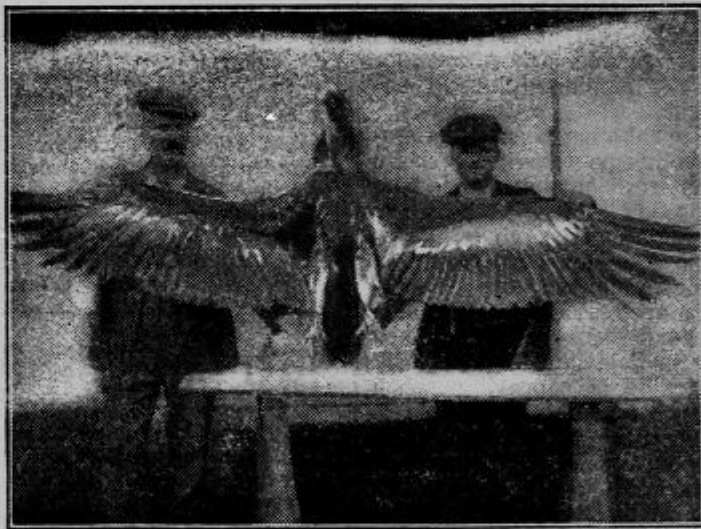
V prvi vrsti se bodo letos uprizarjala slovenska, oziroma jugoslovenska dela, zlasti novitete, poleg tega pa tudi značilna dela drugih literatur kot merilo za domače literarne proizvode.

Od grških, angleških, nemških, ruskih, francoskih in nordijskih dramatikov bodo letos med drugimi zastopani Sofoklej, Shakespeare, Shaw in O'Neil, Schiller, Haensleyer, Kayser, Wedekind, Melli in Toller, Tolstoj in Andrejev, Molière, Zola, Hugo in Strindberg.

Od slovenskih del se bodo uprizorila: Cankarjevi »Hlapci« (otvoritvena predstava) in »Hlapec Jernej«, ki ga že pozna svetovna literatura, Finžgarjev »Divji loveci«, Milčinskega bajka za odrasle in otroke »Mogočni prstani«, Goljeva božična igra »Petrčekove poslednje sanje«, eno delo iz Cerkvenikove trilogije ter Remčev romantični »Zakleti grad« in »Magdal«. Krstne predstave bodo doživele v Celju sledeče novitete: Cerkvenikova »Roka pravice«, Remčeva »Jaz bi rad rdečih rož« ter »Krik iz samotec«. Anton Novačan je obljubil »Celjsko kroniko«, Cvetko Golar pa svojo najnovejšo komedijo »V svatovski škornjih«. Tone Seliskar je izročil tragedijo »Kamomolce«. Poleg tega se namerava uprizoriti Golouhova »Križ« v veliki dvorani Celjskega doma; to bi bil nov način uprizoritve s plastičnega vidika. Ljudmila Poljančeva je ponudila svojo noviteto »Krst pri Savici«. Slovenskih novitet bi bilo torej osem.

Od hrvatskih in srbskih del so na programu Ogrizovičeva ginja in po svoji orientaciji pestr »Hasanaginica«, Nušićeva zabavno »Potovanje okrog sveta« in Begovičeva najnovejša delo »Pustolovec pred vrtic«, ki je doseglo velike uspehe na nemških in čeških odrih.

Beloglavi jastreb, ustreljen v Št. Petru pod Sv. gorami

Iz Št. Petra pod Sv. gorami smo objavili pred dnevi dopis, da je planinski orel (bellec) napadel šletnega dečka in da je napadalec pri tej priliki ustrelil dečkovo oče. Stvar je zvenela nekako zagonetno, ali ker so se podobne stvari že dogajale in je bilo poročilo od verodostojne strani smo jo objavili v »Jutru«.

Pretekli teden so nam poslali pričujočo sliko zagonetnega roparja. Lovec je bil najbrže precej razburjen, ko je opazil izredno veliko ptico, ki ni orel, temveč beloglavi

jastreb. Dočim o orlih pripovedujejo, da napadajo manjše otroke, je o jastrebi znano, da se hranijo samo z mrhovino in da se niti kunca ne lotijo, kar so že večkrat poskusili, ko so jih imeli skupaj zaprte. Beloglavi jastreb so pri nas že precej redki, ker jim primanjkuje hrane. Navadna prikazen pa so v nekaterih južnih krajih naše države, kjer opravljajo posle konjačev. Ustreljeni beloglavi jastreb je tehtal 12 kg in je z razprtimi peruti meril 2.70 m.

Vežbanje gasilcev v Litiji

Prostovoljno gasilno društvo v Litiji moramo vsakakor šteti med najagilnejša društva v Sloveniji. Kakor smo kratko poročali, se je vršila župna gasilska vaja v vasi Bregu pri Litiji. Povod za to vajo je bil naslednji:

V letu 1925. je dala občina Litija napraviti na Bregu dva precej velika vodna rezervarja, o katerih so se širile razne govorice, da ne hosta nikdar prav služila svojemu namenu, da nista prav zgrajena itd. Vodstvo litijske gasilske župe si je stelo v dolžnost, da se prepriča, kaj je resnice na teh govoricah. Zato je sklicalo za letos

župno skupno vajo na Bregu.

Vaje se je udeležilo osem brigadz z 1300 m cevi in 135 gasilci. K vsakemu rezervarju so postavili po tri brigadne, motorna in parna brigada pa sta bili postavljene k Savi, da bi v potrebi dovajali vodo v oba rezervarja. Toda dovajanje vode ni bilo potrebno, ker rezervarja vsebujejo dovoljno množino vode (približno 75 kubičnih metrov), ki se ne izprazni tako hitro, ker imata tudi precejšen dotok. Taki rezervarji bi bili še marsikje potrebni. Tudi Litija sama bi potrebovala za zgornji del vsaj enega, ker je dohod k Savi skoro nemogoč.

Triumfalen uspeh včerajšnje premijere

„Knez črnih gora“

Pustolovni doživljaji plemenitega kneza.

Razkošno opremljen

Harryev harem

Film je posnet v naši Dalmaciji. Nepopisno lepi posnetki Dubrovnika, Boke Kotorske in Crne gore. Sodelujejo Vivian Gibson Louis Lerch.

Danes ob pol 11., 3., pol 5., 6., pol 8., 9.

Pri vseh predstavah pomnoženi orkester!

Telefon 2730. Kino »DVR«

Poleg literarnega se bo gojil z vso pozornostjo tudi ljudski repertoar in otroške predstave. Igralci, ki jih poznam že od poprej, spadajo v priznani kader celjskega gledališča. Sedaj pa se je prijavilo še toliko novih in talentiranih, da je ž njimi veselje delati. Ti upravičujejo vse nade, da se bodo v teku sezone uveljavili kot spretni in vsestransko uporabne moči. Kvantiteta in kvaliteta igralcev nudita izgled, da se bo začetni gledališki program izvedel. Med občinstvom je opaziti letos za gledališče mnogo zanimanja.

Na naslov g. Jelačina

Pri lanskoletnih volitvah v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo so prejele obrtniške organizacije brezplačno en izvod volilnega imenika.

Tudi za letošnje volitve so prosile zbornico, da jim prepusti en izvod volilnega imenika za obrtni odsek. A zaman so ga čakale, ker g. Jelačin ni pripravljen izročiti imenika organizacijam, češ da bo še videl in da se mora razpravljati še o tem koliko bo stal — po njegovem mnenju okrog 2000 Din. Več kot teden dni je že minulo od tega, a g. Jelačin se še ni premislil, je-li najimnik izročiti ali ne.

Namen zborničnega komisarijata je s tem postal precej prozoren. Onemogočiti hoče obrtniškim zvezam, da bi izvedle reklamacije.

Informirani pa smo, da je stranka gospoda Ogrina volilni imenik že prejela. G. zbornični komisar ali Vam je to znano? Vprašamo Vas, za kakšno ceno ste ga ji odstopili? Nikdar še nismo čuli, da bi gospodarska korporacija zainteresiranim organizacijam prodajala imenik za tako visoko vsoto, pa tudi še ne, da bi bila v zbornici z komisarijatom vladajoča stranka deležna take protekcije, kakor jo uživa ravno SLS.

Zahtevamo, da se volilni imenik organizacij, ki je prošla zanj, takoj izroči. Če ga je prejela SLS, imajo od njega pravico tudi strokovne organizacije.

Z zadrževanjem volilnega imenika je g. Jelačin pokazal vso svojo »nepristranost«!

Obrtništvo naj si pri volitvah tudi to zapomni!

Za zajutrek - za južno

je najboljša ržena

ŽIKA

Prvič v Ljubljani!

Prvič v Ljubljani!

Senzacija podi senzacijo.

★ Mars ★ Mars ★ Mars

Kolosalna atrakcija v 20 dejanjih o najnovejšem izumu, s katerim se vzpostavi zveza z zvezdami. — Orjaški boji za nov izum. — Svetloba, ki ubija. — Borbe maskiranih banditov v salonu, na avtomobilu, na morju in visoko v zraku. — Tajinstveni načrti. — Dogodki med velikim galaplesom. — Čudoviti ljubzenski zapletaji male Sole in lepega mladeniča Carsona. — Spijoni tujih držav razdvajajo ljubeči parček, dokler ne pride pravica na dan...

OBA DELA V ENEM SPOREDUI.

Dveurne predstave ob 3., 5., 7. in 9.

Pomnožena godba z jazzbandom.

Telefon 2124.

Elitni Kino Matica.

Telefon 2124.

Izven programa: (Jugofilm) Prvi slovenski filmski igralci

Revija Jugo-filma

Zanimivosti iz Ljubljane. — Moderniziranje in lepote mesta. — Sport. — Ljubljanci v pasjih dneh.

Bela Ljubljana!

Ljubljana je napredna! Od 15.000 volilnih upravičencev ima SLS svojih volilcev komaj 2000. To število ona zviša samo s tem, da ukrade delavstvu glasove in s tem, da kupi izdajke napredne misli. Napredni blok je letos že dvakrat zmagal, pri oblačnih in pri skupščinskih volitvah, pa bo danes zmagal v tretje še močnejše.

Ljubljana je demokratična, kakor so vsa svetovna mesta in večja mesta v Evropi, neizvzemši naše države, demokratična, pa naj bodo v rokah meščanske ali proletarske demokracije. Zmagal je pri občinskih volitvah demokratični Beograd, pa bo danes zmagala tudi demokratična Ljubljana proti reakciji.

Ljubljana je poštena. Pri klerikalni stranki je vse kupčija: krščanstvo, vera, cerkev, republikanstvo, avtonomija, framazonstvo, korupcija. Devet let je SLS varala volice z obljubami, bili pa so vseh 9 let ogo-ljufani in osleparjeni.

Ljubljanci so čisti rok in obsojajo korupcijo. Klerikalizem je v svojem jedru korupten in nepošten. Ves svet ve, kako je SLS v Beogradu izglasovala generalni pardon korupcijonistom. Gospodarstvo klerikalne klike na mestnem magistratu je ena sama velika knjiga najgrobe korupcije. Samo pri SLS je mogoče, da njen mandat v svetovni dobavlja za mestne stanovanjske hiše sveže tramove.

Ljubljana je samostojno, svobodno mesto. SLS je že l. 1912 samo iz strankarskega pohlepa povzročila razpust ljubljanskega občinskega sveta, ki je bil prvi zločin nad samostojnostjo in svobodo ljubljanskega mesta. Nasilno je takrat uvedla nov občinski volilni red. Bivši deželni odbor je vršil nad ljubljansko občino divjo persekucijo, samovoljno razveljavljala njene polnomočne sklepe ter iz strankarske nagajivosti in škodoželjnosti preprečil hidroelektrično centralo na Ljubljani, regulacijo Ljubljanice ter modernizacijo Ljubljane. Edino slovensko gledališče se je izpremenilo v kino. V naši novi državi so klerikalci Ljubljani škodovali, kjer so mogli. Ko so bili na vladi, so okrnili z zakonom njeno avtonomijo, podrejoč njene finance odločitvam centralistične birokracije. Ko bi mogli, bi jo najraje jutri spremenili v »dolgo vasa«.

Njihova strastna želja je, biti valpet nad svobodnim in samostojnim ljubljanskim mestom.

Ljubljanski meščan ljubi svobodo in enakopravnost. Dr. Koroščeva stranka pa preganja ljudi zaradi političnega prepričanja do krvi z vsemi sredstvi. Na deželi ustrahuje našega preprostega človeka z vero, s hudicem in z Bogom ter preganja politične drugomisleče na nečuden način. V Ljubljani se včasih dela »kulturno«, a gorje ti naprednjak, ako si napram njej brez zaščite. Sedaj sedijo klerikalni mogotci na magistratu; od danes na jutri so, a navzlic temu sistematično in celo na odkrito korupcionističen način odgrajajo slovenskega obrtnika od mestnih del, strahujejo napredne uslužbence, nastavljajo povsodi svoje izrazite partizane. Pri oblačni samoupravi, pri klerikalnem zavodu ne dobiš službe in kruha, ako nisi klerikalec. Po geslu: »Mi sami in samo mi« gre javno in zasebno gospodarstvo SLS.

SLS je stranka rimskega klerikalizma. Njeno vrhovno politično vodstvo je 5 duhovnikov (dr. Korošec, dr. Ehrlich, dr. Grivec, dr. Lukman, dr. Rozman), ki so diktatorji SLS, ki imajo s škofom prvo in zadnjo besedo v stranki, ter nastopajo tako, kakor predpisujejo vatikanska navodila. Ljubljana pa je glava in srce Slovenije ter tretja prestolnica Jugoslavije, ki ima druge ideale in druge naloge, nego rimski klerikalizem. Kako klerikalizem spoštuje in ceni Ljubljano, je dokazal s tem, da je izročil svoje zastopstvo v mestni upravi gg. Pircu in Pustu, ki sta na prevarljiv način skrita za nosilec klerikalne liste. Dr. Gosar v Ljubljani danes niti nima pasivne volilne pravice. Zato bo danes Ljubljana obračunala s Pustom in Pircom, a tudi s klerikalizmom.

Napredni blok hoče, da imej Ljubljana kot tretja prestolnica države čim najširšo avtonomijo, kakor Zagreb in Beograd, ako hoče Ljubljana postati velika in cvetoča in ako hočejo Ljubljanci doživeti srečnejše in boljše čase. SLS je bila, je in bo proti široki avtonomiji Ljubljane, ker smatra davčno moč ljubljanskega mesta za sredstvo, ki naj fi-

nancira klerikalne kase, s katerih pomočjo se v veliki meri vzdržuje klerikalni teror in absolutizem nad podeželskim slovenskim ljudstvom. Zato bo Ljubljana danes volila 3. skrinjico, ki je skrinjica avtonomne slovenske Ljubljane.

Napredni blok hoče, da je Ljubljana svobodno kulturno središče Slovencev in mogočna jugoslovenska kulturna potencia. Kulturni in vzgojni zavodi ter njih kulturni delavci in vzgojitelji morajo biti povsem neodvisni, klerikalizem pa hoče klerikalno univerzo, klerikalne srednje šole, klerikalne osnovne šole, klerikalne lažikulturne zavode. Zato vidimo, da so v Sloveniji reducirane 4. drž. gimnazije in da pripravljajo kleropol-

cajradikalni režim tudi demontiranje ljubljanske univerze.

SLS živi od hujškanja in zdražb. Meščane hujška proti kmetom, kmeta proti meščanu, delavca proti delodajalcu, ženo proti možu, otroka proti očetu. Povsod zanaša ta stranka sovraštvo. Ljubljanci pa so za politiko srčne kulture, ki ima svoje varno zavetišče edinole pri naprednih ljudeh. Ljubljana bo oddala svoj glas proti sovraštvu, proti zdražbarstvu, za mirno sožitje svojega meščanstva, za dostojnost v javnem življenju in ker hoče Ljubljanci, da pride po tolikih letih že enkrat v mesto gospodarstvo ter na mestni magistrat mir in red, zato bo vsak pameten Ljubljanci danes volil za listo Naprednega bloka (tretja skrinjica).

Ljubljana je bila bela, je bela in bo ostala bela!

Klerikalci zahtevajo glasove od svojih žrtev

Obrtniki! Pazite, kakšen režim vlada danes na magistratu. Če si napreden, ne smeš blizu! Občinska dela so se pod klerikalnim režimom oddajala samo najmočnejšemu krogu klerikalnih protežev. Vaše oferte pa so se zavračale, čeprav so bile najugodnejše in najnižje!

Gostilničarji! Vas so še posebej potipali za žilo! Plačali boste polovico žetnjalnega obligacijskega posojila, ne da bi postali niti pol odstotni akcionarji teh obligacij.

Trgovci! Ali hočete oddati svoj glas stranki, ki Vas je udarila s poslovnim davkom, Vam razgnala Zbornico, vtihotapila v zbornici imenik 3000 klerikalnih konsumarjev in ki Vam namerava naprtiti vagonski davek?

Trafikante! Kaj se hočete zaupati SLS, ki Vam je reducirala prodajalno provizijo na 4 odst.?

Tobačni delavci! Ali veste, da Vam je davek na ročno delo letos razpisal gospod Gosar?

Delavci ljubljanske občine! Davek, ki ga plačujete od letos naprej, Vam ga je poklonila SLS.

Zasebni plačevalci! Ali naj še ponavljamo, da plačujete novo strahovito dohodnino po zaslugi SLS?

Natakarji! Mnogi izmed Vas morajo letos plačevati nov dohodninski davek,

ki je celo večji kot ročni davek. Ali za služi SLS za to socialno »vledejanje«? Še Vaše glasove?

Zvaničniki! Ali Vas ni SLS ponižala na dnevnice?

Železničarji! SLS zahteva od Vas, da pozabite, da je ona glasovala za redukcije!

Reduciranci! SLS je pomagala radikalom, da so izglasovali Vaše redukcije brez odpravnine in brez socialnega odpovednega roka.

Mestni uslužbenci! Pomnite, da je v petek na unisonem shodu prof. Jarc napovedal Vašo redukcijo in da so Vam še včeraj zmanjšali službene prejemke. Če hočete postati na magistratu brezpravniki, kar glasujte za SLS.

Brezstanovanjci! Kdo je pozabil na Vas, ko je bil minister za socialno politiko? Ne pozabite, da je veletovarnar Poljak dobil od Mestne hranilnice 25 milijonov posojila, a ni podpisal posojila za zgradbo mestnih stanovanjskih hiš niti pare.

Upokojevc! Klerikalci so brez usmiljenja navali na Vaše uborne podoksenstvene prejemke in Vas udarili z novim davkom, krivica vpilje od neba!

Sportniki! Kdo je očital gerentskemu svetu, da je Vašim društvom dajal podpore?

Zahtevamo odgovor!

Šest vprašanj na naslov direktorije državnih železnic v Ljubljani
Klerikalne denunciacije proti drž. uradnikom

Prejeli smo sledeči dopis:

Iz verodostojnega vira smo zvedeli, da se je na osnovi denunciacijske poročila »Slovenca« vnela preiskava proti našemu somišljeniku g. Gregorki Miroslavu, višjemu uradniku drž. železnic.

Nalog za tako zelo nujno preiskavo je izdal baje gospod dr. Aleksander Fatur, načelnik administrativnega oddelka direktorije.

Ker se je tu tako naglo začelo postopati, si dovoljujemo postaviti gospodu direktorju in gori imenovanemu tako agilnemu gospodu sledeča vprašanja v ravno tako nujno raziskavo in postopek: 1.) ali je gospodoma kaj znano, da so se v oddelku samega gospoda direktorja Faturja prepisavala meseca julija letos iz uradnih spisov imena vseh uslužbencev in delavcev, t. j. okoli 12 tisoč oseb ter se je napravil poseben seznam v dveh izvodih; 2.) ali ima je znano, da sta prepisavali ta material dve uradnici gđ. S. in P. v popoldanskih urah na uradnih strojih, na uradnem papirju in da sta zasluzili s tem poslom okoli 900 dinarjev; 3.) ali vesta, da je izdal neposredni nalog za pisanje označenima uradnicema g. K. S., višji uradnik direktorije ter da jima je po končanem delu izrekel pohvalo g. dr. Faturja; 4.) ali vesta, za katero politično stranko je bil izvršen ta prepis in za katero stranko drugi obenem izvršeni prepis, za kateri sta prejeli uradni znesek 500 dinarjev; 5.) ali vesta, kako se je knjižil uradnicema izplačani znesek in v čigavo breme; 6.) ali vesta, da direktorija s svojimi ljudmi, materijalom in pisarnami ne more in ne sme biti na razpolago privatnikom, še manj pa političnim strankam?

Upamo, da nam bo direktorija na vprašanja točno odgovorila. Naši poslanci bodo poskrbeli, da nam odgovora ne ostaneta dolžna!

P. T. UREDNISTO »JUTRA«

Ker se ne maram mazati s posvečenim glasilom SLS, Vas prostim, da objavite v moji obrambo te vrstice:

»Slovenec« je v današnji številki v poročilu o demonstracijah navedel tudi moje ime s pripombo, da sem se nepovoljno izrazil o klerikalnih demonstracijah, to je pa omenil na znani jezuitski način in v taki zvezi, da misli vsakdo, ki ga je čital, da sem se tudi jaz udeležil protidemokratske »pretepanja« in epobiranja opeke pred Unikom.

Odkar mi je klerikalna kanala vzela vero v dostojnost in poštenost klerikalne stranke — in to je bilo že leta 1907, in še bolj leta 1914. — se mi niso zdale demostacije proti tej stranki nikdar nečastne in jih ne bom nikdar obsojal. Ampak resnici na ljubo želim ugotoviti, da sem bil smoln na demokratskem zboru v Kazini. Ko so se začeli klici demonstrantov v dvorano sem šel iz Kazine ter gledal sredi ceste pred vrati na gručo ljudi, ki se je oddaljevala izpred Kazine. Tedaj pristopi k meni izpod kostanjev moji bivši tovariš, sedaj uradnik Gospodarske zveze g. Fr. Cvek, ki se običajno ne šeta nič pred Kazino ter mi

pravi: »Poglejte zaradi par klincev Korošcu se pretepanja!« Odgovorim mu razburjen »Zakaj pa prihajajo sem demonstrirati« ter pristavim še par krepkih. Gospod Cvek se je odstranil k svoji pod kostanjev stojišču družbi, jaz sem pa stal še nekaj časa pred Kazino, nakar sem se napotil domov. Absolutna neremica je, da bi bil med demonstracijami pred Unikom. Denunciatorčen pomen »Slovenec« opazuje mi je seveda jasen. To prikljo uporabljam, da prosim vse napredne in svobodoljubne uradnike in sploh državno namestništvo, da naj tudi pri sedanjih volitvah glasuje za napredno fronto proti klerikalni neiskreni in demokratski politiki!

Ljubljana, 1. oktobra.

GREGORKA MIROSLAV
uradnik državnih železnic.

Naši onstran granic

— Čez mejo je hotel iti pri Roki 22letni Valentin Rusjan iz Trsta. Prijel so ga in reško sodišče ga je obsodilo na 6 mesecev zapora.

— Nevarnost iz Opatije. To dni se je vršil v Opatiji kongres italijanskih kopališč in zdravilišč. Med drugimi se je oglašal k besedi zastopnik Lovrena Mazzoleni in govoril je o silni konkurenci, ostevitni gostje, ki so letos posejili Rab, Crkvenico in Dubrovnik, so se hoteli povrniti v Italijo, ker niso našli tam nikakega komforta. Ali ker bi bilo treba iti po potne listine k italijanskemu generalnemu konzulu v Zagreb, so ostali rajši v teh »neprijetnih krajih«. Iz Opatije se vrni proti jugoslovenskim kopališčem organizirana kampanja, ki postaja od dne do dne nevarnejša. Da sta Crkvenica, ki velja za največje jugoslovensko morsko kopališče in ima že star sloves, pa Dubrovnik, enako dobrega imena, brez vsakega komforta, kaj takega more trditi le kak fašistični zmedenec. Letos se je pokazalo, da bo posebej »neprijetno« naše kraje vedno več tujecev. Pomagalo bo morda tudi opatijsko sovraštvo.

— Na razpoloženje je postavljen učitelj Rihard Gorjup iz Avd.

— Maturo na goriški realni sta napravila dijaka E. Čuk iz Gorice in J. Rupnik iz Idrije.

— Na Bovškem je napravilo zadnje norije ogromno škodo. Novo zgrajena cesta, ki vodi od Bovca proti Predelu, je skoro nerabna. Škoda je okoli 200.000 lir.

— Fašistične romanje v Rim. Goriški pokrajinski »dopolavoros« priredi romanje Slovencev v Rim. Prične se 22. oktobra in bo trajalo pet dni. Romanje bo stalo vsako osebo 170 lir. Udeležba bo baje znatna.

Najbrže sprejme romanje tudi papež.

— Slovenska društva bodo razpuščena do zadnjega z oktobrom t. l. Prepovedi se je vršilo razpuščanje slovenskih društev zato pa je vlada vsem pokrajinskimi oblastim v Julijski Krajini ukazala, da morajo biti z oktobrom odpravljena vsa naša društva. Goriška prefektura je dala razpustitvene odloke kar hektografirati tako, da je treba vpisati samo naslov društva in še to po stari italijanski navadi kolikor mogoče napačno. Tako bodo v najkrajšem času razpuščena še zadnja slovenska društva in kulturna Italija se bo ponašala pred svetom, da je med svojimi slovenskimi državljani temeljito zatrla prosvetno ognjišče.

Mobilizacija naprednih dobrovoljcev

Klerikalci agitirajo za jutrišnje volitve od moža do moža. Nikogar ne izpuste, vsakogar obdelavajo. Ene z lasanjem, druge s pretinjami, tretje s podkupovanjem, vse pa z lažni in obreko-vanjem. Mi klerikalnih metod ne bomo posnemali, ker dejanja SLS ter paševanje klerikalne klike na mestnem magistratu kričijo do neba. Samo mali del tega, kar je klerikalna klika uganjala v mestni hiši, smo razkrinkali, a to že zadostuje, da klerikalne liste noben pošten in pameten Ljubljanci v svojem lastnem interesu ne more in ne sme voliti. Navdušenje in samozavest, ki vlada v naših vrstah, pa še ne zadostujeta za dosego popolne zmage. Zato je treba danes in jutri še intenzivnega drobnega dela od volilca do volilca.

Naš volilni aparat je sicer dober, a v očigled pritiska nasprotnikov neobhodno potrebuje še pomočnikov.

Pozivamo radi tega tudi somišljenike, ki se dosedaj še niso aktivno udeleževali agitacijskega dela za volitve, da se oglašijo kot dobrovoljci v naših agitacijskih pisarnah.

Interes napredne Ljubljane zahteva, da je danes in jutri vsak zaveden pristajaš Narodnega bloka naš dobrovoljec v krogu svojih znancev in prijateljev. Najmanj po enega mlačneža mora spraviti vsak naš dobrovoljec na volišče.

Mobilizacija naših dobrovoljcev je razglašena in nihče ne sme biti kukavica. S ponosom in zadoščenjem bomo jutri zvečer videli krasen uspeh svojega dela. V zadoščenje bo nam vsem, da smo naprednjaki z združenimi močmi mogočno vrgli ob tla pokvarjeno klerikalno gospodo.

Osrednji volilni odbor
Naprednega bloka.

Spomnite se klerikalnih laži ob skupščinskih volitvah! — Ne verujte jim, ne dajte klerikalcem kroglic!

Položaj g. Vukičevića omaian tudi pri drugem ustavnem faktorju

Odkar je bil v Topoli, je g. Vukičević prav slabe volje. — Sam že uvideva, da se mora umakniti. — Vsi njegovi načrti so padli v vodo.

Beograd, 1. oktobra p. O zaupni se-litičnih krogih se živahno komentira dejstvo, da se je od zadnje tajne avdi-jence v Topoli vrnil ministrski pred-sednik g. Vukičević skrajno nerazpolo-žen in da je od tedaj opazati v njego-vem postopanju veliko nesigurnost. Splošno se ta sprememba v razpolo-ženju razlaga tako, da je g. Vukičević mnogo obeta, da pa so volitve vse nje-gove obljube postavile na glavo. Zla-sti se to tiče pozicije g. Davidovića, za kolega je prorokoval, da ga bo popolnoma izollral, toda prišlo je tako, da ima g. Davidović danes v Narodni skup-ščini za seboj 200 glasov. Glede SDS je g. Vukičević napovedoval, da pade

na 9 poslancev, od katerih ne bo niti eden iz Slovenije. SDS pa je dobila 11. septembra nad 202.000 glasov. Radi tega in nastopivših posledic, ker je g. Vu-kičević nepooblaščen izigral avtorite-to krone proti današnji demokratski ve-čin parlamenta, javljajo najboljše podu-čeni politiki iz radikalnega tabora, da je položaj g. Vukičevića pri obeh ustavnih faktorjih onemogočen, išče se nova grupacija, v kateri bi mogli biti tudi ra-dikalni, a priznava se, da ni možno, da bi pri njej sodelovali v vodilni vlogi in da mora ob tej priliki biti izbrisan i blejski pakt, ker niti DZ še manj pa SDS in HSS noče sodelovati v vladi, v kateri bi bil dr. Korošec.

Prijateljski opomini Sofiji

Naša vlada je opozorila bolgarsko, da se na njenem ozemlju pri-pravljajo atentati, ki jih organizirajo makedonstvujušči

Beograd, 1. oktobra. p. Tiskovni urad-zun. ministrstva je objavil nocoj na-stopni komunikate: Čim so naše oblasti dobile indikacije, da so atentati izvr-šeni v Djevdjelji in na progi Solun-Skopje, izvršeni od elementov, ki so prišli iz Bolgarije in organizirani po makedonskem komiteju, je naš poslanik v Sofiji dobil nalog, da sporoči bolgar-ski vladi, da stori ona nadaljne kora-ke, ker se ni mogoče predstavljati, da bi vlada civilizirane države dopustila, če to lahko prepreči, da se na njenem ozemlju pripravljajo atentati. Naš po-slanik je to izvršil in je v odsotnosti bolgarskega zun. ministra sporočil sta-

lišče naše vlade min. predsedniku Ljap-čevu.

Obsojajoč sam te zločine in domne-vajoč, kam lahko vodi ta akcija, ki gre očividno za tem, da prepreči dobre od-nošaje, je g. Ljapčev med drugim v svo-jo osebno informacijo zanimal tudi za aretacije nekih dijakov, glede katerih se razvija živahna agitacija v Bolga-riji in v ostalem inozemstvu. Naš po-slanik je dal vsa zaželjena pojasnila. Zunanje ministrstvo objavlja ta komu-nike, ker je bil potek sestanka v bol-garskem tisku opisan na način, ki mu daje povsem drug značaj.

Makedonstvujušči priznavajo svoje atentate

Pravijo, da je treba teror pobijati s terorjem!

Sofija, 1. oktobra. d. Odbor makedon-stvujušči objavlja v listih izjavo, v kateri priznava, da so številni atentati, med njimi tudi bombni atentat na progi Skoplje-Solun, atentat v Košanin in v Djevdjelji, kakor tudi atentati v Kumanovem, Malinovem in Radovišću delo makedonskih revolucionar-nih organizacij. Revolucionarna organiza-

cija odgovarja na teror s terorjem. Ker v boju za nacionalne pravice in avtonomijo niso možna nikakoli zakonita sredstva, ker v Makedoniji danes ni niti svobode tiska, niti zborovalne, niti volilne svobode, je ma-kedonska organizacija prisiljena, da se za-tekla k nasilnim sredstvom.

Razdor med francoskimi katoličani in Vatikanom

Papež namerava izdati encikliko proti nacionalizmu. — Raz-dor se vedno bolj poostruje

Pariz, 1. oktobra. da. Med francoskimi ka-toličani so se pojavili v zadnjem času veliki razdori, ki so imeli za posledico tudi odstop kardinala Billota in odpoklic papeškega nun-cija Maglionea, ki je pred par tedni odpoto-val v Rim, odkoder se brskone ne bo več povrnal na svoje dosedanje mesto. Takoj po svetovni vojni so bili laički zakoni molbe si-strani in dovoljen povratek raznih cerkve-nih redov s Francijo. Radikalno katoliški in monarhistični orijentirani krogi, ki so se zbirali v okrožju »Action Française« so skušali s ostro opozicijo doseči tudi formalno razveljavljanje laičkih zakonov. Pod vodstvom šefov pa se je pojavila druga zmernejša struja, ki se je zavzemala za osnova-nje zmernih republikanske stranke in skušala tem potem doseči izboljšanje položaja katoličanov. Radikalni nastop »Action Fran-çaise« je imel za posledico, da je francoska vlada postala na to poostje pozorna in je to organizacijo prepovedala. Vseled tega se je sedaj tudi papeška kurija pridružila zmernejši struji, vendar pa s tem razdor ni po-

ravnal, marveč se je le še poostril.

Casopise napoveduje temeljno spremem-bo vatikanske politike. Ta preobrat ima več vzrokov, in sicer najprej demisijsko franco-skega kardinala Billota, direktorja franco-skega seminarja in trenutna odpoved papeškega nuncija Maglionea v Parizu. »Action Française« izjavlja, da se je v Vatikanu zgo-dila temeljna sprememba in utemeljuje to spremembo z domnevo, da je v zvezi s pape-ževim govorom pred ameriško legijo. Do-selej so bili Nemci pri Vatikanu deležni vedno čudežnega podpiranja. Vatikan je za-sedbo Porurja javno obsojal in so njegove puščice zadela le francoski nacionalizem, nemškega pa so se skrbno izogibale. Papežev govor pred ameriško legijo priznava končno Franciji, da je vodila pravilno vojno. V svojem govoru je papež pristal, da je bila v vojni Nemčija napadalna. »Petit Parisien« poroča ravno tako, da bo v prihodnjih dneh izšla papeževa enciklika proti nacionalizmu, ki bo v posebno ostrih besedah nastopila proti Nemčiji.

Dvoboj med Stalinom in opozicijo

Opozicija nadaljuje svojo akcijo proti vodstvu komunistične in-ternacionalne

Moskva, 1. oktobra. d. Opozicijske, ki jih je kontrolna komisija zaradi ustanavlja-nja ilegalne komunistične organizacije iz-ključila iz stranke, so se pritožili na oserd-no kontrolno komisijo, ki je včeraj raz-pravljala o tej pritožbi. Kot zagovorniki iz-ključenih so nastopili Trocki, Zinovjev in Smilga. Osrednja kontrolna komisija je v dvanajstih primerih potrdila sklep kontrol-ne komisije in le v dveh primerih je bila izključitev razveljavljena. Tajna tiskarna, ki so jo osnovali opozicijske, je služila za izdelavo tajnih dokumentov, ki jih jav-ne tiskarne niso hotele in smele natisniti. Opozicijski voditelji so prepričani, da bo do v okrepitev svojega stališča lahko zbrali

najmanj 15.000 podpisov. V tem slučaju bi kongres stranke tako velikega števila pri-staev ne mogel izključiti.

Zdi se, da opozicija kljub rigoroznemu postopanju vrhovne strankne institucije ne bo popustila. Med večino je opaziti pokret ki sicer nasprotuje izključitvam, ki pa ni kakor ne bo dopustil, da bi opozicija do-segla kakršnekoli uspeha. Položaj pa je za opozicijo v toliko ugoden, da jo strankni kongres prisili, da se bavi z njenimi za-htevami. Opozicija pripravlja za kongres posebno spomenico, ki se bavi z vsemi vprašanji revolucionarne obnove sovjetske Ru-sije. Podrobnosti te spomenice pa so za en-krat še čuvajo v strogi tajnosti.

psa. 9 prestopkov cestnega policijskega reda. 6 prestopkov avtomobilskih predpisov. Aretirani sta bili 2 vlačurci, neki Fran H. radi beračenja in neki Avgust S. radi tatvine.

u— Končno spravljena na varno. Proti meseci je neznanu kam pobegnil iz Melja pri Mariboru neki okrog 29letni Stefan Horvat, ki je zapustil tam precejšnje dolgeve. Z njim vred je izginila tudi njegova priazenka 24-letna Filomena Rois. Oba sta odnesla večje zneske, ki sta jih ostala dolžna raznim gostilničarjem. Početkom septembra se je v Ljubljani pojavil čedno obložen zanimiv parček, ki se je nastanil v hotelu Strukelj in tam ložiral nekaj dni. Nato sta oba, čmož in žena, izginila kakor kafa in ju ni bilo več na spregled. Računov seveda nista poravnala. Enako sta napravila tudi v nekaterih drugih hotelih. Dober teden pozneje se je isti parček zglasil na dermatologičnem oddelku državne bolnice, kjer sta se oba prijavila kot spolno bolna. Bila sta to oba pogrešana iz Melja. Prišli iz bolnice sta nadaljevala s pustolovskim življenjem, dokler ju niso slednjič včeraj aretirali detektivci v Kolodvorski ulici. Horvata, ki ima na vesti še več drugih goljufij — tako je n. pr. ogoljufal tvrko Bourne in Komp. za šivalni stroj in ga prodal v Rimskih Toplicah — so vtaknili v zapor, dočim so njegovo ljubico poslali še v nadaljnje zdravljenje v bolnico.

u— Aretiran dolgozračnež. V Kamnikarjevi šupi v Vodmatu je včasih ponoči zelo živahno. Tam se radi zbirajo razni sumljivi tipi, ki se ogibajo ulice in ljudi. Sinoči je približal skednju stražnik in zalotil v senu mladega fanta, ki je skušal pred stražnikom pobegniti. Temu pa se je posrečilo begunca kmalu prijeti, nakar ga je odvedel s seboj na stražnico, kjer so v aretovancu spoznali 18letnega Avgusta S., ki so ga varnostne oblasti že dalje časa preganjale radi raznih tatvin.

u— Neusmiljen hlapec. Hlapec Janez B. iz Domžal je vozil v četrtek popoldne z enovprežnim z okenskimi okvirji naloženim vozom po novo projektirani Podlimbarski cesti. Vpreženi konj ni zamogel speljati težkega voza, ker se je udiral v blato. To je silovitega moža tako razjarilo, da je pričel suho živinče neusmiljeno pretepati in udrihati po njem, dokler konj ni padel na tla. Hoteč ga spraviti zopet pokonci, je nadaljeval z mučenjem. Suroveža so neki pasanti naznanili na najbližnji stražnici in bo dobil plačilo na sodišču.

u— Za zdravje, lepoto in mladostnost telesa ter vednost duha je neobhodno potrebna redna telovadba. Zato opozarjamo starše, še posebej pa dame, na telovadne tečajne društva »Atene« v ženski realni gimnaziji na Bleiweisovi cesti. Prva telovadna ura, pri kateri se bo lahko še vpisovalo, bo v torek, dne 4. t. m. in sicer za otroke od 6.—7. ure popoldne in za gospodinje in gospe od 7. do 8. ure zvečer.

u— Kar vsakdo ve, je to, da je velika razlika obutve od obutve. Da so pa ročno izdelani slovi »Doko« - čevlji v Ljubljani najboljši domači izdelek, je pa tudi že splošno znano. Za jesen so najboljši »Doko« - čevlji. Trgovina se nahaja v Prešernovi ulici št. 9, dvorišče. Lastnik Ivan Čarman.

u— Silke iz filma. »Revija narodnih noš« in dirke na Ljubelj se dobe pri M. Badjura, Sv. Petra nasip 23.

u— Pozor! Vsi, ki si žele zabave in dobre pižame, danes na trgatve grozda na Strelišču, Podrožnik. Rezultat volitev Ljubljane se objavi.

u— Kam pa danes? Na trgatve grozda v Tomačevu in Kovaču, na dobro kapljico in na krvave domače klobase! Vstopnine ni.

u— Specialist dunajske zobne klinike med. dr. Mirko Kambič ordinira od ponedeljka dalje na Vidovdanski cesti 2-Sent-peterska cesta.

u— Kravate, ovratnike, naramnice in razno manufakturno blago dobite po solidnih in konkurenčnih cenah pri tvrdki Franc Pavlin, Ljubljana, Gradišče 3.

u— Na gledališki razstavi je bila ukradena membrana od gramofona. Storitela opozarjamo, da tokom treh dni po pošti vrne ukradeno, ker ga izročimo sicer policijski oblasti. — Uprava velesejma.

u— Nogavice najceneje pri Dobeicu, Pred škofijo 15.

u— Opozarjamo na današnji oglas mesarije Musar in jo obenem priporočamo.

u— Priporočila se delikatesna trgovina I. Buzzolini, Stritar-Lingarjeva u. 1416

u— Oblike kemično čisti, barva in plisira tovarna Josip Reich.

u— Opozarjamo na današnji oglas novotvorjenega modnega salona J. Ivančič. 205

u— Dame! Najnovejši plašč, volnene in svilene obleke ter bluze dosepe! P. Magdič, Ljubljana.

u— Zastopstvo Jol - Jol proti kurjim očem je v Študentovski ulici 11, Zerovnik.

Iz Maribora

a— Ljudska univerza. Danes ob 14. izlet k prazgodovinskim spomenikom ob Pohorju. Zbirališče pri Veliki kavarini. Udeležiti se lahko izleta vsakdo. Jutri, v ponedeljek ob 20. se zberejo vsi interesi za tečaj iz slovenščine, srbščine, ruščine kakor tudi za srednješolske predmete v svrhu doboitve učnih ur. Prihodnjo nedeljo se bo vršil pri lepem vremenu izlet z avtobusom v Rogaško Slatino, kjer bodo strokovnjaki razlagali vse naprave. Odhod ob 7.30 zjutraj, vrnitev ob 19.30 zvečer. Stroški za vožnjo sem in tja in obed okrog 50 Din. Ker je število udeležencev omejeno le na 26, naj se izvolijo interesi takoj prijaviti s položajno 50 Din.

a— Mariborski gledališki abonenti, ki še niso dvignili svojih izkaznic, se naprošajo, da jih dvignejo najdlje do 4. oktobra pri gledališki blagajni. V oktobru zapade za drugi obrok abonmanska, pa se naprošajo gg. abonenti, da poravnajo eventualne zaostanke, ker gledališče nujno rabi denarna sredstva za tekoče izdatke. Sprejemajo se še novi abonenti.

a— V sredo, dne 5. oktobra bo koncertiral v Mariboru v Odtovski dvorani poljski klavirski virtuos Artur Rubinstein. To je obenem otvoritveni koncert v letošnji sezoni in prvi abonma-koncert v Mariboru. Začetek ob 20. uri. Predprodaja preostalih vstopnic pri gg. Brišnik in Höfer.

a— Orjuna Maribor otvori v Narodnem domu plesno šolo 8. oktobra 1927 ob 20. Prijava sprejema hišnik. K oblihi udeležbi vabi odbor.

a— Cercle francais. Prvi konverzacijski sestanek bo v ponedeljek, dne 3. oktobra ob 6. zvečer v društveni čitalnici na državni gimnaziji. Vpisovanje v kurze za odrasle pa se bo vršilo v torek, dne 4. oktobra ob 6. do 7. zvečer v II. nadstropju moškega učiteljskega. Pouk bo ob torkih in petkih od 6. do 7. ali pa, če to želi večina udeležencev, od pol 7 do pol 8.

Odvetnik
dr. Karol Kieser
je otvoril svojo lastno pisarno v
Mariboru, Aleksandrova c. 14
I. nadst. telefon št. 242.

a— »Dobri vojak Švejk« v Ljudski knjižnici. Včeraj je prejela Ljudska knjižnica iz Prage od njenih čitateljev toliko zaželeno knjigo Jaroslava Haška: Osudy, dobroho vojaka Švejka za svetove valky. Knjige, 8 zvezkov, so šle takoj v vezavo in bodo čitateljem že v nedeljo na razpolago. Na občo željo pa bo naročila knjižnica sedaj te knjige še v nemškem prevodu, da ustreže tudi onim čitateljem, ki ne znajo češćine. — Ljudska knjižnica v Narodnem domu posluje ob četrkih in sobotah zvečer in v nedeljo dopoldne. Ima čez 10.000 knjig v vseh evropskih jezikih. Vstopnina znižana na 5 Din. — Dostop ima vsakdo, če se zadostno legitimira.

a— Gospodinja šola na ženskem učiteljskem. Po novem učnem načrtu so vpeljali letos na drž. ženskem učiteljskem v IV. letniku tudi pouk gospodinjstva, ki ga poučuje ga. Ašičeva. Radi tega pa je odpadel v IV. letniku predmet ženskih ročnih del. Ta sprememba je gotovo dobrodošla, ker namimamo drugega primernega zavoda za ženski naraščaj in bodo lahko sedaj dajali v učiteljske svoje hčerkice tudi oni starši, ki jih sicer niso namenili za učiteljski stan. Poleg teoretičnega pouka si ogledujejo gojenke tudi važnejše gospodarske panoge izven šole. Tako so doslej obiskale mestno plinaro, kjer jim je inž. Tomšič razkazal praktično kuhanje s plinom, in vinarso šolo, kjer so si bodoče učiteljice ogledale sušenje sadja s podobnimi koristnimi ekskurzijami bo zavod nadaljeval.

a— Danes privedla trgatve s plesom in pojedino pritenih in mesnatih klobas ob 16. v prostorih gostilne »Mesto Trste«, Tržaška cesta 8. A. A. Lipovšek.

a— Institut de danse Pečnik otvori svoje tečajne 10. oktobra v dvorani palače Zadrzne banke. Natančneje na lepahih.

a— Usnjate sukaje naročite najboljši in najceneje pri proizvajatelju A. Pregledu, Ruše pri Mariboru.

Iz Celja

e— Smrtna kosa. Dne 31. septembra je nenadoma umrl v Lisah pri Celju gosp. Karol Ott, kleparski mojster v 67. letu starosti. — Tekom meseca septembra je umrl v mestu Celju 7. v celjski javni bolnici pa 19 ljudi.

e— Ljudsko vseučilišče v Celju. V prostorih celjske meščanske šole se je vršil v petek, dne 30. septembra občni zbor Ljudskega vseučilišča, ki je bil precej skromno obiskan. Po pozdravnih besedah družbenega predsednika gosp. vladnega svetnika Lileka, je poročala tajnica gg. Debelakova o društvenem delovanju v preteklem poslovnem letu. Ljudsko vseučilišče je privedlo v celoti 16 predavaj, med temi so tri izven Celja. Društvena knjižnica se je izpopolnila, tako da šteje sedaj že 67 knjig. Tozadevno poročilo je podal knjižničar gosp. strokovni učitelj Cilenšek. Pod društvenim okriljem je izdal gosp. vladni svetnik Lilek knjigo »O mednarodnem židu«. Ljudsko vseučilišče je štelo nad 90 rednih članov ter je sprejelo 1192 Din članarine. Kar je bilo več izdatkov, so se krill iz preostanka poslovnega leta 1926/26. Za prihodnjo poslovno leto se je izvolil naslednji odbor: predsednik vladni svetnik Emilijan Lilek, podpredsednik ravatelj Ivan Černež, tajnika gg. Zofka Debelakova, blagajnik učitelj Srebotnjak, knjižničar strokovni učitelj Cilenšek, v odbor pa člani: dr. Dersant, prof. Orožen, dr. Robertnik, upravitelj Prekoršek, inž. Pristovšek, ravatelj Sancin, ravatelj Gruden in strokovni učitelj Rom, namestniki: upravitelj Voglar, prof. Lavrenčič, primarij dr. Steinleiser, prof. dr. Zelenik in Drago Zabar. Revizorja sta bančna uradnika Turnšek in Jerin. Pri slučajnostih se je vršila debata, kako bi se prilegnilo k predavanju večje število delavstva ter sploh nižjih slojev. Od-

bor je sklenil, da naprosi za prihodnje poslovno leto več predavateljev iz Maribora in Ljubljane.

e— Koncert Saše Popova v Celju. Spored koncerta, ki ga priredi v dvorani mestnega kina dne 5. oktobra znameniti violinski virtuos gosp. prof. Saša Popov iz Sofije, je naslednji: 1.) K. Stamitz: Violinski koncert D. dur. 2.) A. Corelli: Križale: La Polia; b) N. Paganini: Salmavanski: Trois Caprices: 1. Caprice Nr. 20, 2. Caprice Nr. 21, 3. Caprice Nr. 24. — Odmor. — 3.) a) Franz Liszt: Koncertna etuda Des - dur (Soopiro); b) A. Skrablin: Dvoje pesnitev, c) S. Rahmaninov: Polichinello; 4.) c) Saint Saens: Introdukcija in Rondo Capriccioso. — Klavirske točke in spremljanje oskrbi pianist gosp. Alfred Grone.

e— Celjsko pevsko društvo naznanja vsem svojim pevkam in pevcom, da pričnejo vaje zboru v ponedeljek, dne 8. oktobra t. l. ob 8. zvečer v mali dvorani Narodnega doma. Prosimo vse pevke, da se vaje že od početka polnočevlino in točno udeležujejo. Preskrbljene so nove skladbe. Prvi nastop bo v najbližnjem času. — Nove članske sprejema povodja gosp. Pregelj v mestni dečki osnovni šoli ali na stanovanju v Benjamin Ipavčevi ulici 12.

e— Esperantski tečaj za začetnike bo otvoril celjski esperantski klub tekem meseca oktobra. Vsi, ki se zanimajo za ta mednarodni jezik in se ga žele po lahki metodi naučiti se to zimo, naj javijo pristop v knjižarni Gorčar & Leskovšek.

CELJE Narodni dom.

Iz Trbovelj

t— Občina si je nabavila par prav lepih popolnoma črnih konj. Uporabljala jih bo tudi pri pogrebnih vozovih.

t— Krajevni šolski odbor v Trbovljah je imel v četrtek sejo. Na dnevnem redu je bila sestava proračuna. Zastopnik TPD se je po naročilu centralnega ravnanstva izjavil proti vsakemu zvišanju proračuna. Celotno zvišanje proračuna znaša menda za vse šole v občini nekaj nad 7000 Din. V proračunu je tudi znesek za nabavo drv učiteljskim. V tej zadevi se je centralno ravnanstvo obrnilo direktno na prosvetni odbor v Ljubljani, če so krajevni šol. odbori primorani oskrbovati učiteljske s kurivom. Odkodno se je zavarovalna TPD menda tudi proti temu, da bi dobili učenci masinske šole kakšne šol. potrebščine zastopni, dasiravno so meščanskošolski učenci večnoma rudarski otroci. TPD je gotovo mnenja, da nima nikakoli moralnih obveznosti napram onim, ki ji ustvarjajo milijone. Šolskemu vprašanju v Trbovljah bomo odsej posvečali več pozornosti, ker je to vprašanje gotovo eno najvažnejših v naši dolini. Posebno pažnjo pa bomo posvetili zgodovini in trnjevi poti vodenske šole. Ugotovili bomo, kako je bilo nekdanj in kako je sedaj.

t— Članski sestanek rezervnih oficirjev. Redni mesečni sestanek ne bo v sredo, kot običajno, pač pa v nedeljo 9. t. m. popoldne v Zagorju v restavraciji Müller. Ker se tega sestanka udeležijo tudi predsednik ljubljanskega pododboru URO. inž. Bevc, je častna dolžnost, da se udeležijo tega sestanka vsi člani trboveljske sekcije.

t— Modni salon »Chika« v Trbovljah priporoča cenjenim damam svojo bogato izbiro damskih filc in žametnih klobukov. Zlati klobuki vedno v zalogi. Popravila točno, ceno in hitro. Predelava okusna, postrežba točna.

Iz Trzica

ž— Odkar je postrežena policijska ura, so trziške noči precej bolj mirne, le tu pa tam še pokažejo kakšni nočni ptiki, ki le ne morejo dati miru. Pa jim stopi orožništvo na prate in manikateri se za svoje grehe bridko pokori, kajti gospodje od oblasti ne poznajo več usmiljenja in mislijo rajši na občinske reveže, ki potrebujejo za božične praznike malo pribojstva. In kako naj ga drugače dobe, če ne iz dohodkov glob in drugih takih kazni.

Iz Litije

i— Fantovski pretep na Vačah. V Barlejši gostilni na Vačah je nastal prepri med fanti. Beseda je dala besedo, nakar so se spoprijeli. V samoozbambi je zabodlo Pavle Prankar svojega prijatelja Marka Duha z nožem v hrbet. Dogodek je vzbudil mnogo razburjenja.

i— Pevsko društvo »Zvon« v Šmarin ima danes ob 20. v prostorih g. Črnogaja svoj prvi letošnji javni nastop, združen z družabnim večerom in vinski trgovitvi.

i— Seljem za prodajo konj v Šmarin. Občina Šmartno je vložila na veliko šupanstvo prodajo za prodajo konj na obličajnih že dovoljenih živinskih sejmi. V litijanskem srezu dosega se niso bili vpeljani konjski sejni. Upamo, da bo prošnja ugodno rešena.

i— Mladci grelniki. Dva mladoletna brata Tonček in Jože ter njiju prijatelja Lojze in Janez, vsi iz Šmartnega so hodili že dalj časa lovit ribe v Jeblanico, dokler jih niso zasačili orožniki. Dečki in njih starši se izgovarjajo, da so bili mnenja, da je potok po odhodu prejšnjega lastnika, g. Debelaka, solskega upravitelja v p. ki je šel na Bled uživati svoj pokoj, brez gospodarja. Zadevo bodo obravnavali pred sodiščem.

i— Volitve v trgovsko in obrtno zbornico. Opozarjamo člane Trgovskega gremija, da se pripravijo, če so v volilnem imeniku. Rok za reklamacije je zelo kratek. Volilni imenik je na upogled v občinski pisarni. Podrobne informacije pri tajniku gremija za litijski okraj g. Janku Bončarju.

i— Članom SPD. Podružnica Slov. Plavinskega društva za litijski srez namerava privediti dne 8. in 9. oktobra let na Slem pri Zagorju. Odhod z vlakom ob 13. popoldne. Zaradi evidenc se želi prejšnje prijave: v Litiji pri tajniku Zupančiču, v Zagorju pa pri odborniku Kopčiču. Zunanji člani ali pa nečlani, ki se žele skupini priključiti, naj se blagovolijo pisмено prijaviti. Člani, ki še nimajo izkaznic za polovčno vožnjo, naj predložijo takoj legitimacijo.

dije v tajništvo, da se jim preskrbi pri diskreciji drž. železnice trikratna polovčna vožnja. Zadnji termin je do točka.

Iz Zagorja

z— Velikodušno darilo. Zagorski Streljaški družini, ki je zelo agilna, je poklonil g. Hinko Brili, apotekar v Litiji praktično urejen nahrbtnik s polno zalogo najpotrebnejših ročnih lekarniških pripomočkov. Ročno potno lekarno bo uporabljala zagorska Streljaška družina na svojih strelskih vajah. Darilo je vredno okrog 5000 dinarjev.

z— Gradnja nove izolirnice. Na nasprotni strani Zagorja, preko potoka, pod hribom, so pričeli z gradnjo nove moderne izolirnice, ki bo služila v slučaju nastopajočih epidemij, dala pa se bo tudi sicer uporabljati v bolnišnične namene. Kraj, kjer se sida nova izolirnica, je izven rudniškega in tovarniškega centra, in je torej tem zrak najčistejši. Z novo stavbo bo zagorski kraj jako pridobil, saj ne bo več odvisen v zdravstvenem pogledu od bližnjih bolnic, pa tudi zdravljenje bo v opasnih nalezljivih slučajih varnejše, kakor je bilo dosedaj.

Šah

Druga zmaga Capablance

Buenos Aires, 1. oktobra. (be.) V tekmo vanju za svetovno prvenstvo v šahu je Capablance odločil sedmo partijo v svojo korist. Razmere je sedaj 2 : 1 za Capablance, štiri partije pa so ostale romia.

Po dvanajstdnem boju med obema šahovskima velikanoma izkazuje bilanca komaj sedem partij. Match se igra torej zelo počasi. To dokazuje, da igra mojštra zelo previdno in pazljivo. Gre pa tudi za visok cilj, Capablance je na tem, da ne izgubi težko priborjenega svetovnega prvenstva. Alje hin na drugi strani pa zopet ne bo tako hitro našel prilik, da doseže častni naziv.

Alje hin je dobro startal. Takoj prvo partijo je odločil v svojo korist. Druga partija je končala remis, nato pa je »Capa« izenačil stanje na 1 : 1. Naslednje tri partije niso prinesle nobenemu pozitivne točke. Alje hin, ki se je v šesti partiji počutil bolehnega, je moral v sedmem srečanju pod leči. Svetovni prvak, pravilo, nima nikakih živcev. K svoji partiji se vsede kakor bi prišel h kosilu in dela poteze naravnost mašinsko. Alje hin, ki je bil zaradi indispozicije precej nervozen, se nikakor ni mogel zatopiti v partijo, dočim je Capablance z naravnost matematično dolednostjo gradil svojo pozicijo: Končno je moral človek podleči mašini.

Upamo, da si bo Alje hin kmalu opomogel. Kljub temu, da stoji match 2 : 1 za Capablance, še ni smatrat, da je s tem že nastopil preobrat v škodo Alje hina, kar je napovedoval Niemcevič, ki ni dajal Alje hinu nobenih šans. Prognosa Niemceviča bi bila sicer v drugem primeru na mestu, vendar ne smemo pozabiti, da je sam istočasno izzival z Alje hinom Capablance na match.

Porota

Maribor, dne 1. oktobra.

Poneverba v kurilnici državnih železnic

Današnja obtožba proti železniškima uradnikoma Francu Rojku in Otonu Vokaču nam slika zopet nezdrave razmere v mariborski železniški upravi od leta 1922 naprej, kakor smo jih silili že zadnjič pri porotni razpravi proti uradniku Francu Jarhu. Obtožba navaja v svojih razlogih porazna dejstva, ki ne obsojajo samo današnjih obtožencev, ampak segajo mnogo dalje, obsojajo obenem cel sistem.

Obtožena Franc Rojko in Oton Vokač sta bila hitro po prevratu nastavljeni v mariborski železniški kurilnici. Rojko je bil blagajnik, Vokač pa računski uradnik in namestnik blagajnika Rojka.

Rojko je moral izplačevati plače nastavljenim kurilnicam, katerih je okrog 700 do 800. Denar je dobival od glavne blagajne na glavnem kolodvoru. Za časa Rojkove odsotnosti, ki je bila zelo česta, ali dopušta ga je nadomestoval Oton Vokač. Sicer pa je moral Vokač sestavljati liste izplačil, t. j. seznam plač in sezname vseh odtegljajev nastavljenec. Na podlagi teh list je Rojko izplačal preostalo vsoto, odtegljaje pa izročil upravičencem.

Oba obtožena popisuje njun bivši šef Franc Kotik in tudi nekateri tovaršiki kot vestna, celo silno vestna in pridna uradnika, ki sta uživala popolno zaupanje nadrejenih oblastí. Preiskava pa je dognala, da sta oba obtožena naravnost brezvestno gospodarila z državnim denarjem in Rojko vrh tega še tako malomarno uradoval v denarjem, da je soobdolženi Vokač skozi tri leta neprenehoma opozarjal šefa kurilnice Kotika, naj napravi red. Kotik pa se je bal izogibal tem opozorilom in začel govoriti kak drugemu ali pa odgovarjal, da še preveč dela za svojo plačo. Kljub temu popisuje Kotik Rojka kot vestnega in marljivega uradnika.

Obtožena sta jemala od leta 1922 naprej od državnega zaupnega denarja poljubne vsote, kakršne sta ravno potrebovala. Rojko si je n. pr. kupil julija meseca 1922 pri Vorbergu travnik in si vzol zato iz državne blagajne 15.000 Din in v decembru zopet 15.000 Din. Kakež 20.000 Din drž. denarja je bil porabil tedaj za šolanje sina. Obtoženi Vokač je vzel novembra ali decembra 1923 iz blagajne 15.000 Din, ki jih je dal sorodnikom, da plača alimentacijo. In tako je ugotovil Rojko 1. aprila 1924, da nima denarja za izplačilo nastavljenec kurilnic. To je povedal soobtoženemu Vokaču. Zvečer sta kontrolirala blagajno in ugotovila že 163.000 Din primanjkljaja. Rojko pravi, da je hotel to javiti ravnatelstvu. Vokač pa ga je pregovoril, da tega ni storil. Poleg navedenih 15.000 Din je dolgoval Vokač blagajni še 13.000 Din in pravi nasprotno, da ga je Rojko prošil, naj molči o primanjkljaju in zahteval celo častno besedo, da ne bo ničesar izdal. Deansko res noben obtoženev ni ničesar javil, ampak sta lahkomišlečno gospodarila naprej, tako da se je primanjkljaj večal.

Poneverba sta prikrivala na ta način, da sta zahtevala od glavne blagajne vsakega 15 v mesecu zneske za izplačilo predumov delavcem, nego sta jih izplačala. Tako sta nemoteno gospodarila do konca januarja 1927, ne da bi dobila kako revizijo.

Dne 23. januarja 1927 pa je zvedel Vo-

kač, da končno vendar dobila v kratkem revizijo blagajne, ker so tudi v Ljubljani ugotovili neke nerednosti. Povedal je to Rojku, naj primanjkljaj krije s kakim posojilom. Rojko je začel računati in ugotovil, da je primanjkljaj narasel na okrog 250.000 Din. Javil je to šefu. Revizija je bila izvršena 21. jan. in dognala, da znaša primanjkljaj že 282.692 Din 88 p.

Obdolženca sta oba izjavila, da si tega primanjkljaja ne moreta razlagati.

Preiskava je dognala, da je Oton Vokač sestavljil napačne sezname za nadure kurilniškega osebja, ki pa nadur ni vršilo, ali pa vršilo delo za druge osebe, ali vpisoval delavce v plačilno listo, čeprav so bili že odpuščeni, ali so izstopili, itd. Vseh nerednosti ni bilo mogoče več ugotoviti, ker kurilnica ni imela več takih zvanjih, katere so lanko leto sežgali, da bi odstranili dokaze za nedopustne in kaznive manipulacije. Nadalje se je ugotovilo, da Rojko, ki je prevzel blagajno leta 1919 v redu, ni vodil nobene knjige ali zapisov o stanju blagajne, ni zaključeval dnevnih računov, tudi mesečnih ne, ni prezel stanja blagajne in je nepravilno posojeval nastavljenec iz državne blagajne denar proti obrestim, katere je obdržal za se in kljub primanjkljajem nalagal v dveh denarnih zavodih denar na svoje ime.

Razprava proti Rojku in Vokaču je bila preložena, ker se nahaja eden obtožencev na orožnih vajah.

»Čaršijska pravilica« pred poroto

Pred porotniki sedita danes stari znanec mariborske porote iz carinske afere, bivši carinski uradnik Edo Rup in finančni predglednik Pavel.

Edo Rup je bil svojčas carnik v Gederovcih v Prekmurju in je bil obtožen v znani carinski aferi hudočestne in zlorabe uradne oblasti, ker je kot carinski uradnik dthotaplil. Imel je namreč avtomobil in je preko Gederovcev s tem svojim avtomobilom prevažal v Maribor za »trgovca« Hobergerja nezacarinjeno blago čez mejo. Porota je njegovo krivdo potrdila in Rup je dobil nato 14 mesecev težke ječe.

Ravno takrat, to je junija 1926, pa je državno pravdnistvo obtožilo Edo Rupa in finančnega predglednika Pavla, »ker« se novega hudočestva zlorabe uradne oblasti, ki jo je zagrešil dne 31. maja 1924 v carinski službi v Mariboru skupno z Tertičnikom. Razprava radi tega dejstva je bila tedaj radi prekratkega časa izločena iz velike carinske afere. Pozneje pa se je znal Rup sodišču izmikati, tako da se je morala že napovedana porotna razprava zoper Rupa zopet preložiti. Končno pa je moral Rup nastopiti v mariborski kazniški svojo 14mesečno ječo iz carinske afere in tako so lahko tudi definitivno razpisali predmetno porotno razpravo. Danes stopi Edo Rup zopet pred porotnike.

Obtožba je zelo zanimiva. Človek skoro težko verjame, da so takšni dogodki še mogoči v urejeni državi. In to v velikem mestu Mariboru, ki ima dvojno policijo, kolodvorsko in mestno, in dve sodišči. Zgodilo se je to 31. maja 1924 ko se je hotel peljati skozi Maribor priprosti seljak Stamenko Mirčević iz Prilepu v Francijo. Na mariborskem kolodvoru je našel pri omejni kontroli tedanjí podpredglednik finančne kontrole Pavel, mlk 150 ameriških dolarjev pri Mirčeviću, ki jih je mlk prestel, jih odvezl in odvedel Mirčeviću v pisarno službojočega carinika Edo Rupa, ki bi moral sestaviti zapisnik in zabeležiti v potni list. Toda tu pričena mesto predpisane uradovanja »Čaršijska pravilica«. kakor je Edo Rup sam pozneje nazval ta zanj usodni dogodek.

Oba Rup in mlk, sta začela Mirčeviću preiti s kaznijo, češ da predpisi ne dovoljujejo vzeti tak visoke svote tuje valute s seboj v inozemstvo in Mirčević jima je baje hotel dolarje pri pregledu utajiti.

Uradni posej sta nazadnje rešila tako, da sta si pridržala od 159 odvzetih dolarjev znesek 90 dolarjev; ki sta si jih bratovsko razdelila in to seve odgovorjalo šaržam: Rup 50 dolarjev, mlk pa 40. Medtem je nastala poč in odlična uradnika sta naročila Mirčeviću, da mora iti spat baš v bližnji hotel Mezan. Ker pa bi se medtem lahko Mirčević radi konfiskacije dolarjev kle pritožil, ga je iz zole »uslužnosti« spremljal v hotel podpredglednik mlk, ki je v hotelu še v polni skrbí za varovanja naročil vrtarju: »Naj spi do 8 ure zjutraj, nakar priidem po njega in ga prevzamem.«

Mirčević pa je bil nad neprilutnim dogodkom tako preplašen, da v prvem mariborskem hotelu nikakor ni mogel zaspati in tudi ni hotel čakati prihodnjega dne, ampak jo je s prvim nočnim vlakom pobrisal nazaj proti Beogradu, kjer je javil pri oblastvi, kakšna čudna reč se mu je zgodila v Mariboru z dolarji.

Obdolženca pa sedaj obadva zanikata krivdo. Rup pravi, da se mu je zdel Mirčević omejen, ali plan, vse dogodke si je pripeljal Stamenko Mirčević, ki se je z dolarji malo prej vrnil iz Amerike, izmisli kot rekako »Čaršijs

Iz življenja in sveta

Maršal Hindenburg — 80 letnik
(Po Mattovi karikaturi v londonskem
«Graphicu».)

Največji indijanski učenjak

Pred dvajsetimi leti se je oglasil pri vodji neke ameriške ljudske šole mlad rdečkožec.

«Star sem šestnajst let,» se je predstavil. «Ne znam ne čitati ne pisati. Bil bi vesel, ako bi me hoteli vzeti v šolo.»

«Kako vam je ime?»
«Chief Buffalo Child Long Lance (doslovno: Poglavar Bivol Otroč Dolga Sulica).»

Dolga Sulica je bil poglavar mogočnega indijanskega plemena, ki je užival poseben ugled med rdečkožci.

Ravnatelj šole je pozval Indijanca, naj odloži orožje. Dolga Sulica je storil po ukazu in od tistega trenutka je bil mladi Indijanec najmarljivejši, pa tudi najmirnejši učenec v šoli.

Danes je Dolga Sulica na glasu največjega učenjaka med severnoameriški Indijanci. Ima diplome z največjih ameriških univerz in je napisal več pomembnih zgodovinskih del. Udeležil se je tudi bojev na francoski fronti in je bil odlikovan z vojnimi križcem.

Najstarejši parlament na svetu

Mnogim našim čitateljem bo neznano, da ima Islandija najstarejši parlament na svetu. In vendar je tako; leta 1930 bodo tam na daljnem severu slavili tisočletnico, kar so Islandci dobili svojo narodno skupščino, tako zvani »Althing«.

Leta 930 so se zbrali vsi odlični islandski kmetje in trgovci na zborovanje, kjer so imeli razpravljati, ali naj ostanejo še nadalje pogani ali pa si izberejo krščanstvo za svojo vero. Zmagalo je z velikansko večino krščanstvo in Islandci so se sveceno odrekli svojemu Wotanu.

V spomin na ta pomembni dogodek, kojega pozorišče je bila Thingjalska ravnica, so Islandci sklenili, da bodo tam sezidali spominski cerkev. Istočasno bodo tudi položili temeljni kamen svojemu narodnemu gledališču, ki bo stalo v Reykjaviku.

Ob tej priliki ne bo nezanljivo vedeti, kakšna je slika današnjega islandskega parlamenta po zadnjih volitvah. Večino so si priborili kmetje, ki imajo 19 poslancev, prejšnja konservativna večina pa šteje 16 poslancev. Althing šteje skupno 42 poslancev, zato bo morala stranka, ki bo hotela dobiti vlado, kooperirati s socialisti (5 mandatov) in eventualno tudi z edinim poslancem neodvisne stranke. Komunisti imajo v skupščini en sam glas in seveda ne prihajajo v poštev pri formiranju kabineta, tem manj, ker vladajo na Islandskem isti parlamentarni običaji kakor v drugih deželah (v kolikor se tiče taktike komunistov), t. j.: napadaj na vse strani in ne daj se za nobeno ceno premočiti k pozitivnemu konstruktivnemu delu...

Sedanjí ministrski predsednik Thorlaksson je začel svojo kariero kot pastir. Danes je ravnatelj »Timesa«, največjega lista; kar jih izhaja v Reykjaviku. Njegova vlada stoji pred težkimi problemi; rešiti je treba vprašanja valutne stabilizacije, gospodarske izrabe vodnih sil na otoku, razširjenja železniškega omrežja in gradnja avtomobil-

skih cest. Zanimiva točka gospodarskega programa nove vlade je tudi vprašanje eksploatacije vročih vrelcev (gejzirjev), na katerih je Islandija kakor znano zelo bogata, za kurjavo in za druge poganogre industrije.

Korupcijski škandali v Rumuniji

Rumunija je bila vedno na prvem mestu v kroniki evropskih škandalov. Prav posebno slovi zaradi korupcije podobnih »velikopoteznih« afer, ki so vanje zapleteni odlični in vodilni možje. Po krajšem presledku imajo zopet dva velika škandala te vrste, ki dajeta rumunskemu tisku obilo hvaležnega gradiva.

Dr. Lupas, bivši minister za narodno zdravje je naročil kot minister za bolnice veliko zbirko raznih medicinskih instrumentov v skupni vrednosti 560 milijonov lejev. Kot pravi rumunski politični seveda nič vprašal strokovnih organizacij, ali in koliko instrumentov je treba; opravil je vse na lastno pest. Zato pa se je tudi hudo vrezal. Tako je naročil 1600 komadov nekega zdravniškega instrumenta, ki ga vsa Rumunija potrebuje komaj 200 kosov. Naročil je dalje 13.500 kosov brizgalk, ki se že zdavnaj več ne uporabljajo in so morali vse zavreči. Rumunija ima jedva 30 strokovno izvežbanih rentgenologov, a minister je naročil 82 velikih rentgenovih aparatov, čeprav je izmed 300 rumunskih bolnic že 26 preskrblje-

nih z njimi, ostale pa jih ne morejo uporabljati, ker v tistih krajih ni električne luči. Dalje se je nakupilo za bolnice 10.000 zrcal za preiskavanje sapnika, množina, ki bi zadostovala za Zedinjene države ameriške. Razmetavanje državnega denarja, kakor ga je zakrivil dr. Lupas, je vzbudilo tem večje ogorčenje, ker je dobro znano, da je splošni zdravstveni nivo v Rumuniji še razmeroma nizek in umrljivost visoka. Denar bi se dal vse drugače uporabiti za zdravje prebivalstva. Očitno gre za velike zasluge pri dobavi.

Manjši škandal se je zgodil v območju rumunske armade. Pri armadnem poveljstvu v Černovicah je poneveril nadporočnik Marian pet milijonov lejev in popihal v Budimpešto. Eno uro pred begom je dvignil s ponarejeno nakaznico še poldrug milijon lejev, da je imel nekoliko več »drobiža« za pot.

Nazadovanje porodov v Avstriji

Statistični organ avstrijske vlade prinaša pregled naraščanja odnosno padanja avstrijskega prebivalstva in beleži kot posebnost lanskega leta zlasti to, da število porodov na avstrijskem ozemlju stalno pada. Nadvse značilno je dejstvo, da je mala avstrijska republika v procentualnem razmerju že dosegla Francijo, ki se ji glede naraščanja ne odpirajo baš zavirljive perspektive.

Že desetletja in desetletja se ni rodilo v avstrijski republiki tako malo otrok

kakor lani. Število porodov znaša 3,9 od tisoč in postaja radi tega že katastrofalno. Najslabše razmere kažejo v tem pogledu Zgornja in Nižja Avstrija, Salzburg in Štajerska, kjer je podoba, da se ljudje naravnost krčevito branijo potomstva. Nekoliko na boljšem so alpske dežele in Gradišćanska.

Poleg števila porodov je opaziti tudi padanje ženitev in možitev. Na Dunaju je bilo n. pr. sklenjenih lani 16.494 porok, med tem ko jih je bilo eno leto prej 17.392. V vsej Avstriji pa se je lani poročilo 45.877 parov, medtem ko je bilo leta 1925. 48.688 porok. Če se bo razvoj nadaljeval v tej smeri, bo morala Avstrija počasi začeti z naseljevanjem tujcev.

Baron Maltzan,

nemški poslanik v Washingtonu, ki je pri nedavni letalski katastrofi nad Schleizem v Turingiji našel smrt. Aeroplan, ki oskrbuje letalsko zvezo med Monakom in Lipskim, je padel na tla. Razen Maltzana so se smrti no ponesrečili pilot in vsi ostali štirje potniki.

Sovjetsko nadomestilo za križ

»Krasnaja Gazeta« poroča iz Rusije, da so dobili arhitekti in kiparji v Leningradu nalog, naj skombinirajo nov mrtvaški emblem, ki bo nadomestil križ na ruskih pokopališčih.

Boljševiki so namreč, verno sledeč svojemu programu, prišli do zaključka, da križ v današnji Rusiji ne odgovarja več razmeram in potrebam sovjetske vladavine. Sedaj se živahno razpravlja o tem, kaj naj se postavi na pokopališča in v cerkve na mesto razpela. Akademik Fonin je n. pr. predlagal, naj se križ nadomesti z ornamentalno rožo, ki bo izklesana iz kamna.

Tako so pisali leta 1900...

Belgijski list »Voleur Illustré« je objavil 4. februarja 1900 sledeči članek: Iz Amerike, dežele rac, nam prihaja vest o iznajdbi, ki se po našem skromnem mnenju ne bo še kmalu obnesla. Poročilo povzemamo iz pariškega »Journal des Débats« in ga beležimo z vso rezervno:

»Neka ameriška firma je razposlala prospekte, v katerih najavlja polet iz Newyorka v Pariz v 30 urah. Prevoz se bo izvršil v balonu, ki bo tako prvi praktični poskus uvedbe vodljivega zrakoplova. Mi mu želimo mnogo uspeha toda gospod Bausset, ki je avtor fantastičnega načrta, nam ne sme zamisliti, če mu ne zaupamo zgolj na besedo.

»Zadnjič smo tudi čitali v nekem listu, da je neki dunajski učenjak odkril tajnost zračne navigacije. Avtor se za enkrat še noče spuščati v podrobnosti svojega izuma, izjavil je le, da je absurdno misliti na to, da bi bilo mogoče

Hodi Vaš sinko

že v šolo? Priporočamo Vam, da mu nabavite pred začetkom šole potrebna odlača: obleko, površnik, pelerino, perilo in druge potrebščine pri trdki Drago Schwab, Ljubljana. Najcenejši nakup.

vzdržati aerostat v ravnovesju v zraku spriči majhne gostote gonilnega plina. Gravitacija ni nikak problem. Pogledajte ptice! Mar one niso težje od zraka? In jih njih teža morda ovira v letenju? Bistvo problema je v tem, da je treba iskati leteti stroj in ne balona.

»O kakem letelcem stroju razpravlja Dunajčan? Bojimo se, da živi ta stroj le v domišljiji časti vrednega učenjaka«.

Tako so pisali leta 1900...

Bitka zaradi poljuba

Iz Debrecina poročajo o velikanskem pretepu v nekem ondnotnem ciganskem taborišču. Povod za pretep je dalo lepo jedva 16letno cigansko dekle, Piri Laktošova, kateri je ciganski fante vkradel poljub. Če sta si bila mladca simpatična ali ne, o tem kronika ne poroča, pač pa javlja do slednjih podrobnosti posledice, ki jih je izzvalo to nasilno dejanje.

Ko je ciganski fant poljubil Piri, je skočilo celo cigansko taborišče na noge. Cigani so se razdelili na dve skupini. Prva je branila čast dekleta, druga pa svojega cigana. Oba tabora sta bila izredno bojovita. Cigani so se oborožili z revolverji, bodali in najrazličnejšim orožjem. Pripravljani na krvavi ples so se zapodili v nasprotnike. Udarci so padali po črepinjah kakor bi kdo tresel hruške ali klatil orehe. Bitke ni hotelo biti konec in red je vzpostavila šele močna orožniška četa, ki je cigane zopet razdvojila ter jih odgnala v zapor. Rezultat bitke pa so bili trije mrlič in cel tucat težko ranjenih.

Miss Ruth Elder,

ameriška letalka, ki hoče, če bo vreme kazalo, še letos preleteti Atlantik.

Iz Pariza v Buenos Aires s hidroplanom, parnikom in avtomobilom

Francoska Compagnie Générale Aéronautique je sklenila s francosko državo posebno konvencijo glede ustanovitve letalskega prometa med Parizom in Buenos Airesom. Prometno zvezo bodo oskrbovali deloma aeroplani, deloma parniki, deloma avtomobili. Kombinacija je zelo zanimiva in se deli takole:

1. Iz Pariza v Casablanca — 1850 km v letalu, ki bo 18 ur na potu.
 2. Iz Casablance v senegalski St. Louis — 2850 km v avtomobilu. Čas vožnje: 2 dneva in pol.
 3. Iz St. Louisa na Capverdске otoke — 800 km v hidroplanu. Vožnja traja 3 ure in pol.
 4. Od Capverdskih otokov v Noronho, Brazilija — 2200 km z brzoparnikom.
 5. Iz Noronhe v Pernambuco — 650 km v hidroplanu. Vožnja traja pet ur.
 6. Iz Pernambuca v Rio de Janeiro — 1250 km z letalom. Vožnja traja 14 ur.
 7. Iz Rio de Janeiro v Buenos Aires — 2100 km v letalu. Vožnja traja 15 ur.
- Promet se odpre že začetkom januarja 1928 in pravijo, da ima dobre pogoje za vsestransko rentabilnost.

Hindenburg

govori pri odkritju spomenika v Tannenbergu svoj senzacionalni govor o nekrivdi Nemcev na izbruhu svetovne vojne. Kakor znano, je vzbudil ta govor pri Francozih veliko ogorčenje in je izzval ostre odgovore vodilnih francoskih državnikov. — Na sliki spredaj Hindenburg, na desni maršal Ludendorff.

Francoska spominska znamka

Da počasti poset »Ameriške legije« v Parizu, je francoska pošta uprava izdala dve spominski poštni znamki, eno za 90 centimov, drugo pa za 150 fr. Slika predstavlja francoski oceanjski parnik »Paris« in nad njim Lindberghovo letalo, na levi in na desni pa portreta Washingtona in Lafayettea. — Znamke po 90 centimov so namenjene prometu z inozemstvom.

Fr. Z.

Denarni posli

Gospod zobar Alojzij Griželj, mršav, siv dedec, je bil silno ogorčen:

»Kakšna pravica je to, slavna sodnija, za pol gobca mu napravim zlatih zob, goljufu krivoverskemu, zdaj pa ne le da ne dobim plačila, niti zob, svojih dragih zlatih zob da ne smem vzeti nazaj? Hvala lepa za tako pravico! Pa zarubiti da jih ne smem? Ali da bi se nanje vsaj tabuliral — ali kakor se pravi?»

Sodnik ga je podučeval: »Zlati zobje so izgubljeni! Kakor da ste jih vrgli v morje — adijo, zbogom! Ko ste mu jih postavili v usta, so postali del njegovega telesa. Telesa mu ne morete vzeti ali zarubiti: ne rok, ne nog, še zadnjice ne pa tudi ne zob. Samo plačilo lahko zahtevate zanje. Če nič nima, se boste obrnili še za plačilo. Da, da, gospod Griželj, tako poje postava in Vam ne morem pomagati! — Ne razumem Vas: tako previden in skop gospodar, za kakršnega Vas štejejo, pa tako slepo zaupate tujemu človeku! Recimo, če bi prišel jaz in bi hotel, da mi za kakih 10.000 dinarjev naredite zlatih zob v čeljusti, ali bi mi jih kar na golo mojo besedo?»

Razburjeni gospod Griželj se je zadržal: »Nak, ne bi jih! Ko vas poznam! Onega pa nisem poznal«. Globoko je zajel sapo in sodniku razkladal: »Rekel je, da je generalni direktor Spiro Ljubič iz Beograda, tukaj da ima bančne posle za tri milijone dinarjev in da sem mu priporočil, kaj vem, od ministrstva za izenačenje zakonov ali od koga. Vsega vraga je gobeždal in vsa hiša je dehtela po njegovem parfumu. Pa me je zmešal. — Bridki občutki so prevzeli gospoda Grižlja, z mezinem si je otrl solzo v desnem očesu. »Nič nima, falot! Na puf živi v hotelu. — Pa če ga kdo naletim in ga opomnim na plačilo, koj me s tisto svojo cirlico obsuje od spred in od vzad, da ne vem, ali sem samec ali samica. — Zato sem Vas prosil, gospod sodnik, da ga Vi vzamete v roke. Pozvali ste naju oba. Na, jaz sem prišel, njega pa ni! Seveda, iz Beograda je, pa zaničuje naše sodnije — arnaut macedonski!»

»Nikar se ne jezite, gospod Griželj! Jeza škoduje zdravju, zdravnik stane pa bo reč še dražja. Kar je to, je, kakor je nevesta rekla, ki ne pogledala, kam in je sedla v guol. — Popustite mu kaj, morebiti Vam bo potem vsaj del dolga plačal z lepoto!»

Tedaj je potrkalo in v pisarno je sto-

pil gospod generalni direktor Spiro Ljubič. Odlično je zadehtelo krog njegove polikane osebnosti in z najvljudnejšim smehljajem, ki je hkratu razodel vse razkose spornih zob, se je poklonil gospodu sodniku. »Oprostite, velemožni gospodine, da nisem došel točno! Važna sednica v banki, zahte, razumete — nisem je mogel opustiti zaradi ove malenkosti.»

Že se je zasukal h gospodu zobarju in mu prisrčno prožil roko: »Ljubi moj Griželj, baš mi je drago, da vas vidim! Prosim Vas, izvolite kar z menoj, da poravnam svoj mali konto. — Pri nas v Srbiji ni obično, da se z ovakimi praznimi privatnimi posli nadlegujejo gospodje sodniki.»

Prijateljski je prijel gospoda Grižlja pod pazduho, pozdravil je sodnika: »Naklon, gospodine, bila mi je velika čast!« in odpeljal gospoda Grižlja venjak.

Ste li zdravi, dragi moj Griželj? Kaj radi vaš maček Jaka? — Vrlo smešna je žival! — Kar se tiče najinega računa, koj ga hova poravnala — samo idiva u ono malo banko, znate, ki je poleg mojega hotela! Moderni človek, koji potuje, naravno ne nosi reboj polno novcev — čemu imamo banke in čake in akreditive? Ni li tako? V banki morem

vsak čas dobiti pare, kadar in kolikor mi jih treba. Naravno, v velike banke ne morem iti, ker imam z njimi posle — bilo bi zoper moj karakter. Zato idem v malo banko. A vi idete z menoj, ker Vas poznajo. — mene naravno ne poznajo v malih bankah. Videli boste, koj bova dobila pare.»

Gospoda Grižlja je prepričevalna zgovornost gospoda generalnega direktorja zopet omamila. »Vidiš ga, falota, saj vendar ni falot — koj mi bo plačal in še popustiti mu ne bo treba, kakor je svetoval sodnik. Na sodniji nič ne vedo!« Prijetna nada mu je gnala v mogane, brez odpora je sledil gospodu generalnemu direktorju v banko poleg hotela.

Joj, kako so postrežni v bankah in olitani in poznajo ljudi! Gospod Griželj se je kar čudil. Z bankami doslej ni imel opravila — »moja banka je moja miznica«, je dejal; tam je kupičil svoje zaklade.

Skoraj ni mogel verjeti, kako gladko je šla vsa reč. Gospodje v banki so bili takoj in z velikim veseljem pripravljeni, izplačati gospodu generalnemu direktorju zahtevanih deset tisoč. Namreč seveda, ko bo jamčil kot porok in plačnik banki vrlo dobro znani gospod zobar in hišni posestnik Griželj: kajti

banka žal da nima časti, da bi osebno poznala gospoda generalnega direktorja, dočim da gospod Griželj očitno ima to čast. O, so dejali, tudi desetkrat toliko ali dvajsetkrat — brez zadržka in vsak čas in brez druge varnosti!

Da ima tolikšen ugled pri bankah, gospod Griželj niti ni slutil. Prijazno ga je pogrelo in ko so mu porinili menico v podpis, se ni kar nič pomišljal — saj tudi banka ni imela pomislekov zoper njega in ne bi bilo lepo, za zaupanje vračati nezaupanja — in se je podpisal na menico z vsemi kljukami in zanjami, ki so krasile njegov podpis, in je bil podpis resnično krasen — tudi gospodje v banki so ga kar občudovali.

Gospod generalni direktor je pri blagajni sprejel denar in ga ročno spravil v listnico.

Zunaj se je od gospoda Grižlja prisrčno poslovil. »Torej, dragi moj Griželj, na svidenje! Videli ste, vaš strah je bil odveč — pare sedaj imava. Jutri Vam jih donesem v Vaš atelje — prosim, prosim, tega mi ne dopušča moj karakter, da Vam na ulici štejem pare — olitani ljudje ne plačujejo na ulici.»

Gospoda Grižlja so nenadoma spreleteli dve slutnji. Zdelo se mu je, kakor da se utaplja. Spomnil se je nasveta, ki mu ga je bil dal sodnik, in se ga je opri-

Spomini ministra dr. Beneša

III.

Češka akcija v inozemstvu med vojno

Takrat se nam je v Parizu posrečilo, da smo prišli v direktne stike z našimi političnimi in vojaškimi sodelavci v Rusiji. Do takrat smo bili z njimi samo v pisnih stikih. Dne 16. marca 1916. je prišel v Pariz urednik Bohdan Pavlu. Odposlali so ga naši rojaki v Petrogradu, da nas informira o položaju na vzhodu, da si sam ogleda razmere na zapadu ter informira našince v Rusiji, da se na ta način ojača enotnost vse akcije. Nesigurnost in spori med našimi ljudmi v Rusiji so nam zahtevali katekoliki avtoriteto, ki naj bi prišla od profesorja Masaryka in iz Pariza.

Pavlu je potoval preko Londona, se razgovarjal o vsem s profesorjem Masarykom in je prišel nato k nam v Pariz. S Štefanikom je bil že dolgo znan in se je z njim takoj sporazumel. Med menoj in njim so obstajale še iz Prage gotove reminiscence in nasprotja iz predvojne dobe. Toda vse je bilo takoj pojasnjeno in pozabljeno. Pavlu je ostal dva tedna v Parizu ter nas je prvič temeljito in stvarno seznanil z osebnimi konfliktmi med našimi ruskimi rojaki in nam je poročal o vsem, kar se je takrat lahko povedalo o njihovih načrtih in idejnih konceptih nacionalne revolucije. Spoznal je, kaj je pomenilo različno naziranje med našimi rojaki v Rusiji in med nami na zapadu, hitro pojml politični in vojaški položaj v Parizu in Londonu ter videl z lastnimi očmi pomen zapada za Rusijo. Prav tako je spoznal težkočo z Dürichom in je popolnoma soglašal z nami in odobral vse naše načrte. Odslej je bil konsekvntni in lojalni pristaša politike Narodnega sveta in sodelovanja naših ljudi v Rusiji s Parizom in Londonom. Pavlu se je vrnil 1. aprila 1916 z naročili v tem smislu nazaj v Rusijo.

Istega dne je dospel preko Londona iz Rusije kapetan dr. Pučalka v Pariz. Tudi on nas je informiral o položaju kolonije in družine (ni pa soglašal s Pavluom) ter je sprejel vesti od profesorja Masaryka in naša poročila. Kmalu se je tudi on vrnil nazaj v Rusijo in se čez nekaj časa ponovno vrnil, da bi deloval s skupino ruskih Čehov in Srbov med našimi ujetniki v Italiji za osnovevanje češkoslovaško-srbske armade pod ruskim vrhovnim poveljstvom. O tem bom pozneje povedal nekaj več.

Težavne razmere v Rusiji

Po tem intermezzu Pučalka smo dobili nov obisk naših rojakov iz Rusije, oficijelno delegacijo kijevske Zveze, gg. Zdeněk Rejman in Vladimir Vaněk-Južin. Bila sta pri prof. Masaryku v Londonu ter ga informirala o težavnih razmerah v Rusiji, v koloniji, v družini, v zvezi, o vojaških in političnih načrtih in naziranjih naših ljudi in o političnem položaju celokupne carvine. Želela sta, da pristanemo in odobrimo tudi mi načrte in naziranja ruske kolonije v političnih in vojaških zadevah, na drugi strani pa sta hotela dobiti od nas politične direktive za nadaljnje delo v Rusiji, da tako odstranimo prepire med našimi ljudmi. Sredi julija sta prispela k nam v Pariz.

Bohdan Pavlu je bil politično zrel in je zato lahko pojmoval položaj na zapadu. Dr. Pučalka pa, ki je več ali manj zasledoval osebne cilje in cilje male skupine, nam je v splošnem le malo povedal o Rusiji. Rejman in Vaněk, ki sta odkrito obrazložila oficijelne načrte kijevske zveze, sta nam omogočila jasen vpogled v politiko naših rojakov v carvini in sta nam dala s tem prvič priliko, da smo z idejnega stališča aktivnejše posegli v te razmere.

K nam sta prispela v trdnem prepričanju, da bo naša stvar v Rusiji, potem Rusije in z rusko zmago rešena. Poleg premoči, ki naj bi jo imela Rusija v naši akciji — in ki bi bila tako popolnoma neodvisna od zapadne Evrope — sta povdarjala zlasti tudi ruskoofilske in dinastične momente ter zahtevala, naj se poveri vrhovno poveljstvo naše bodoče armade ruskemu prestolonasledniku. Zagovarjala sta dosedanje postopanje zveze, ki ni polagala posebne važnosti na veliko bojujočo se armado, marveč je pripisovala večji pomen

osvoboditvi ujetnikov in njihovi zaposlitvi v tovarnah, povdarjajoč, da je treba čuvati življenje naših ljudi. Zveza je dajala prednost organizaciji številnih, po vsej fronti raztresenih volunov pred veliko bojujočo se armado. Pri tem pa je več ali manj odobravala — sicer precej inkonzekventno — osnovevanje velike češkoslovaško-srbske armade. Dozvedalo se nam je, da je temeljiti pristavek več ali manj na bojazni pred našimi ujetniki, ki bi tvorili v veliki armadi večino, s čemer bi kijevski kolonisti izgubili vodstvo te armade in vodilno vlogo. Končno smo ugotovili v razgovorih tudi čisto politična nasprotstva. Naši ruski kolonisti in vodilni činitelji v Zvezi so vezali svojo vojaško akcijo z obsežno politično akcijo in so hoteli že takrat izsiliti od ruske vlade izjavo glede samostojnosti češkoslovaškega naroda. Bili so dovolj naivni, da so verjeli v odkritosrčnost slovanstva in slovanske politike pri vodilnih političnih in vojaških krogih v Rusiji in so zvezali to osamosvojitve z proglavitvijo ruskega velikega kneza iz dinastije Romanov za češkega kralja. Za vse te načrte je hotela delegacija dobiti odobritev in pristavek prof. Masaryka in Narodnega sveta.

Ruska ali vseevropska rešitev?

Prvič se mi je razkrila v vsej narkantnosti razlika naziranja in načrtov med nami in Rusijo in še jasneje kot dotlej sem videl, kam bo to vodilo. Naše stremenje je šlo za to, da se ne prepusti premoči niti zapadu, niti vzhodu, marveč da se mora vsa akcija centralizirati in koncentrirati. (Za nas naj bi se ves problem rešil potem splošne evropske in vseevropske akcije.) — Nismo verjeli, da bi Rusija sama mogla in hotela rešiti naše vprašanje. Načrti z rusko dinastijo nas niso navduševali in so vzbujali bolj bojazen, da bi zapadna Evropa mogla videti v tem akcijo panslavizma. Pripravljali smo vojaško akcijo, ne da bi stavili kakršne politične pogoje, ne da bi zahtevali od zavaznikov kake obveznosti in nismo zahtevali, da bi že sedaj proklamirali našo samostojnost, ker smo videli pri priznanju Narodnega sveta in naše narodne samostojnosti kot rezultat osnovevanja samostojne armade, ne pa kot pogoj in njen izhod. Ujetnike smo hoteli osvoboditi za armado, ne pa za delo v tovarnah, špijonažo pa smo smatrali le za prehodno in kot pripravo za osnovevanje velike armade. Češkoslovaško-srbska armada je bila v naših očeh le zadnja možnost, da pridemo do velike češkoslovaške armade, ki bi se nato ločila od srbske armade. Želeli pa smo si dve armadi, eno v Franciji in eno v Rusiji ter zahtevali podporo naših ruskih rojakov. Končno smo zahtevali absolutno enotnost vse akcije na zapadu in na vzhodu in popolno podreditev naših kolonistov pariškemu Narodnemu svetu, ki naj bi edini imel pravico postopati in odločati v važnih političnih vprašanjih. Brez njegovega pristanka bi se tudi v Rusiji ne smelo izvesti ničesar važnejšega.

V dolgih razgovorih sem si prizadeval, da prepričam delegacijo iz Rusije o pravilnosti naše zapadne koncepcije. Dosegel sem vsaj toliko, da so videli v naši akciji na zapadu velik napredek in da so mnogo popustili v svojem naziranju, da bo le Rusija odločila našo stvar. Izrecno so priznali, da je treba računati tudi z Londonom in Parizom. Kljub temu pa delegacija za naš načrt, naj bi se del ujetnikov iz Rusije prepeljal v Francijo, ni bila dovzetna. Sami so imeli težave pri organizaciji armade in so se bali, da bi njihove vojaške načrte to vprašanje le še bolj kompliciralo.

Nastanek spomenice z dne 6. avgusta

Rejman in Vaněk sta formulirala že ob priliki svojega bivanja v Londonu zahteve in načrte Zveze v posebni spomenici, za katero sta zahtevala pristavek prof. Masaryka, ki o naših zadnjih korakih pri francoski vladi še ni bil poučen in ki sicer ni pristal na te na-

črte, vendar pa je odobril nekatere korake Zveze. Rejman in Vaněk sta prišla nato v Pariz, da bi dala zadevo overiti pri tajništvu Narodnega sveta. Prišla sta baš v trenutku, ko je dobil Narodni svet oficijelni pristavek francoske vlade za mislijo Štefanika, s čemer se je tudi naša akcija v Rusiji morala spremeniti. Zato je bilo razumljivo, da sem takoj uveljavil svoje zadržke in si izgovoril, da se prej porazgovorim v novem položaju še s prof. Masarykom preden bi mogli definitivno pristati na načrte kijevske Zveze. Če se dobro spominjam, je Rejman takoj nato o tem poslal obširno poročilo v Kijev.

Štefanik je še odločneje nastopil proti naziranju in načrtom Rejmana in Vaneka. Zlasti se ni strinjal s koncesijami, ki jih je dal prof. Masaryk, ker je videl v tem le oviro za svojo nameravano akcijo v Rusiji. Do skrajnosti je zastopal drugo stališče in podrejal vse le potrebam zapada brez dovoljnega ozira na izjemne razmere v Rusiji. Ker sem se bal nadaljnjih komplikacij med Rusijo, Parizom, Štefanikom in nami, sem obljubil, da bom čimprej odpotoval v London, da se dogovorim s prof. Masarykom končnoveljavno o novem besedilu spomenice, tako da bo odgovarjala novim dogodkom in razmeram. V začetku avgusta sem predložil profesorju Masaryku novo besedilo v odobritev. Po temeljitim razgovoru, ki je trajal ves dan, sva s prof. Masarykom podpisala spomenico in odposlala kijevski Zvezi kot oficijelni program Narodnega sveta za našo akcijo v Rusiji. Glede na čas in razmere, v katerih je nastala ta spomenica in glede na to, da tvori prvi idejni program Narodnega sveta za politično-vojaško akcijo v Rusiji, smatram ta dokument za posebno važen in značilen za vso našo revolucionarno delovanje.

Štefanik gre v Rusijo

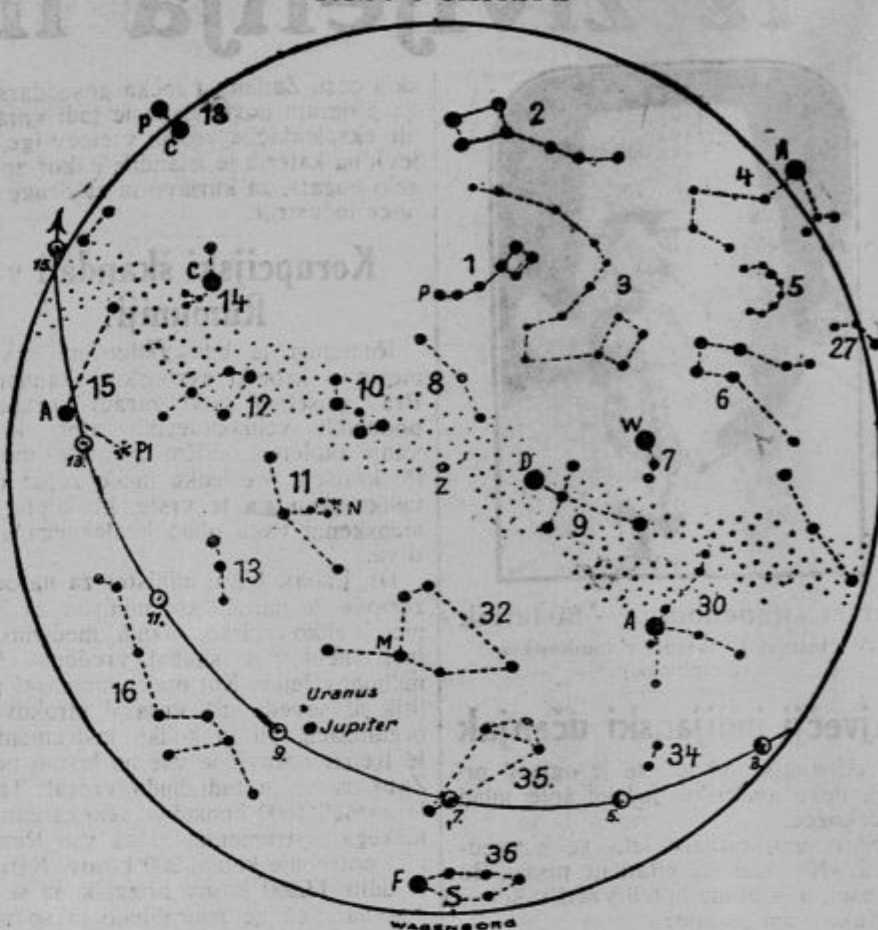
Medtem so bile končane zadnje priprave za Štefanikov odhod. Dogovoril sem se z njim še podrobno o potrebnih ukrepih za eventualni prihod naših čet v Francijo: kako jih je treba organizirati, s kom je treba urediti stvar pri oblasteh in kakšne priprave so potrebne za prvo snovanje armade. Dne 26. julija je bil Štefanik povabljen še k vrhovnemu francoskemu poveljstvu v Chantilly, kjer je dobil zadnje francoske instrukcije. Na mojo ponovno prošnjo je poslal zunanje ministrstvo istočasno še oficijelni dopis vojnemu ministru in generalissimu Joffreju s pozivom, naj podpre politiko, koje uvod tvori mislijo Štefanika v češkoslovaški zadevi in v njenih odnošajih k Narodnemu svetu in naj pripravi vse, kar smatra za potrebno za prevoz češkoslovaških ujetnikov iz Rusije v Francijo.

Dva dni kasneje, t. j. 28. julija 1916, je Štefanik odpotoval. Peljal se je preko Bresta v Arhangelsk. Spremljal sem ga do Lavela. Dva dni pozneje sem po toval v London k profesorju Masaryku, da mu poročam o zadnjih pariških dogodkih in da se posvetujem z njim o nadaljnjem delu ter o poslanstvu Rejmana in Vaneka. Lahko smo smatrali, da je Narodni svet stopil s tem v periodo važnega in dalekosežnega politično vojaškega delovanja. Tudi iz pogajanj med francosko vlado in Narodnim svetom in z menoj kot njegovim tajnikom, sem povzel, da nam pripisujejo res veliko politično vlogo in pomen.

Pri prof. Masaryku sem se prvič sestel s Supilom in Miljukovim. Supilo nam je odkrito obrazložil svoje konflikte s Pašičem, svoja izkustva s Sazonovom in svoje diskusije z Giersom, svoja pogajanja z angleškimi oblastmi. Bil je strasten in odločen, imel pa je mnogo političnega smisla in zdravo inteligenco.

Nebo v oktobru

Solnce se hitro vrača pod nebesni ekvator. 1. oktobra je 29° 54' pod ekvatorjem. 31. oktobra pa že 13° 52'. Začetkom oktobra vzhaja solnce ob 5.51 in zahaja ob 17.35. Dan traja 11 ur 44 minut. Koncem oktobra vzhaja solnce ob 6.38 in zahaja ob 16.36; dan traja 9 ur 58 minut. V oktobru se torej dan skrti za 1 uro 46 minut ali skoraj za 3½ minute dnevno. Zanimivo je, da se dan navidez krči zvečer hitreje kakor zjutraj in da se zdi dopoldne daljše kakor popoldne. Začetkom oktobra znaša ta razlika okrog 34, koncem pa že 56 minut. V prvi polovici oktobra je solnce v znamenju Tehtnice, 24. oktobra ob 10.07 pa preide v znamenje Skorpiona.

Luna je začetkom oktobra nizko pod nebesnim ekvatorjem. Najnižjo lego doseže 4. oktobra, nato se pa vrača zopet proti ekvatorju, ki ga prekorazi 10. oktobra. Najvišjo lego nad ekvatorjem doseže 16. oktobra, na kar se vrača proti ekvatorju, ki ga prekorazi 23. oktobra in doseže najnižjo lego pod njim 31. oktobra. Lunine faze bodo: prvi krajec 4. oktobra ob 3.02, ščip ali polna luna 10. oktobra ob 22.15, zadnji krajec 17. oktobra ob 15.32 in mlaj 25. okt. ob 15.37.

Planeti: Merkur doseže 13. oktobra največjo vedno elongacijo. V naših krajih pa ni v ugodni legi za opazovanje, ker zahaja kmalu po solčnem zahodu.

Venera se vidi zjutraj zjutraj pred solčnim vzhodom, ker vzhaja že okrog 3. ure. V oktobru je Venera v sozvezdju Leva. Vidi se kakor opek arp, ki se tekom meseca polagoma razširja. Njen premer znaša začetkom oktobra 50", koncem oktobra pa 82", tako da se dobro vidi tudi z manjšim daljnogledom.

Mars se zdaj ne vidi, ker je 21. oktobra v konjunkciji s solcem.

Jupiter je zdaj za opazovanje v zelo ugodni legi. Vzhaja po 21. uri. Premer njegovega kolobarja postaja vedno manjši, ker se Jupiter oddaljuje od zemlje. Sredi oktobra bo znašal njegov premer 45" tako da ga bomo videli skozi daljnogled, ki poveča 40-krat, kakor lune s prostim očesom. Jupiter in štiri njegove najsvetlejšje spremljevalce lahko opazujemo tudi z dobrim triedom. Mrki Jupitrovih spremljevalcev nastanejo: 3. oktobra ob 1.37.1 konec mrka I. lunice, isti pojav 4. oktobra ob 20.5.8, konec mrka II. lunice 7. oktobra ob 19.06, isti pojav 14. oktobra ob 21.42.2, konec mrka I. lunice 18. oktobra ob 23.56.2, isti pojav 20. oktobra ob 18.25.1 konec mrka II. lunice 22. oktobra ob 0.18.6, konec mrka III. lunice istega dne ob 18.23, konec mrka I. lunice ob 15.16, isti pojav 27. oktobra ob 20.20.5, konec mrka II. lunice 29. oktobra ob 2.55.3, začetek mrka III. lunice istega dne ob 19.41.9 in konec ob 22.9.6. Jupiter spominja po sestavi na solnce. Zdj poznamo že devet njegovih spremljevalcev. Štiri najsvetlejšje je odkril že Galilei leta 1610. Z večjimi daljnogledi se vidijo kakor mali kolobarčki, tako da lahko merimo njihov premer. Največja je III. lunica, ki je približno 2-krat večja kot Merkur in skoraj tako velika kakor Mars, kajti njen premer je skoraj polovica premera naše zemlje. Nekoliko manjša je IV. lunica, najmanjša pa II., ki je skoraj enaka naši luni. Ostali Jupitrovi spremljevalci so premajhni, da bi mogli meriti njihov premer.

Saturnus je zdaj v sozvezdju Skorpiona in za opazovanje v neugodni legi, ker zahaja kmalu po solčnem zahodu. 3. oktobra se znatno približa stalnici Ni v sozvezdju Skorpiona. Ta pojav bo mogoče opazovati prej-

nji večer z navadnim daljnogledom.

Uran je v sozvezdju Rib in se vidi zvečer kot zvezda 6. velikosti. S prostim očesom ga torej ne moremo videti.

Neptun je v sozvezdju Leva in vzhaja okrog 1. zjutraj. Koncem oktobra se bo nudila redka prilika za opazovanje Neptuna s manjšimi daljnogledi. Neptun se bo namreč premikal v neposredni bližini stalnice 1. velikosti v sozvezdju Leva — Regule. Neptun bo najbližje 16. oktobra, ko bo približno 2' severno od Regule. Ker se premika ta planet zelo počasi, ga bo mogoče opazovati nekaj dni pred in po omenjenem datumu. Neptun se pojavlja kakor stalnica 8. velikosti, tako da zadostuje za opazovanje manjši daljnogled.

Mezorit. Od 15. do 25. oktobra bo v akciji roj meteorjev, zvanih Orionide po svojem radiantu v sozvezdju Oriona. Ta roj je v zvezi s Halleyjevim kometom. V drugi polovici oktobra stopi v akcijo roj meteorjev z radiantom v sozvezdju Dvojčkov.

Legla zvezdnega firmamenta začetkom oktobra ob 21. sreda oktobra ob 20. koncem oktobra ob 19: na severovzhodu vzhaja Kočijaž, na vzhodu Bik, nad njim je Perzeus, blizu zenita pa Kassiopea, na jugovzhodu je nad obzorjem Kit, nekoliko višje Skopek in Andromeda s Pegazom, na jugu nad obzorjem vzhaja Vodnar, nad njim Pegaz, v zenitu pa Cefeus, na jugozahodu se bližata obzorju Kozorožec in Strelec, nad njima stoji Orel, blizu zenita pa Labud, na zapadnem obzorju zahaja Bootes, nad njim stoji Herkules in Lira, nad severnim obzorjem stoji Velika Medvedica.

Pojasnilo.

Sozvezdja so zvezdana med seboj s pikčastimi črtami in označena s številkami. Črke pomenijo okrajšavo lastnih imen svetlih zvezd. Lega lune je označena za vsaka dva dneva. Datum je pod lunino sliko, puščice pa kažejo smer lunine poti. 1 = Mala Medvedica, P = Polarna zvezda, 2 = Velika Medvedica, 3 = Zmaj, 4 = Bootes, A = Arktur, 5 = Krona, 6 = Herkules, 7 = Lira, W = Wega, 8 = Zephus, 9 = Labud, D = Deneb, 10 = Kassiopea, 11 = Andromeda, N = Megla, 12 = Perzeus, 13 = Ove, 14 = Kočijaž, C = Capella, 15 = Bik, A = Aldebaran, P1 = Pleade, 16 = Kit, 18 = Dvojčki, C = Castor, P = Poluks, 27 = Kača, 30 = Orel, A = Altair, 32 = Pegaz, M = Markab, 34 = Kozorožec, 35 = Vodnar, 36 = Ribe, F = Fomalhaut, Planeti: Jupiter, Uran, Z = zenit.

Berač

«Oprostite, gospa, ali bi mi hoteli dati pet dinarjev, da pridem do svoje žene?»
«Nate, siromak, A kje imate ženo?»
«V kinematografu.» (Travasso)

jel, kakor se potapljaajoči oprijemlje bilke. »Gospod direktor, ako mi koj plačate, plačajte mi samo devet tisoč, recimo osem tisoč pa sva boti!«

Gospod generalni direktor se je presenečen ustavil. Iskreno je gospodu Grizlju stisnil roko, objel ga je pred vsem svetom in poljubil. »Brate, vrlo si kulanten človek, bogami, takih nimam Jugoslavija! Vidi se, da si Slovenec. Trebalo bi, da samo Slovenci vladate našo kraljevino, onda bi bilo drugače. Nočem te žaliti — zato naj bo in sprejemam popust — zahvalen ga sprejemam. Ne bom ti ga pozabil. — Toda znaš, brate, račun naj se glasi slej ko prej na polnih deset tisoč! Znaš, zobe bo plačala naša družba, pri koji sem generalni direktor. Zase ne potrebujem zlatih zob, ni li istina? Zame bi bili dobri i taki iz purcelana ali kakor kažeš. Zlate, znaš, sem si naročil samo v reprezentacijske svrhe, razumeš, zaradi ugleda družbe in, razumeš, kakor nekako garancijo za soličnost družbe. — Naša družba ima težke milijone, lahko plača polnih deset tisoč, njej ni treba bonifikacije dveh tisoč. Zanjio naj le ostane račun za deset tisoč! A bonifikacijo dva tisoč, brate, izplačaj kar v moje roke! Eto, pa bo vse v redu!«

Gospod Grizlj je bil on! In tako zbe-

gan, da je docela pozabil, da človek lepih šeg in šteje par na ulici in je kar na ulici izplačal gospodu generalnemu direktorju in pobratimu bonifikacijo dva tisočaka. Kakor v sanjah se je vračal domov. Ne, te stvari ni razumel!

Razumel je še šele, ko je zvedel, da je gospod generalni direktor in pobratim, ta falot beograjski, izginil iz Ljubljane, in ko ga je ona mala banka pozvala, da reši podpisano menico, in je moral plačati bridkih deset tisoč.

In je gospoda Grizlja najbolj jezilo to, da gospod generalni direktor in pobratim niti ni bil falot iz Beograda, nego je bil naš človek in doma nekod pod Krimom.

P. Etfser:

Drama za odrom

Nisem še bil dolgo pri tem gledališču, ko so mi povedali, da je brat dramskega prvaka za inspicijenta. Inspicijent pa je, kakor znano, tista oseba, ki skrbi za pravočasni nastop igralcev, za veter in grom ter za dviganje in spuščanje zavese. Tudi cvečje za igralce izročajo njemu, da ga nese ali pošlje pred rampo.

Tisti tragičen večer ga je polomil inspicijent že kar v začetku predstave. Ne

pomnim natanko, ali je dal prezgodaj ali prepozno znamenje za zastor. Ne morem pa pozabiti besed, s katerimi je veliki igralec napadel brata. Šel je baš v garderobo. Inspicijent mu je prinesel cvečje, igralec pa ga je nahrulil.

V drugem dejanju je bil inspicijent nekoliko zmeden. Z mirnim glasom je dajal navodila za rekvizite. Pritisnil je na kakih deset gumbov. Ko je šel veliki igralec na oder, je posebno natančno pazil, da je bilo vse v redu. Potem je pozornost, toda mehanično sledil opazkam v knjigi za inspicijentsko službo. Pošiljal je igralce po vrsti na pozornico.

Inspicijent je bil že davno dal slovo ambicijam po lastnem udeleževanju v gledališču. Nekajkrat je sicer poskusil svojo srečo, a ker mu je vselej izpodleto je omagal in se je umeknil v ozadje. Napravili so ga za inspicijenta.

Ta služba je zahtevala od njega, da je časih kot statist ali v neznatni vlogici nastopil tudi pred občinstvom. Običajno je poveljal samo par besed, bodisi kot sluga ali sel ali kaj podobnega. Vsako pot ko je prišel na oder, pa je postal njegov glas drhteč in plašen. Čutilo se je, da sega v drugo življenje, v sveto življenje morda, toda preko mej svojega življenja. Čutilo se je, kako se bori s človekom, ki mu ni dorasel. A vendar

je nastopal, kakor da ni inspicijent, ampak igralec, pravi igralec.

Usodnega večera je njegov brat glumil vlogo kralja. Inspicijent se je moral pojaviti na odru s kratkim stavkom. Smola je hotela, da je pozabil besedilo; spomin ga je izdal. Ko je prišel njegov čas, je opazil, da je vrsta na njem; šel je na oder, a da bi pogledal v knjigo, ni imel več časa. Moral je nastopiti, a mesto celega stavka je izrekel samo eno besedo.

Kralj je nestrpmo odsekal z roko. V njegovih očeh se je zablskal srd. Obrnil je občinstvu hrbet in je pridružen sknil proti bratu:

»Tepecit!
Inspicijent, v tem trenutku sel, se ni gnil z mesta. Samo usta je odprl, obrnil se in odšel nazaj v svoj inspicijentski kot.

Po drugem dejanju se je spustil zastor. Publiku je navdušeno ploskala. Igralci — sredi njih inspicijentov brat — so se morali neštokrat zahvaliti za ovacije in za cvečje.

Začelo se je tretje dejanje. Inspicijenta je silno skrbela nerodnost, ki jo je bil zagrešil v drugem aktu. Dvakrat, trikrat je preletel vse predmete, ki so bili potrebni na odru ob koncu tragedije. Vse je bilo pripravljeno:

zapečateno pismo za ministra, imitirani zlatniki in samokres s slepimi naboji. Pismo in denar so dobili igralci, samokres pa je obdržal sam, da sproži petelina po predpisu za kulisami.

Dejanje se je razvijalo. Najet izdajalec je prejel denar, minister je razpečal in prečital pismo; kralj je izrekel besede, po katerih bi moral počiti strel.

Inspicijent se ni gnil. Ne morda zaradi raztresenosti, ampak zaradi prevelike pozornosti. Skratka: strel ni počil... Kralj je čakal sekundo...

...dve sekundi...

In z neverjetno sigurnostjo in prepričevalnostjo je improviziral psihološko pavzo.

Občinstvo ni še ničesar opazilo. Četrta sekunda.

Zdaj je pretila opasnost, da občinstvo spozna položaj.

Strel še vedno ni počil!

V publiku je začelo sumeti. Prvak drame je skočil za kulise, tegnil za vrstico... Zastor je padel. Potem je skočil nad inspicijenta in ga je oklofotal. Pred rampo se je pojavil mlad igralec. Naznanil je, da se bo predstava takoj nadaljevala in da se je moralo dejanje zaradi tehnične napake prekiniti. Drama se je nadaljevala.

Vse je šlo gladko.

Kraljestvo mode

Pletenine

Ni je industrije, ki bi tako naglo korakala kvišku, kakor industrija pletenin. Iz čisto preprostih, primitivnih početkov se je skokoma prerinila v ospredje in je osvojila vse trge na kontinentu. Danes je tako daleč, da dikta svojo voljo Evropi in Ameriki.

Velike važnosti je predvsem lepota volnenega izdelka. Pletenine so moderne v vseh mogočih barvah, način, kako so napravljene, pa ni več tako enostaven kot v prejšnjih časih.

Poleg drugih čednosti ima industrija volnenih izdelkov še to dobro stran, da lahko takoj povzame sleherni modno novost, kateri ne morejo slediti modni saloni z drugim materialom.

Posebnost letošnjih pletenin so efekti s kovinastimi nitkami. Že del časa se opaža, da se ta način udomačuje v pletilni industriji, ki gre v izvestnih primerih celo tako daleč, da se zateka celo k izključno kovinastemu materialu, ki obeta postati značilna novost letošnje sezone.

Praviloma velja pletena oblika še vedno za štrpčno obleko, ki se najbolj prilaga za sportne namene in za dopoldansko uporabo. To nam postane posebno jasno, če si ogledamo obliko jumperja. Vendar se tudi pri teh modelih pojavljajo najrazličnejše kombinacije z apartnimi izrezi in z originalnimi deseni; poleg tega pa so oblike krila najrazličnejše. Tri so, ki letos prevladujejo v glavnem: ravna, plisirana in zganjena.

Evo nekoliko razlage k našim slikam: Prvi model na levi kaže tipičen novotarski jumper, ki je pretkan s kovinastimi nitkami. Poševne proge jumperja so rdeče in plave barve, tretja proga pa je svetlosrebrna. Rokavi modela harmonirajo s tem efektom, krilo je držano v enakem stilu in končuje v odprte gumbe.

Druga slika prikazuje izdelke iz temne ali svetle svile. Okras spominja na rožo s solčnih žarkov. Vodilni modni saloni se te ornamentike poslužujejo v veliki meri in z velikim uspehom.

Tretji model je bolj sportnega značaja. Deseni so živahniji, da ne učinkujejo enolično. Ta model je zamišljen v kričavih barvah na prilično nevtralnem osnovnem tonu.

Nad vse hvaležne so končno trodelne pletenine, obstoječe iz krila, telovnika in bluze. Tak primer nudijo četrti model naše slike. To je tako zvani volneni komplet, ki nekako posnema nabrano krilo, četverokotno izrezani jumper in telovnik brez rokavov.

Pletenine seveda niso prikladne samo za

odrasle, ampak tudi za deco. Saj je jasno, da je baš za otroke težje najti hvaležnejše oblačilo kakor iz volne. Ne le, da je ta moda za otroke zelo praktična, ona je tudi zelo enostavna in slednjič tudi dovolj poceni.

Apaska ruta iz kožuhovine

je tosezonska novost velikih modnih salonov na Zapadu. Stanovanja, javni lokali, gledališča in koncertne dvorane so v neshetih primerih netemperirane. Tu se izkaže

vedno iznova, kako je ta modni rekvizit na mestu. Za apasko ruto uporabljamo le kratkodiako kožuhovino, bodisi hermelin, krtač ali kaj silnega. Rese s katerimi opremljamo ta del damske garderobe, so dolge in navadno črne.

Večerni nakit

Moda dolgih, imitiranih biserov se polagoma umika s modne pozornosti. Nadomestila jih pestro kamenje, ki je po možnosti

napol zlahtnega značaja. Uporabljajo se tudi kristali. Akvamarin in rumeno-rujav topas sta posebno prikladna kot dopolnilo toalet iz rujav, črne in zelenkaste svile. Pestro kamenje pa se ne nosi samo na nizkih na vratu, ampak tudi kot okrasje na zapetju in slednjič celo v uhanih.

Plesi letošnje zimske sezone

Smo na prehodu v hladnejšo polovico leta ko bodo ljudje, včevši sportnike, zamenjali vohrajočo srjaco s tesno zapetim suknjičem, prosto naravo pa s temperirano dvorano. Ples, katerega smo zametali skozi šest mesecev, bo zopet oživel in prevladal v mešani družbi dam in gospodov.

Imperativ sodobne civilizacije terja svoj obutost od vsakega civiliziranega človeka, bodisi Evropeca, bodisi Američana. Plesni mojstri so že poskrbeli, da nam repertoar ne postane preveč dolgočasen. Nadprodukcija senzacij sicer ni v plesni stroki letos odkrila

nobenih velikih presenečenj. Utrdila je le nekatera stara pravila in jih priredila, da izgledajo kot nova. Njim se bomo podvrgli, ko bomo zaplesali black bottom, charleston, tango ali yale.

Nobenega dvoma ni, da bo ostal družabni ples slej ko prej zadeva mladih in starih. Mladina se bo z njim razveseljevala, starejše dame in gospodje pa bodo obnavljali v njem svojo mladostno iskrost, veselost in čilost. O umetnosti v družabnem plesu seveda ni mogoče dosti govoriti. A čim bolj pada umetniška višina plesa, tembolj se uveljavlja njegova sportna vrednost, kajti bolj in bolj se morajo plesalci uverjati, da ples s svojim razmahom daje telesu sproščenost, katere telo nima pri poklicnem delu. Potemtakem

učinkuje ples tudi na zdravje, v telesnem in duševnem oziru. Z njim si treniramo voljo, ustvarjamo veselje in ne baš v zadnji vrsti podpiramo modo v njenem stremljenju po vitki liniji.

Začnimo z zadnjo plesno novostjo heebie-jeebiesa. Ta ples je dvignila do veljave posebno mulatska plesalka Josephina Baker. Z njim si je v enem samem zaletu podvrgla francosko prestolnico. Značilnost tega plesa je istočasno vrtenje nog in kolen pri čemur se zgornji del života ne sme premikati. Premikajo pa se boki plesalke in plesalca. Ta ples je v bistvu prava sportna in gimnastična vežba, katero ponazarjata naši ilustraciji št. 1 in št. 2.

Po značaju je zgoraj omenjenemu plesu precej podoben black bottom. To je ples, katerega spremlja godba v štiritaktinskem taktu in katerega gibanje posnema

tavanje po blatu. Od tod tudi njegovo ime. Po naše bi mu rekli »Mehka zemlja«. Tudi ta ples je prišel k nam iz Amerike. Prvotno je bil namenjen, da prežene charleston, kar se mu pa ni posrečilo, ker mu manjka pravi ritmični zalep in elektrizirajoča sila.

Charleston je ostal še naprej vladar plesne dvorane. Slika št. 3. predstavlja black bottom, pri katerem je treba kolena in noge vrteti na levo in desno. Pri tem plesu stoji dama nasproti plesalcu vedno ob strani; ples v popravljeni obliki pa se prištevata danes k tako zvanim turnirskim plesom.

O charlestonu se je svojčas govorilo, da je brez primere utrudljiv. Pravili so, da potrat človek pri njem enormne količine energije kot n. pr. boksa pri svojem sportu. Ta sodba je bila površna in pretirana. Dočim onemore boksa že v 10 kolu, lahko pleše izurjen plesalec charleston celo noč. Tudi ta ples je v bistvu dobra sportna vežba. Uvod v ples tvorijo koraki foxtrotta v treh smereh: naprej, nazaj in v stran. Sebe po tem uvodu oživi karakteristika charlestona, ki obstoji v sestopanju in odvijanju s petimi. Kakor drugi plesi, prihaja tudi ta letos v plesno dvo-

rano deloma reformiran. V Ameriki so ga krstili za »flat charleston«, in ta nova oblika ga kakor nalašč usposablja za salone.

Precejšnjo aktualnost si je pridobil tudi bananas-slide. Ta ples bi lahko uvrstili v vrsto foxtrotta, kajti njegovi koraki so elegantni in lahki. Plesalec vihti noge tako, da se le nalahno dotika tal in se pri tem pomika naprej. Tipičen korak tega plesa kaže naša slika št. 4.

Kralj vseh družabnih plesov pa je še vedno tango, ki ni le obdržal svoje pozicije samo radi pregibanja, ampak predvsem radi ruzvike. Pospredna zožba k tangu je izredno melodična, melanholična in dvigajoča. Prestopanje v staccato, križanje nog in polovični obrat na desno in levo, so slej ko prej njegova karakteristika. Ta ples ne pozna več razlike med habanero, argentino in milogno; ostal je na površju kot tango in kraljuje naprej. Tehnika koraka tega plesa je tako enostavna, da prija začetniku in izvežbanemu plesalcu.

Yale bo moral svoj raison d'être šele dokazati. V mirnem tempu posnema najprej korake tanga, s katerimi združijo nekatere značilnosti heebie-jeebiesa. Karakteristično

pozituro tega plesa prikazuje slika št. 5. Poleg vseh teh plesov bi lahko še omenili one-step in stari dunajski valček. Vse v vsem pa bi ples letošnje sezone, razporedili takole: Za začetnike, starejše in zmernejše plesalce so priporočljivi plesi: foxtrott, slow fox, tango, morda tudi charleston. Izurnejši plesalci lahko plešejo poleg teh še: black bottom, heebie-jeebies, bananas slide in yale.

Kino

Je ena najmlajših filmskih igralk. Rojena je pred kakimi dvajsetimi leti v Göteborgu na Švedskem in je že v rani mladosti kazala velik igralski talent. Sodelovala je pri raznih dobrotelnih prireditvah, a ko ji je bilo petnajst let, so jo roditelji vpisali v »kraljevsko dramsko akademijo«. To je službeni naziv državne igralske šole v Stockholmu.

Ko je dovršila to šolo, je dobila angažman v nekem gledališču, kjer jo je opazil slavni režiser Mauritz Stiller in jo je takoj angažiral za film. Ko je odigrala nekaj manjših vlog, je dobila Greta Garbo, ki je bila že tedaj ena najlepših in najfotogeničnejših žen evropskega filma, glavno vlogo v velikem Stillerovem filmu »Gösta Berling«, ki ga je izdala »Svenska«.

Pred dobrim letom je Mauritz Stiller angažiral družba Metro-Goldwin in od takrat je odšla z njim v Ameriko tudi Greta Garbo, ki je dobila angažman pri isti družbi. Do zdaj je Greta nastopila v Ameriki v dveh filmih, ki sta bila oba prirejena po romanih španskega pisatelja Blasca Ibaneza. Njeni partnerji so John Gilbert, Ricardo Cortez in Antonio Moreno, igralci, ki jih štejejo med največje ljubimce ameriške kinematografske publike. Filma se zoveta »Valovi strasti« in »Žena — demon«.

ker so najboljšje, najtrajnejše in zato najcenejše.

Samo na koncu, ko je kralj govoril svoj dolgi monolog, je počil še en strel. Igralci so se spogledali. Opazili so, kako so kralju, prvaku drame, nabrekli žile na sencih. Bil je razkačen. Toda obvladal se je in je igral dalje.

Pet... šest sekund...

Potem je za kulisami nekaj zašumelo. Kralj je s skrajnim naporom skušal odigrati vlog po dogodu. Naposled se je začel zastor polagoma spuščati. Soigralci so onemeli. Na odrju je zavladala mrtvaška tišina, med gledalci tudi.

Oder je bil slajno razsvetljen. Izza kulis so delavci prinesli mrtvega inspicijenta.

Maurice Decobra:

Usodno pismo

Gospa Talmanova je sedla v avtomobil in je velela šoferju, naj zavije proti Boulonskemu gozdu. Pogreznila se je v mehki sedež in ko je z užitkom ogledovala bogato karoserijo vozila, ji je pogled mahoma obstal na listku papirja sinje barve. List je bil zataknen med blazine. Mislila je, da je papir morda celo njen, ga je potegnila iz razpoke in je čitala:

»Drago, če boš imel jutri zvečer mir pred domačo kozo, prileti v najino

gnezdece... Moji objemi te čakajo. Oči se mi že smehljajo, ustne drhte, živci postajajo nestrpni. Tvoja Moumoune.«

Gospa Talmanova je nekajkrat preletela pisanje, zakaj na prvi mah ni hotela verjeti svojim očem. Njen mož se je jutraj vozil z avtomobilom. Govorilo je v naglici ostavil listek v vozilu! »Edmond!« je zaklicala gospa Talmanova v akustično trobento. »Obrnite in peljite me domov!«

Avtomobil je zavil pred Porte Dauphine ter se je ustavil pred hišno številko 166 v ulici de la Pompe.

Ob sedmih zvečer je stopil gospod Talman v budoar svoje žene, ki je stala baš pri oknu. Njen obraz je napovedoval nevihto. A Frederic je dobro poznal spremenljivo nravo svoje zakonske družice in se ni prav nič ustrašil. Nagoval jo je:

»Dober dan, Didina... Dai svojemu Fredu poljubček!«

Armandina je z naglo kretnjo odrinila Frederica. Jela je citirati pismo kakor da sodi obtožnica:

»... če boš jutri zvečer imel mir pred domačo kozo, prileti v najino gnezdece...«

Frederic je poslušal. Delal se je začudenega.

»Kaj govoriš, Didina?«

Armandina pa je nadaljevala:

»Moji objemi te čakajo. Oči se mi že smehljajo, ustne drhte, živci postajajo nestrpni...«

»Kaj te je prišlo, da deklamiraš verz?«

»Ah, prosim te vendar! Nehaj se mi rogati!... Vse dobro vem!«

»Kaj veš?«

»Vem, da me varaš!«

»Jaz da te varam?«

»Tak molči vendar! Skrivaš mi, da si nezvest! Grdoba, prav nič nisi boljši od drugih! Sedaj ali pojdeva narazen, ali pa mi moraš vse priznati! Kako moreš trpeti, da me tvoja metresa naziva kozo! Sram te bodi!«

»Kaj praviš! Jaz da imam metreso? Tebi se pa res meša...«

»Ne taj! Vse vem.«

»Nu, so me že zopet obrekovali...«

»Ne, niso te obrekovali. V rokah imam stvaren dokaz tvoje nezvestobe! Našla sem pismo gnusne ženske, s katero me varaš!«

Frederic je za trenutek ves prepaden obstal. Toda zbral se je hitro in je ponovil:

»Tako, tak metreso imam in te varam! In ona te naziva kozo!«

»Poslušaj! Nehaj igrati komedijo! Bodi rajši oprezen in pazi, da ne izplačam tatice moje ljubezni kakor se spodobi! Ta tvoja Moumoune...«

»Moja Moumoune?... Nu, ti pa imaš res fantazijo!«

Gospa Talmanova, vsa iz sebe, je potegnila iz miznice pismo in ga je pomolila Fredericu pod nos. Frederic ga je vzel v roko, prečital besedilo dvakrat, trikrat in naposled zmajal z rameni.

»To so ti pa lepo podtaknili! Kje si našla pismo?«

»Med blazinami v avtomobilu. Ze dva tedna se ni nihče vozil z našim avtom in pismo ima včerašnji datum!«

»Vse vkup je budalost! Niti ne sanja se mi o tej stvari!«

»Ti torej tajiš, kar je očitno?«

Gospod Talman ni dal na te besede nobenega odgovora več. A tisti mah je potrkala sobarica in je prinesla na pladnju posnetico. Obrnjena k Fredericu, je rekla:

»Gospod želi govoriti z vami!«

Frederic je pogledal vizično in je čital: »Harry-Son, zasebni detektiv.«

Prikimal je z glavo: »Naj pride!«

Vstopil je detektiv, visok možki z obritim obrazom, širokimi uhlji in bokarskimi rokami. Izgovoril je kratko, se opravičil in počel:

»Gospod Frederic Talman, oprostite, da vas nadlegujem. Vedeti moram, ali je avtomobil št. 72—74—G9 vaša last?«

»Tako je!«

»Limuzina je črno prepleškana?«

»Točno!«

»Dovolite mi vprašanje, kje je bil vaš avtomobil sinoči ob 12 uri 40 minut?«

»Kolikor vem, v garaži. Žena in jaz sva bila že ob 11. doma.«

»Zelo obžalujem, da moram razbiti to iluzijo. Sinoči ob 13.40 je vozil vaš šofer nekega gospoda po Avenue Wagram. To je bil gospod, ki ga nadzorujem po nalogu nekega varanega zakonca. Videl sem, da je stopil v vozilo 72—74—G9 s pismom, ki ga je prinesel s seboj iz hiše, katero je zapustil. To pismo je ležalo med blazinami. Preiskal sem vaš avtomobil, a pisma nisem našel. Če ste ga po naključju našli, prosim, da mi ga daste. Tu gre za mojo stanovsko čast...«

»Povem vam, da je vaša stanovska čast zelo indiskretna... Pisma nisva našla ne jaz, ne moja žena. Zbogom!«

Klenovnik, največje jugoslovensko zdravilišče

Zagorska pokrajina s Klenovnikom v sredi in goro Ivančico v ozadju

V slikovitem Hrvatskem Zagorju, pokrajini vinskih gor in starih plemiških dvorcev, se je izvršilo v četrtlet pomembno dejanje: Otvorjen je bil delavski sanatorij za tuberkulozne, ki ga je uredil v nekdanjem gradu grofov Draškovićev na Klenovniku Osrednji urad za zavarovanje delavcev. S sanatorijem na Klenovniku je dobila naša država, v kateri umrje skoraj vsaki 3. človek za tuberkulozo, največje zdravilišče jetičnih, ki ima po obsegu in po moderni ureditvi le malo primerov v vsej Srednji Evropi in ki je brez dvoma največje na Balkanu.

O tuberkulozi se upravičeno trdi, da je socialna bolezen. Njeno torišče so najširše ljudske plasti, zlasti indus-trijsko in obrtno delavstvo, ki mu je način dela odtegnil prirodne pogoje človeškega zdravja: predvsem čist zrak in solnce in ki po večini nima sredstev za izdatno hrano in zdravo stanovan-je. Če premostimo socialno - zdravstveni pomen velikega delavskega sanatorija na Klenovniku, moramo priznati, da se je tudi in zlasti v tem primeru pokazalo, da je naša socialna politika, ki je izvršila z zakonom o delavskem zavarovanju svojo prvo največjo nalogo, na pravilni poti. Zdravstvenih naprav Osrednjega urada za zavarovanje delavcev, torej tudi sanatorija na Klenovniku, se bo posluževalo v prvi vrsti delavstvo, ki tvori veliko večino zavarovancev. Delavci, ki so v zapuščenih delavnicah, pri težkem in utrudljivem delu, ob slabi hrani in nezadostnem počitku v nezdravem stanovanju, zboleli za tuberkulozo, bodo našli na Klenovniku vir zdravja in življenske radosti. Ozdravljeni ali vsaj z novim upom v zdravje in življenje bodo zapuščali ta tihi in blagi dom, ki jim ga je namenila naša največja zavarovalna organizacija. Take naprave ne bi bile mogoče, če bi hodila politika socialnega zavarovanja druga pota, ki jih hočejo nasprotniki sedanjega zakona o socialnem zavarovanju delavcev. Le unifikaciji delavskega zavarovanja in centralizaciji finančnih sredstev gre hvala, da so mogoče tako velikopotez- ne naprave. Kako bi lahko brez izdat-

nega povišanja prispevkov zgradil velik sanatorij za tuberkulozne na obseg ene ali dveh oblasti omejen zavarovalni urad? Zakon, ki ga je izdal takratni samostojno - demokratiški minister za socialno politiko, je postal vir velikih koristi za delavstvo, stalen vzpodbujevalec in poživljalec našega delavstva.

Na Klenovniku

Z avtom iz Zagreba. Pri Černomeru zavije cesta proti Podsusedu in vodi naprej po tipični zagorski pokrajini. Vinske gorice s cerkvami in kapelami, revna sela, stari dvorci, jagredi ob cestah, številne gosi, črede na zelenih tratah, kmetice v pisani narodni noši, vse to daje tej pokrajini z nevisokimi hribi in širokimi dolinami značilen in zelo slikovit značaj. To je pokrajina, ki so jo opevali mnogi pesniki, opisovali v romanu Ante Kovačić. Ks. Sandor-Gjalski in drugi, pokrajina starih ilirskih tradicij in Mihaonovičeve »Lepe naše domovine«.

Cele kolone avtomobilov drče proti ljubki Ivančici mimo Oroslava in Lepoglave z njeno slovečo kaznilnico in

obšežen prizidek. Renovirano je vse v slogu, okusno in imenitno. Dvorišče je poploščeno; obdajajo ga lepe arkade. Na južni strani je latinski napis, ki prica o grofih Draškovićih, o preteklosti te mogočne stavbe. Na severni je takisto v latinščini zapisana sedanost in bodočnost. Officium centrale pro operariis tuendis Zagrabiae domum invia temporum paene collapsam pro salute aegrotantium operarium... Tako sta se srečala dva svetova. Aristokratski svet se je poslovil od nas: bodočnost ima delavski narod. Ondi, kjer se je šopirilo brezdelje, bodo zdaj telesni in duševni delavci iskali zdravja.

Zdravilišče za tuberkulozne

Velik človekov sovražnik je tuberkuloza in ondi, kjer se skuša vrniti zdravje ljudem, ki jih je ta sovražnik ranil v pljuča, mora biti medicina temeljito oborožena. Čez 20 milijonov dinarjev je žrtvoval Osrednji urad za zavarovanje delavcev, da je nakupil staro grofovsko posestvo in ga preuredil v moderno, z vsemi pripomočki opremljeno zdravilišče za pljučno tu-

Pogled na zdravilišče Klenovnik in park z južne strani

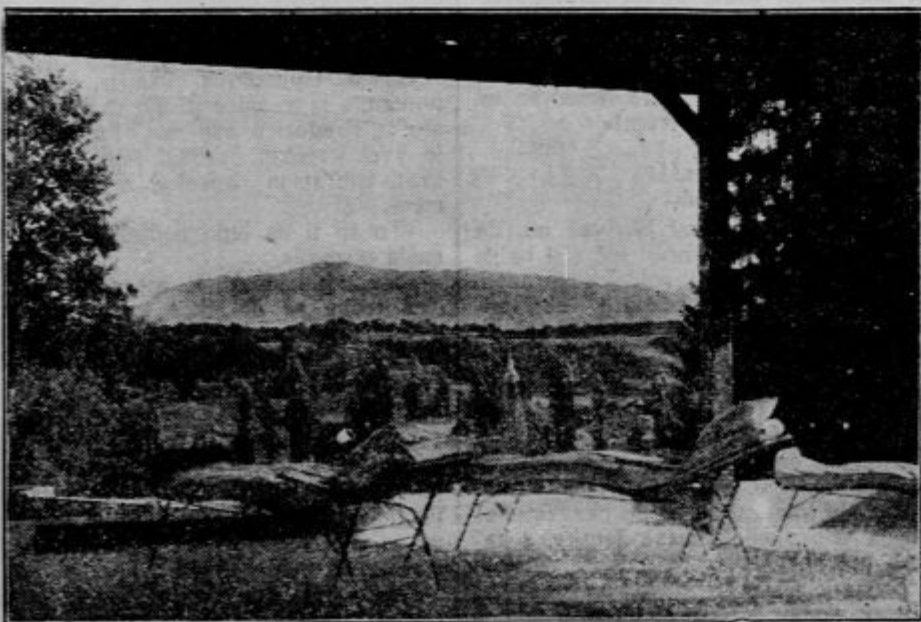
divno dolino, kjer na širokih pašnikih intenzivno zelene barve pasejo pisane, brhke pastirice. Hrvatska idila kakor na slikah Jose Bužana ali Mirka Račkega. Med potjo smo švigali mimo ciganskega tabora. Kmetice, krave in gosi — vse je zrla na toliko število avtomobilov. Ponekod so se čuli politični vziki — odmev demagogije, ki se ni zamrla. V splošnem pa zapusti zagorska pokrajina izredno mil vtis. Bliže ko smo Klenovniku, lepši je svet. Ivančica je vsa posinela v popoldanski svetlobi, gozdovi imajo stoprav prvo, rahlo rumenilo jeseni, vse človeka vabi in miče v to lepo zatišje domovine.

Iz grofovskega gradu — moderen sanatorij

Približno 100 km smo prevalili. Vožnja je prijetna in nič utrudljiva. Ob straneh teče železniška proga Zagreb-Varaždin. V bližini 8½ in 6 km sta železniški postaji za Klenovnik. Kmalu smo ogledali na lepem hribu velik grad s stolpom in obsežnim parkom. Še malo in smo zavili mimo župne cerkve navkreber. Ustavili smo se pred velikim, od temeljev do strehe prenovljenim grajskim poslopjem, ki je dobilo na severovzhodni in jugozahodni strani

berkulozo. Nekateri so ugovarjali, češ, da izbira kraja ni bila primerna. Klenovnik res nima kake izredne klime, zato pa ima normalno zdravo podnebje s pravilno relativno vlago in z dokaj nizko normalno padavin. Grad sam je tako večje in temeljito prenovljen oziroma dozidan, da je postal še boljši kot bi bilo novo, nalašč sezidano poslopje. Ima vse priprave in naprave, ki jih imej moderen sanatorij. V širokih, lepih sobah je 105 postelj za moške in 70 za ženske. Dovolj zraka, prostora in ventilacije. Zunaj so solčna ležišča, vse-naokrog pa park z belimi stezami. Zgrajena je velika dvorana, ki bo jedilnica in hkrati kinematograf. Lepi so družabni prostori z biljardom in biblioteka ter krasno teraso. Pripravljena je knjižnica in radio.

Na širokih hodnikih je udobno in snažno. Povsod vidiš in čutiš največjo snago. Uprava je v večjih rokah, nameščene pa so usmiljenke. Sanatorij ima lastno veliko gospodarstvo: polja, vinograde, pašnike, konjerejo, svinjerejo, goveda. Sam pridelava obilo zelenjave in sočivja. Okrog gradu je vse zasajeno in urejeno po ekotičnem okusu. Zares, gospodski dom je ta delavski sanatorij za tuberkulozne! V prejšnjih časih bi to ne bilo mogoče!

Veranda z ležišči za bolnike

Oglejmo si malce higijenske naprave. Vodo dobavlja vodovod. Nesnažna voda in odpadki se odplavljajo po kanalih, ki so urejeni v smislu takozvanega biološkega čiščenja vode, s čemer izgube okuževalno možnost. Stranišča so številna in najmodernejše urejena; za umivanje so posebne sobe. Na hodnikih so pljuvalniki, ki se avtomatično snajžijo in desinficirajo. Bolniki ne bodo smeli hoditi po sanatoriju v obuvalu, ki so ga imeli zunaj. Za sumljive obstoje posebni desinfektorji, ki stopijo v funkcijo, preden se pacientu dodeli soba. Za slučaj, da bi se pojavila kaka infekcijska bolezen, obstoji poseben izoliran del sanatorija s posebnim obojem. Sobe se grejejo z gorko vodo, hodniki s paro. Centralna kurjava je taka, da se lahko razširi za večje prostore, če bo treba. Kuhinja je izredno snažna in higijenska. Sveti električna luč, ki jo dobiva zavod iz Fale. Skratka: povsod čisti smotrenost, premišljenost in težnjo, da se bolniku kar največ pomaga, da pa mu hkratu tudi kar najbolj razbline moreč dojem, da je bolan...

Moderno zdravljenje.

Informirali smo se pri zdravnikih, kako se bodo zdravili tuberkulozni. Bolniki v tretjem štadiju so na Klenovniku izključeni. Zakaj naj bi ljudje, ki jim navadno ni pomoči, ubijali one, ki še lahko ozdravijo? Bolniki z začetno tuberkulozo se bodo sprejemali seveda le, kolikor bo dopuščal prostor in le na osnovi temeljite preiskave in prevdaranja vseh okoliščin. Normalni zdravilni rok v sanatoriju iznaša 3 mesece. Za zdravljenje so na razpolago vsi instrumenti in vse naprave, ki jih pozna moderna medicina. Zanimiv je tudi za lajka pogled na te naprave. Evo velikega Röntgenovega aparata za diagnostiko in terapijo. Tam je višinsko solnce, ondi laboratorij za kemično in bakteriološko proučevanje bolnikovih izmetkov. Za zdravljenje z vodo (hidroterapija)

Mladen Kostov (Pariz):

Slike iz rdeče Moskve

Ptički brez gnezda.

Sedel sem pred Ljeningovim spomenikom in zajtrkoval. Tedaj se mi je nudil prizor, ki je pred spomenikom proletarskega odrešenika malce čuden. Okoli mene se je zbralo 5-6 otrok: bos, raztrgani, izpitih obrazov. To so »ptički brez gnezda«, potepuška deca nove proletarske Rusije. Nima ne starišev in ne doma. Nihče ne skrbi za nje. Samo v Moskvi je več stotisoč take dece. Podnevi berači in zbira ostanke hrane kakor golobi po dvoriščih, ponoči pa se zateče kamorkoli, samo da je pod streho.

V sovjetski Rusiji sem videl mnogo trpljenja in revščine. Čez nekaj časa sem se navadil, da gledam kolikor moči hladnokrvno na človeško nevoljo. Toda srečanje s to žalostno poulično mladino, z mladim človeškim naraščanjem, ki nima ne doma ne materinske ljubezni in vsega tistega, kar osrečuje otroka, me je vselej napolnilo z otožnostjo. In še zdaj, ko pišem te vrstice, se mi zdi, da me spremljajo mile sinje oči in me neprestano prosijo — tako boječe in žalostno...

Pogled na Kremelj

Medtem ko sem delil svojim majhnim prijateljem grozdje, jih je bilo vedno več in več. Kakor vrabci so prišli iz vseh bližnjih kotov in se pulili za drobtine. Dal sem jim vse, kar sem imel v rokah in se skušal rešiti, kolikor se je dalo.

Paradiž beračev.

Skušal sem se rešiti. — sem dejal. To pa ne drži, zakaj kam naj na moskovskih ulicah zbežiš pred berači? Na slehernem vogalu jih stoji nekaj. Dal sem jim vse, kar sem imel v rokah in se skušal rešiti, kolikor se je dalo.

Mene je vprašanje beraštva v prvostolici sovjetske republike, ki je baje odpravila bedo revnih slojev, takoj v začetku zelo zanimalo. Dejal sem si: »Res je, da si prišel v Rusijo z namenom, da proučiš politični in socialni red v tej novi državi. Ali za to boš imel še dovolj časa?« Sklenil sem, da žrtvujem ves dan in celo noč moskovskim pouličnim beračem: majhnim in velikim.

V poletnem času so v Moskvi vse do polnoči prostori, ki so količak pripravni za prenočevanje na prostem (ulice, parki, trotoarji na primernih mestih) domena beračev, pijancev (ki jih je tudi danes na Ruskem veliko) in vseh ostalih ljudi brez strehe. Do polnoči je vse v redu; lahko se urede po lastni volji. Ko pa ura odbije polnoč, pridejo stražniki — pešci in jezdecji in jih jamejo — ne vem, po čigavem idiotskem ukazu — preganjati s klopi

je izborno preskrbljeno. To je mimo hrane eden izmed poglavitnih zdravilnih činiteljev. Dalje je operacijska dvorana za pneumothorax, soba za inhalacijo itd. Bolnik gre skozi tri ambulance: zdravniki ga skrbno proučujejo in imajo v natančni evidenci ves njegov bolezenski proces. Važen faktor je kuhinja. 4000 kalorij gre dnevno vsakemu bolniku — to je načelo. To se pravi: 1000 kalorij več kot mora porabiti dnevno vsak delavec. — Poseben problem pa je delo bolnikov, — nam je razlagal g. dr. Željko Hahn, ki je poleg generalnega ravnatelja Osrednjega urada g. Milana Glaserja glavni iniciator tega sanatorija. Ali naj zdravljenje bolnika odtuji delu? Kaj pa potem, ko se vrne iz sanatorija? Zdravljenje tuberkuloze traja več let, bolnik pa lahko ostane le nekaj mesecev v sanatoriju. Skrbeti mora sam, zase in za družino, od družbe ne sme vsega zahtevati! Skušali bomo v sanatoriju ohraniti bolnikovo vez z delom kot prvim socialnim in življenjskim elementom. Nekatere bomo vpeljali v nove, zdravljene poklice. Sploh je to kočljiv in zapleten problem, a moderen sanatorij za tuberkulozne se mu ne more in ne sme izogniti. Kajpak, sila se ne bo delala nikomur, a vsak se mora vzgojiti za svoj položaj.

Zdravljenje, zabava, delo, bivanje v dobrem zraku in v higijenskih razmerah — to so pripomočki, s katerimi naj Klenovnik vrača delavca k delu in življenjskemu veselju. Za zdravljenje bodo skrbeli štirje stalni zavodovi zdravniki, med njimi dr. Roko Joković in specialist dr. P. Samardžija. Tem želimo obilo uspeha!

Sploh pa naj ta sad organizirane in razumne skrbi za socialno in zdravstveno povzdigo našega naroda v obilni meri osrečuje ljudi in jih zdrave in vse se vrača narodu. Njihovim ustvariteljem izrekamo vse priznanje za ogromno delo, ki so ga bili izvršili in ki je dobilo v četrtlet 29. sept. posvečenje.

in s cestnega tlaka. To bedasto preganjanje traja od polnoči pa do petih zjutraj. Priznati moram, da so stražniki nasproti tem revežem — kakor sploh nasproti vsakemu človeku — zelo prijazni. Toda če človek nima in ne sme imeti niti na pouličnem tlaku prostora, da bi se vlegel in zaspal, tedaj je, tako vsaj mislim, tudi ta prijaznost dvomljive vrednosti.

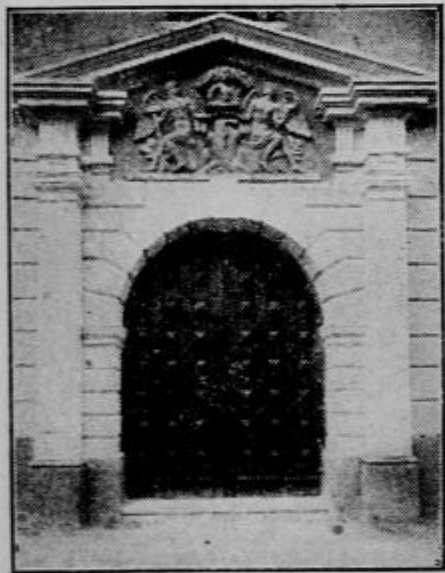
Šele ob petih zjutraj, ko se mesto že budi, sem se vrnil s tega žalostnega romanja po moskovskih ulicah. Čeprav sem bil na moč utrujen, nisem mogel zaspati. Nepristano so mi doživljani prizori plaval pred očmi.

Moskovske ulice so zares paradiž beračev!

In če je ulica res zrcalo resničnih razmer, tedaj lahko rečem, da sem videl prizor boljševeškega paradiža. No, takega si nisem zamišljal!...

»Socialna politika.«

Vstal sem ob 10. uri, se oblekel in krenil v ministrstvo dela (narodni komisariat truda). Poiskal sem odsek za socialno politiko, izročil posetnico in priporočilo kmetijske internacionale z

Portal zdravilišča

Detektiv se je priklonil, se še enkrat opravičil ter izginil skozi vrata. Fredric pa se je hitro zmagovito obrnil k Armandini in ji je dejal:

»Najprej spovem šoferja in ga vržem skozi vrata. Drugič: Ti me boš na kolenih prosila odpuščanja, ker si me osu-mila nezvestobe.«

»Hočem — hočem, mili moj Fred! Prosim te odpuščanja...«

»Didina, oproščam ti, za kazen pa pojdem takoj v cerkev. To je pokora za tvoj greh. Zahvali Boga, da ni strožja...«

»Le pojdi, Fred, če te je volja... Saj veš, da te ljubim... Lahko noč!«

»Hvala, Didina... Lahko noč... Vrnem se okoli polnoči...«

Gospod Talman si je nadel klobuk, vzela palico in rokavice. Zapustivši hišo, v kateri je stanoval, na prvem oglu je ustavil taksameter in je povedal šoferju naslov ene svojih prijateljic.

PURGEN

splošno znano sredstvo za čiščenje želodca in črev.

govora ali pa iz simpatije, — toda občan načelnik mi je dal dva zelo primerna nasveta, ki naj si jih zapomnijo vsi, kateri nameravajo kedaj v Rusijo. Prvi slove: »Ne ozri se nikdar na berača.« Posledica je: če ga ne vidiš, te ne bo vznemirjal. Drugi: »Poglejte ga strogo!« V tem primeru ne bo več nadležen, ker se bo bal stražarjev.

— Glede dece brez strehe — je nadaljeval načelnik — moram reči, da nam dela to vprašanje hude preglavice. Ustanovili smo že več kolonij za tako mladino, a čez 1000 smo jih spravili samo v Moskvi pod varno streho. Seveda jih je na ulici še mnogo in mnogo, a za vse nimamo sredstev in prostorov.

Kolikokrat pač čujete v Rusiji to frazo: »Nimamo sredstev!«

— Na drugi strani pa je značilno, — me prepričuje načelnik — da število

beračev in ljudi brez strehe zavisi od ekonomskega položaja dežele. Glejte, ta-le kartogram jasno pričuje, da jih je bilo največ v letih 1920—22, t. j. v letih lakote in neposredno za njimi. Sicer pa nikakor ne dvomim, da bomo vsa socialna vprašanja končno rešili enega dne, ko bo popolnoma restavrirana naša industrija in ž njo vred kmetijsko gospodarstvo; hkrati pa morata biti oba naša gospodarska činitelja dovolj razvita in modernizirana. Ali ste me razumeli?

Izborno sem vas razumel, državljani — sem odvrnil.

Vendar pa, če hočem biti iskren: še danes ne razumem »socialne politike«, ki dopušča, da v deželi proletarske diktature umira na ulicah v največji bedi ogromno število proletarcev in mladine. V tako strahovitem obsegu se to ne dogaja nikjer na svetu.

Kulturni pregled

Sentjakovski gledališki oder v Ljubljani
Nedelja, 2. ob 20. »Školjka«. Repriza.

A. Sič: Slovenske narodne noše

(Risa M. Gaspari. Založila Učiteljska tiskarna, Ljubljana 1927, strani 57.)

Naše ljudske zgodovine, kolikor je imamo napisane, je komaj za dobro romarsko culo. Pa še med to strošeno ni vse, da bi kar od kraja jemali za pristno, samovojno blago. Čisto gotovo pa je, da je bila naša domača preteklost bogatejša, nego so nam jo ohranili stari anali. To velja še posebno za slovenske narodne noše. V časih, ko po naših krajih še ni pihal dim iz lokomotiv in tovarn, ko se je tako rokoč vse pridelalo doma, ko so vladale pri nas še zlate patrijarhalne razmere, žal nismo imeli svojega človeka, ki bi znal okovečevati s pismom in podobo vse to, kar in kakor je živelo med narodom. Kar imamo sporočil iz te dobe (in baš ta je najbolj zanimiva), so nam jih dali večinoma tuji, seveda po svoje in površno.

Modernizem, za katerim je hlastnila Evropa po francoski revoluciji, je dobival tvoj po naših krajih. Začel je neumisljeno rušiti »v domačih šegah vrtjene postave«. Ceneno in na videz okusnejše tovarniško blago je jelo potiskati v kot kolovrat in stavbe. Tako je povsem umljivo, da so se začele tudi naše narodne noše polagoma »modernizirati«, zlasti v krajih, ki so prišli v živahnost stike s tujo kulturo. Marsikaj se nam je v tej tuji poplavi pogubilo za vekomaj in naposled bi bili ob vse, da ni prišla doba narodnega prebujenja, ki je vsaj ponekod rešila, kar se je sploh še rešiti dalo.

Po vsem tem je danes težka naloga folklorista, ugotoviti, kakšne so bile slovenske narodne noše do vseh potankosti, kaj je bilo na njih zanesljivo domačega in kaj je izpremenil ali dodal tuj vpliv. Te delikate naloge se je lotilo zadnje čase že tucat ljudi, ki pa po večini niso segli preko dilematizma. Še največ uspehov je pokazal doslej znani raziskovalec naših narodnih starin prof. A. Sič, ki pa se tudi že desetletja intenzivno bavi s proučevanjem slovenske folklorne in nas je obogatil še s celotno vrsto lepih narodopisnih del. Ni treba, da bi se posebe navajal ta dela, ker bi ne smelo biti zavedne slovenske hiše, ki bi jih še pogrešala. Danes mi je opozoriti samo na zadnje Sičovo delo, ki smo ga dobili te dni. Je to prav za prav druga popolna izdaja izdaja, ki jo je pred leti izdala Tiskovna zadruga. Posebna vrtilna te edicije je osem barvnih poglavitnih tipov naših narodnih noš, vrlo posrečeno delo mojstra Gasparija. Škoda le, da leže slike vse skupaj na koncu knjige, namesto da bi bile porazdeljene med odgovarjajočo poglavja, kar bi to zanimivo delo še bolj opoسترilo. Razen teh slik ponazarjajo posamezna poglavja še tri druge priloge, to so A. Schreiberjeva skupina slovenskih narodnih noš, pet Korytkovih tipov in sedem sličic belokranjskih ženskih pokrival, ki so kakor Gasparijeva reprodukcije tiskane na najfinjšem papirju in je tudi zanje škoda, da ne leže med tekstom.

Avtor je topot opisal narodne noše po krajih: 1. Ljubljana s okolico in Gorenjsko, 2. Bela Krajina, 3. Bivše Stajersko, 4. Prekmurje, 5. Koroski Slovenci, 6. Slovenci iz Trsta in okolice, 7. Istrski Slovenci, 8. Beneški Slovenci. Vsako teh poglavij obravnava zelo pregledno najprej moško, zatem pa žensko odelo. Marsikoga bodo utegnili zanimati tudi »starejši opisi« naših narodnih noš, ki jih je zbral avtor v zadnji četrtini knjige.

Priznati moramo, da izžareva iz vsakega dela velika ljubav do stvari, ki je postala Siču še življenjska naloga. Ni važno, ali so te narodne noše, ki nam jih topot pred očuje tudi živa slika, do vseh potankosti take, da bi jih mogli z mirno vestjo reka-

mirati kot izključno slovensko last. To ostane še slej ko prej odprto vprašanje. Važno pa je, da imamo baš v tem delu ti isti trdni jezik, ki nas bo odaleč lahko uspešno branil proti nadaljnjim poplavam raznih nekusnih in brezvestnih potvor našega lepega narodnega odelja. In to zaslužno velja avtorju še posebej podčrtati.

»Učiteljska tiskarna« se je potrudila, da je delo lepo opremila z izvrstnim papirjem, lepim tiskom in okusno obliko. Preskrbela mu je po Gaspariju tudi primerno naslovno vinjeto, ki baš po svoji preprostosti prav krepko učinkuje. Zato ji gre kot založnici polno priznanje.

Ob mnogih prilikah nastopajo naši ljudje v narodnih nošah. To daje priveditvam še poseben sijaj in mogočno podčrtava našo lepo narodno preteklost — seveda samo takrat, ako so odelja vsaj po dosedanjih ugotovitvah pravilna. Z vsakim samovoljnim izpreminjanjem pa se samo smejimo in naravnost žalimo svoje čestite narodne svetinje. Zato naj bi pač ne bilo nikogar več, ki ima le količjak opravka z narodnimi nošami, da bi si za primeroma majhen denar (42 Din) ne nabavil te zares lepe in poučne zbirke.

I. M. L.

Razstava slovenskega modernega slikarstva v Pragi

H. — Praga, 27. septembra.

Društvo čeških umetnikov »Manes« si je izbralo za svojo 82. jesensko razstavo dela novejših generacij slovenskih umetnikov. Razstava je bila — kakor znano — odprta 21. septembra in bo odprta tja do 9. oktobra. Je zelo obsežna: zavzema štiri velike dvorane v prostorih, ki v njih »Manes« redno prireja svoje velike razstave.

Zastopano je slovensko slikarstvo od Janeza Wolfa do danes, in sicer: Janez Subic 14 slik, Jurij Subic 6 slik, Josip Petkovšek 4, Ažbe 2, Ivana Koblička 8, Ferdo Vesel 15, Ivan Grohar 13, Rihard Jakopič 11, R. Sternena 1, Matej Stern 10, Matija Jama 10, Ivan Vavpotič 6, Fran Tratnik 2, Veno Pilon 10, G. A. Kos 5, Fran Kralj 2, Anton Kralj 1 slika. Dalje je razstavljenih 82 sličic grafike, ki jo zastopajo: Subic, Grohar, Jakopič, Stern, Sternena, Tratnik, Pilon, Jakac, Maleš in Spazapan. V lepem katalogu, ki obsega 16 reprodukcij najmaščinejših del, je izšel pregled razvoja novejšega slovenskega slikarstva iz peresa Fr. Mesenela.

Kljub temu, da je češki tisk sprejel razstavo na videz dokaj ravnodušno — tako je namreč pri vseh razstavah te vrste — in sta razen običajnih poročil o otvoritvi priobčila samo dva praska dnevnika obširnejše referate, ki pa se v glavnem opirajo na Mesenelov informativni članek, se je vendar pokazalo za razstavo dovolj zanimanja tako med češkimi umetniki kakor pri širokem praškem občinstvu. Razstava ima uspeh. Slovenska umetnost se je v Pragi dostojno reprezentirala, da lahko celo trdimo — presenetila je Prago.

Vprašal sem enega najodličnejših čeških slikarjev, kaj sodi o razstavi in o slovenskem slikarstvu. Odgovoril mi je tole:

»Razstava je prirejena nenavadno lepo in nudi krasno sliko slovenskih uspehov v umetnosti. Mi Čehi gledamo na slovensko delo s pravim občudovanjem. Predvsem nas zgrabi moč časa, s katero se je to slikarstvo priložilo preko majhnih in neugodnih razmer na tako visino, kakor se srečali na razstavi. Malenkostne, težke, neizkrasljive razmere, mlada domača družba, ki baš zaradi svoje mladosti kaže veliko nerazumevanja, da odpora — vse to zahteva od umetnikov ogromno silo, ki mora prežeti tudi vsa njihova dela. In ta sila se v tej umetnosti res čuti.

Na primer Jakopičova dela: Ko bi bil Jakopič na Češkem, bi bil resničen čudež: toliko življenja, sile in umetnosti je v njem. Pravilo, da je to impresivno. Če primerjamo Jakopičeve češke vrtnice po dobi in smeri s slovenskim mojstrom,

opazimo, da so naši (n. pr. Slaviček, Jirán-ek) bodisi že izumrli ali pa so pozabljeni ljudje, ki nimajo nič več skupnega z življenjem in z današnjo umetnostjo. Kar je ostalo, se nikakor ne da primerjati Jakopiču. — To velja o vseh slikarjih. Umetniška stopnja, ki so jo bili dosegli ti ljudje, velja najbolj neugodnim razmeram malega naroda in v zvezi s tem malenkostnim okoljem, nam vzbuja občudovanje. Če bi imeli Čehi take ljudi, bi se jim klanjali.

Vzlic temu, da razstava finančno ne bo baš najslajnejše odrezala — prodalo se bo bore malo, saj se v Pragi danes sploh nič ne prodaja — je vendar treba s zadovoljenjem povedati, da se država za slike zanima in da bo nekatero kupila. Katere, za sedaj še ni odločeno.

Rogozovi soigralci v praškem »Hamletu«. Kakor smo včeraj poročali, gostuje prvak ljubljanske drame g. Z. Rogoz v četrtek dne 6. oktobra v praškem Nar. divadlu. Igral bo naslovno vlogo »Hamleta«. Njegovi soigralci bodo: v vlogi kralja — režiser Vydra, v vlogi kraljice — ga. Dostolova, v vlogi Ofelije — ga. Kronbauerjeva. Tragedijo režira dr. Hillar, ki velja za reformatorja novodobnega češkega gledališča.

Violinski virtuozi Jan Kubelik, sloviti predvoini goslač, bo koncertiral dne 14. oktobra v ljubljanskem Unionu.

Ptujska mestna občina, lastnica Ptujskega gledališča, se pogaja z režiserjem V. Bratinom glede letošnje gledališke sezone in zaradi sestave repertoarja. G. Bratina, ki vodi sedaj Mesino gledališče v Celju, bo angažiran v Ptuju kot gost.

Slikar Slavko Tomerlin otvori v nedeljo, dne 2. oktobra razstavo svojih del v Zagrebu, v prostorih Umetniškega paviljona. Kulturni stiki med Zagrebom in Ljubljano. Pred kratkim sta obiskala Sofijo ravnatelj zagrebške drame, pisatelj Milan Begović in igralec Mihailo Marković. Sja sta v Bolgarijo z namenom, da navežeta stike z gledališkimi činitelji v Sofiji. Posrečilo se jima je doleteti nekaj gostovanih, ki bodo seznanila zagrebško publiko z bolgarsko, sofijsko občinstvo pa z jugoslovensko gledališko umetnostjo.

Reinhardtov odhod v Ameriko. Režiser Maks Reinhardt odpušče v Ameriko dne 21. novembra in vzame s sabo sledeče igralce: A. Moissila, Heleno, Hansa, Huga in Hermana Thimiga, Lilj Darvasovo, Vlad. Sokolova Dagny Servaesovo in Rozamundo Pichotovo. V New Yorku bo ansambel odigral naslednje komade: Kovarstvo in ljubezen (Shiller), Periferija (Langer), Sen poletne noči (Shakespeare), Živi mrtvec (Tolstoj), Ojdis (Sofokles), Reinhardta bo spremljal tudi njegov pomožni režiser dr. S. Hock.

Gostovanje dunajske Državne opere v Parizu. Med pravomočnimi zastopniki avstrijske Državne in pariške Velike opere je bila te dni podpisana pogodba glede gostovanja dunajske Državne opere v Parizu. Dunajčani bodo v Parizu peli tri opere: Kavalirja z rožo, Fidelia in Figarovo svatbo. Dunajski ansambel bo šel med solisti pevke in pevce: Marijo Jeritzo, Lehmannovo, Elizabeto Schumannovo, Alfreda Piccarverja, Riharda Mayra in Alfreda Jergerja.

Režiser Maks Reinhardt bo po svojem povratku z ameriške turnee insceniral v Berlinu najnovejšo Hoffmannthalovo delo »Stolp«.

Darujte za spomenik kralju Petru I. Osvoboditelju!

Radio

Izveček iz večernih programov

DUNAJ (517 m 7 kw), LONDON (Davenport 1604 m 25 kw), PRAHA (349 m 5 kw), STUTTGART (379 m 4 kw), FRANKFURT (428 m 4 kw), BRNO (441 m 3 kw), RIM (450 m 12 kw), LANGENBERG (468 m 25 kw), BERLIN (484 m 4 kw), VARŠAVA (1111 m 8 kw), MOSKVA (1450 m 12 kw).

Nedelja, 2. X.

DUNAJ 18.45: Komorna glasba. — 1. Mendelssohn: Godalni kvartet v Es-duru. — 2. Mozart: Godalni kvartet v D-molu. PRAHA 21: Komorni koncert. — 1. Schubert: Godalni kvartet v D-molu. — 2. Hindemith: Godalni kvartet, op. 22. BRNO 20: Koncert. — 1. d'Albert: »Nizava«; uvertura. — 2. Rubinstein-Morena: Perzijska suita. — 3. Brahms: Valček. — 4. Gounod-Leopoldi: »Faust«; fantazija. — 5. Elngren: Ruske nar. pesmi. — 6. Strauss: »Netopir«; potpuri. 21.45: Arlje iz francoskih oper »Werther«, »Carmen« in »Manon«.

RIM 21.10: Prvo in tretje dejanje Puccini-jeve opere »Dekle iz zlatega zapada«. LANGENBERG 18.30: Beethovneve klavirske sonate s polslovnimi predavanjem. BERLIN 19.30: Pisci anonimnih pisem. Predavanje.

20.30: Slavosten koncert. (Hindenburgova proslava) — 1. Beethoven: »Korolova«; uvertura. — 2. Bach: Kantata št. 71. — 3. Slavosten govor. — 4. Prvi stavek Beethovneve simfonije »Eroica«. — 5. Wagner: Molstrski pevci norimberški.

VARŠAVA 20.30: Koncert orkestra in solistov.

LONDON 21: Prenos večernic. 22.10: Izvajanje Händlovega oratorija »Samson«.

MOSKVA 20: Poljuden orkestralni koncert.

Ponedeljek, 3. X.

DUNAJ 20.05: Komorna glasba. — 1. Haydn: Godalni kvartet v B-duru, op. 76. — 2. Mozart: Kóchel 428, v Es-duru. — 3. Beethoven: Godalni kvartet, op. 59 v F-duru.

PRAHA 20.10: Koncert. — 1. Sibelius: Mala suita za dve flavti in godalni orkester. — 2. Grieg: Sonata v C-molu, za violino in klavir. — 3. Sibelius: Romantični valček, Zalmi valček. — 4. Weinberger: Sentimentalen pogovor, Pesem ljubosumja. — Weinberger. — 5. Helelo: »Mikulas Vackovic«; uvertura. 21.10: Klavirski koncert. — 1. Vitasek: Dva rondo v B- in v H-duru. — 2. Beethoven: Rondo v C-duru.

STUTTGART 20: Romantične uverture. — 1. Weber: »Repositev«. — 2. Mendelssohn: »Sen kresne noči«. — 3. Schumann: »Genovefa«. — 4. Marschner: Hans Helling. — 5. Lortzing: Urdina. FRANKFURT 20.15: Mekan večer. (Orkester, solisti in recitacije).

BRNO 19: Koncert. — 1. Rossini: Italijanka v Alžiru; uvertura. — 2. Sibelius: »Polje in Melisanda«. Suita 1. — 3. Saint-Saens: Humanaise. — 4. Čajkovski: Poloneza iz opere »Evgenij Onegin«. — 5. Lindsej-Thelmer: Lenda iz puste. — 6. Goldmark: Fantazija.

RIM 20.40: Vokalen in instrumentalni koncert.

LANGENBERG 21: Orkestralni koncert. — 1. Bausnern: Sampanjska uvertura. — 2. Vieuxtemps: Violinski koncert v D-molu. — 3. Čajkovski: »Francesca da Rimini«. — 4. Nedbal: Scherzo Caprice. — 5. Saint-Saens: Alžirska suita.

BERLIN 19.30: Verdi: »Traviata«. 22.30: Koncert italijanske glasbe.

VARŠAVA 20.30: Koncert orkestra in solistov.

LONDON 20.15: Haydnove klavirske sonate.

22.35: Komorna glasba sodobnih skladateljev. — 1. Ravel: Grške narodne pesmi. — 2. Weber: Pet komadov za godalni kvartet. — 3. De Falla: Španske narodne pesmi. — 4. Schönberg: Prvi godalni kvartet, op. 7.

MOSKVA 20.30: Koncert članov moskovskih bratovskih skladnic.

Torek, 4. X.

DUNAJ 20.05: Arlje. — 1. Leoncavallo: Prolog iz opere »Glumaci«. — 2. Gluck: Iz opere »Alceste« in »Orfej«. — 3. Wagner: Iz »Walkire«. — 4. Meyerbeer: »Prorok«. — 5. Verdi: Iz opere »Ples v maskah«. — 6. Bizet: Štirje komadi iz opere »Carmen«. — 7. Wagner: Dva komada iz opere »Molstri pevci norimberški«.

PRAHA 21: Koncert. — 1. Schubert: Iz opere »Rozamunda«. — 2. Pesmi. — 3. Schubert: Balet iz »Rozamunda«. — 4. Pesmi. — 5. R. Strauss: Fantazija iz »Elektra«.

VARŠAVA 20.30: Večerni koncert. LONDON 20.45: Prenos Welleske jesenskega programa iz Cardiffa.

MOSKVA 20.30: Orkestralni koncert. 23.55: Prenos zvonenja iz moskovske katedrale.

Križanka „Avto“

Pomen besed.

1. armada (6 črk) — 3. epidemija (4 črke) — 4. veznik (2 črki) — 6. težka nadloga (6 črk) (1. 3 in 6. so pojavila, za katere se v litanih molimo, da jih Bog odvrni od nas) — 8. rabi zemljemec, — 13. mesto v Grčiji (5 črk) — 14. »puščavska ladja« — 17. časovni prislov (4 črke) — 18. znano špansko žen. ime, — 22. latinski veznik, — 23. osebni zaimke, — 24. faza lune, — 26. zelo poželjena stvar, 29. sorodnik (srbohrv.), — 30. vsakomur je potreben, — 31. vsaka predstikarila to dela, 34. žensko krstno ime, — 35. črnsko krstno ime (3 črke) — 36. glagol, — 38. mož, 39. srbohrv. izraz glagola »hoditi« (i-), — 40. kazalni zaimke, — 41. pomočni glagol.

Navpično:

1. iz njega zajemaj vodo, — 2. kontinent — 5. pokrajina v Franciji, — 7. znan španski priimek, — 8. beseda, ki jo mnogo izgovarjajo naši Primorci, — 9. vrsta strešne opeke, — 10. kvartaški izraz, — 11. veznik,

STUTTGART 19.15: Pri podonavskih Sva-
bkih v Jugoslaviji (Predavanje).

20: Gostovanje baritonista Umberta Urbana. Glasna mušanske Scale. (Prenos iz Liederhalle v Stuttgartu.)

FRANKFURT 19: Poklona higijena duševnega delavca. (Predavanje).

20: Prenos pevskega koncerta iz Stuttgarta.

BRNO 19: Orkestralni koncert. — 1. Smetana: »Oldrich in Božena«; uvertura. — 2. Dvořak: V predincah — 3. Janáček: Fantazija iz opere Jeruda. — 4. Noruda: Uspavanka. — 5. Dvořak: Indan. — 6. Moor: Češka suita.

20.20: Koncert stare francoske glasbe. RIM 20.40: Prenos iz gledališča.

LANGENBERG 19.40: Premoz v kraljestvu kulture. (Predavanje).

20.05: Koncert pevskega zbora dekljskega zavetišča iz Kölna.

21: Klavirski koncert. P. Schramm: Ples.

BERLIN 19.55: Okultistični pojavi in teorije. (Predavanje).

VARŠAVA 20.30: Gilbert: »Sramežljiva Suzana«. Opereta v 3 dejanjih.

LONDON 20.45: Pevski koncert. — 1. Schumann: Voljaka nevesta, Lotosov cvet. — 2. Schubert: Ribiška pesem. — 3. Brahms: Pod oknom, Lovce. 22.40: Prenos koncerta iz hotela Victoria — Schubert, Drigo, Puccini, Offenbach, Peccia, Wagner.

MOSKVA 19.30: Musorgski: »Boris Godunov«. (Prenos iz velikega Akad. teatra v Moskvi.)

Sreda, 5. X.

DUNAJ 19: Musorgski: »Boris Godunov«. Glasbena drama v 4 dejanjih. (Prenos iz Državne opere.)

PRAHA 19: Bendi: »Otrok svobode«. Prenos iz Nar. gledališča.

STUTTGART 18.45: Z norveškimi ribiči med ledovje Antarktika (Predavanje).

20.15: Lohár: »Grof Luksenburški«. Opereta v 3 dejanjih. (Prenos iz Frankfurtu.)

FRANKFURT 20: Kako žive živali v Jeseni. (Predavanje).

BRNO 19: Prenos iz Narodnega gledališča v Pragi.

RIM 20.40: Koncert lahke glasbe. LANGENBERG 21: Orkestralni koncert. — 1. Suppé: »Gospa molstrovka«; uvertura. — 2. Puccini: Melodije iz opere »Madame Butterfly«. — 3. Waldteufel: Iskre z neba: valček. — 4. Meysender-Heimesberger: Violinska etuda za godalni orkester. — 5. Kéler-Béla: Madžarska uvertura za veseloliro. — 6. Lecocque: »Giroflé-Giroflá«; suita. — 7. Machts: Češka budnica.

BERLIN 20: Predavanje o materiji. 21: Večer živih. — 1. Sonata za violino in klavir št. 2 v G-duru. — 2. Schönberg: Tri skladbe za klavir, op. 11. — 3. A. Cerepin: Sonata v F-duru, za violino in klavir.

VARŠAVA 20.30: Večerni koncert. LONDON 20.45: Prenos Welleske jesenskega programa iz Cardiffa.

MOSKVA 20.30: Orkestralni koncert. 23.55: Prenos zvonenja iz moskovske katedrale.

Dr. V. K.

Sprehod po gledališki razstavi

V dneh »Ljubljane v jeseni« je stopila slovenska Talija prvič pred široko javnost v čisto prozračni obleki, razgrinjajoč v zaprašenem arhivskem materialu vso trnjevo pot svojega več kot polstoletnega delovanja in razkrivajoč pri dnevnih luči vse tajne svoje zapletovitosti. Zamenjala je svoj praznični pomp z vsakdanjo delavno obleko da se pokaže kot velika kulturna in socialna delavica in odpre oči tudi onim, ki so jo doslej poznali le kot razkošno animerko.

Ni golo naključje, da se vrši gledališka razstava baš ob 60-letnici ustanovitve Dramatičnega društva in v dobi, ko je gledališče radi trajaloče krize potrebno moralne podpore občinstva.

To, kar nam nudi gledališka razstava je več kot bežen pogled za kulise, tudi več ko obisk tsemih izraževanja garderob, ovesenjen z fotografijami in z drugo izraževalno slavo, z gledališkimi rekviziti, vslavljeni, šminkami in gledališkimi capami. Preko te čisto teaterske sfere segajo vezi Talije globoko v slovensko javnost, v zgodovino našega meščanstva in naše podeželske inteligence. To je »lektirama« plat njeneje slovesa, pomembna za vse one, ki bi sicer še imeli za njo dobre besede.

Takol pri vrodu je vmeščena literatura. Prav je tako, saj je v početku bila beseda. Tu je razstavljena dramska literatura, izvorna in prevodna, v rokopiših in tisku. Coprav ni zbirka popolna, daleč vendar silko naše gledališko-literarne produkcije. Tu se pač marsikdo najdaše pomudi in razmišlja. Težko nam je danes oceniti pomen in vlogo našega gledališča za rast naše žive besede. Kdor pozna prve okorne pokuze slovenske salonske igre, na primer one Josipa Vošnjaka, se pač ne more dovolj načuditi, kako gladko nam teče danes izbrana govorica. Nehote se vpraša, ali bi šlo to brez sodelovanja teatra, te visoke šole vsakovrstne konverzacije? Ob teh starih rokopiših in tiskih nam postane jasen veliki narodnopolni pomen, ki ga je imelo naše gledališče, saj je v veliki meri ono privlačilo naše meščanstvo iz nemške lezikovne kulturne sfere v slovensko in ga pridobivalo tako tudi za narodno misel. Poezija in druga proza niste bili radi manj družabnega značaja tako usposobljene za to.

Nasproti literarnemu oddelku je pomeščen upravni del gledališča. Ni povsem nezanimivo listati po teh poslovnih knjigah, ki govore »vse o eni sami misli: našega predvolnega gledališča. Kulturno zgodovinsko pomemben je sklep VIII. seje intendantice (3. septembra 1912, točka 24.)

»so sicer reforma glede oderskega

jezika z izgovorjavo na »v« mesto one na »e«.

Med važnejšimi plakati od leta 1867 do 1914 zasledimo tudi znameniti plakat Danilovega malega gledališča, ki je bil baš »Živa kopija Kleins Theater« v Berlinu, ki je čepav dela primitivne utis zbirališče najnižnjega berlinskega občinstva. Nekočko komično pa se čita na plakatu zagotovo, da večje po predstavi tramvajevska zveza vse dele mesta! Zakaj ni bilja Ljubljana anno 1915 tudi v tem oziru »Živa kopija Berlina«!

Mapa važnih odlokov iz zgodovine državnega gledališča v Ljubljani je na žalost prazna, zato nam pa zgornjo pripovedo ona iz Maribora o vseh krajih in težavah, ki jih je imelo premagati tamojšnje mlado narodno gledališče, ki se je moralo brez izdatne podpore in brez z gledališče vzgojenega občinstva sredi prepotenega nemškega meščanstva boriti za obstanek. Tozadevno važni dokument je priložen tej mapi — anonimno pismo nekakega starega Mariborčana, v katerem paule ta decela podvignati mož »Das wüdische Schmierentheater«. Mož je očividno kolekrik in piše v imenu vesoljnega nemštva med drugim sledeče: »Den Sommertheatrum werden wir ihnen schon austreiben, Räuber! Bleib bei euren Canker und Aschkörz. Also zusammen packen und hinaus!«

V oddelku C je vmeščena glasbena lit-

ratura, kjer so skrbno zbrana važnejša dela naše operne in operetne produkcije. Veliko pozornost občinstva pa vzbuja razstava fotografij naših igralcev. To je nekaka historija pleta našega gledališča, kjer se vrsti pred našimi očmi množica bolj ali manj znanih slovenskih, čeških, poljskih in ruških obrazov.

Najboljšo pašo za oči in ušesa pa najde občinstvo v oddelku svetlobnih in elektnih aparatov. Tu si dela vesela publika veter in vihar, železniški ropot in bojni hrup, občuduje kaširane lestvine, odersko biblioteko in slike, kratkoma lozila na Talijo v njenem največjem neglizeju.

Dijaško življenje

Starešinam J. N. A. D.

«Jadrana»

Na ustanovnem obnem zboru »Starešinske zveze JNAD Jadrana« izbranimu odboru je bila naložena kot prva in glavna naloga, da v najkrajšem času zbere vse bivše Jadranaše in jih združi v močno organizacijo. Mnogo je pa še tovarišev, bivših Jadranašev, ki še niso prijavili svojega vstopa. Vzrok temu leži predvsem v tem, da odboru ni znano sedanje bivališče in naslov mnogih tovarišev, ki so po službenih mestih po vsej državi, predvsem onih iz oddaljenih krajev izven Slovenije. Prosimo te tovariše, da nam sporoče svoj naslov in, obenem eventualno naslove svojih kolegov z okolice. Istočasno se obračamo do onih, ki se dosedaj našemu vabilu še niso odzvali, da se vsi tovariši, ki jim velja naš poziv temu vabilu odzovejo in tako znatno pomoremo k razširitvi in uspešnemu delu naše organizacije. — Odbor.

Tovarišem abiturijentom!

Vabimo vas, da ob vstopu na ljubljansko univerzo vstopite v Jugoslovensko napredno akademsko društvo Jadran.

Na podlagi izkušenj preteklosti in z globokim pogledom na bodočo našo državo, želimo z reorganizacijo našega omladinskega pokreta. Odklanjamo številke! Hočemo obrat v svojih vrstah omladinca, ki jim forma ne tvori bistra njihovega udejstvovanja! Hočemo ljudi, ki bodo samovoljno našli svoj življenjski cilj v bistvu stvari same, in spoznavanju in razumevanju poedinca in družbe. Zakaj spoznavanje in razumevanje je začetek obnove. V vseh panogah našega jav. življenja hočemo zavzeti ono mesto, ki napredni omladini pripada. Mi se hočemo udeleževati in s kritiko i z delom! O vseh problemih hočemo izreči odkrito in pogumno besedo, vemo nad mora biti, ali ta beseda žge ali hladi, vzpodbujati pa mora! Dovolj je bilo slepomiselnosti! Odklanjamo vodstvo ljudi, ki stoje v preteklosti, mi hočemo pripraviti pot bodočnosti.

Vsi, ki se hočete udeleževati v nacionalnem in mednarodnem študentskem življenju in mu dati novo socialno-ekonomsko smer, pridite med nas. Hočemo stika z narodom izven političnih shodov in zborovanj, hočemo v narodu vzbuditi zavest, da smo del naroda, in svolo višjo inteligenco posvetiti socialnemu, gospodarskemu, kulturnemu in političnemu življenju naroda. Čas je, da gre napredna omladina med ljudstvo, ne da se od njega vedno bolj oddaljuje. Postanimo med njim odločno, ne gospodujoč faktor.

Naša pot gre v novo smer! Svojemu hodu na moramo dati izraza v delu. Vsi, ki želite z delom izpolniti zevajoče praznine, poiščite si po mišljenju lnu dejstvu sorodnih tovarišev. V Jugoslovenskem naprednem akademskem društvu Jadran nudimo vsa sredstva za samovoljno k veliki misli naprednega omladinca. Pridite vsi, ki imate dobro voljo. Naj vendar pade kaklo na kladivo!

Akademsko bolniška blagajna na ljubljanski univerzi

Akademsko bolniška blagajna na ljubljanski univerzi.

Skupna stanovska organizacija ljubljanskih akademikov »Svet slusateljev ljubljanske univerze«, si je v preteklem študijskem letu nadel nalogo, da započne akcijo za olajšanje socialnega položaja našega akademika. Poleg drugih sekcij se je zato ustanovila tudi socialna sekcija, katere ustanovitev so pozdravili akademiki z največjim odobravanjem, in katere delo je rodilo ustanovitve bolniške blagajne, neodvisne, od akademikov vzdrževane ustanove. Njen širok delokrog je nujno združen s silnimi izdatki, ki bi jih morali kriti akademiki sami, ker zaenkrat niti ni fonda, niti kakšne podpore. Ker pa po vseučiliških statutih prisilno članstvo ni možno in obstoja upravičen dvom, da bi bo zadostno število akademikov prišlo svoje članstvo ter vplačalo precejšnji semestralni prispevek, je Svet odredil ob vpisu na univerzo nekako glasovanje s tem, da je izdal letake in jim priložil glasovnice (kupone). Letak se glasi:

Tovariši! Tovarišice! Prosimo Te, da nam po spodnjem kuponu izraziš svoje mnenje glede akademsko bolniške blagajne. Svet slusateljev ljubljanske univerze, reprezentativna organizacija vseh ljubljanskih visokošolcev brez razlike študija in prepričanja, skuša na občo željo in po nalogu skupščin ustitvari bolniško blagajno, ki naj bi bolnim dijakom nudila potrebno pomoč (zdravnik, zdravila, bolnica, sanatorij). Ker so stroški za študentske razmere obsežni, — semestralni prispevek znaša 25 Din za vsakega člana — in ker v skladu z univerzitetnimi statuti BB ne more biti obvezna, želimo s tem referendumom videti voljo dijaštva. Morda v tebi ni naklonjenosti za BB, morda je zate že poskušeno. Vendar apeliramo na Tvojo zavest tovariški solidarnosti, na Tvoje socialno čustvovanje in Te prosimo, da na korist vseh naše priždevanje podpreš, da skleneš z gornjim zneskom pristojni k BB in da se izjaviš za bolniško blagajno! — Za Svet slusateljev ljubljanske univerze: Vekoslav Iskra, stud. jur., predsednik; Niko Kuret, stud. phil., tajnik.

Na kuponu izrazi vsak svoje mnenje, kupon odrga in odda. Nadejamo se, da bo naša akademska mladina uvidela važnost in potrebo take ustanove in da se bo v ogromni večini izrazila za svojo bolniško blagajno ter s tem v izdatni meri podprla bolne tovariše, ki so brez sredstev.

Hkrati z vpisovanjem se vrši pobiranje semestralne članarine za Svet slusateljev. Članarina znaša 4 Din in se pobira pri vstopu pred kvesturo. Naj se vsak akademik zaveda važnosti stanovske organizacije ter brez nadaljnega stori svojo dolžnost. Članarina je za Svet edini redni dohodek. Edino tako bo mogel Svet nadaljevati svoje delo v dobroti celokupne akademske mladine naše univerze.

Mariborski akademiki. Na XXI. rednem obnem zboru ki se je vršil dne 28. sept. 1927. se je konstituiral naslednji odbor: predsednik Spindler Metod, mod. podpredsednik Vodeh Miro, tehn., tajnik Gušić Anton, mod., blagajnik Lukman Branko, mod., knjižničar Derencin Franjo, tur., arh. in gospodar Weiss Hugon, tehn., revizorja Sorli Alda tur., Soršak Zmago, tehn.

Tedenski borzni pregled

Tedenski devizni promet na ljubljanski borzi 18.6 milijona Din. Ponoven in snaten dvig Vojne škode.

Ljubljana, 1. oktobra. V preteklem tednu je bil devizni promet na ljubljanski borzi prilično živahen. Znašal je 18.6 milijona Din napram 13.9, 12.6, 12 in 12.7 v zadnjih štirih tednih. Narodna banka je intervenirala večinoma le v devizi na Curih in le malenkostno v devizah na London in Prago. Največji je bil promet v devizah na New York, Curih in London. V tečajih ni bilo znatnejših sprememb. Cvrstejša je bila tendenca v devizi na Trst, ki je narasla od 309.375 na 310.75. Tudi deviza na Dunaj se je nekoliko okrepila.

Na ljubljanski efektini borzi so bili zabeleženi zaključki v delnicah Kranjske industrijske (po 400) in v Vojni škodi. Vojna škoda se je v preteklem tednu ponovno in snatno dvignila. Na zagrebški borzi se je njen tečaj dvignil od 384.5—385 koncem zadnjega tedna na 394 — 395. Tekom zadnjih treh tednov je tečaj Vojne škode narasel za 33 Din (od 362 do 395), tekem septembra pa za 40 Din (od 355 na 395). Vzrok stalnemu naraščanju tečaja Vojne škode je precej nejasen; pripisuje se deloma pomanjkanju blaga, celoma pa večjemu povpraševanju s strani publike, ki nalaga svoje prihranke v tem papirju. Zanimivo je, da se promet v Vojni škodi navzlic izraziti hosi ni znatno dvignil. Tudi investicijsko posojilo in agrarne obveznice so bile v preteklem tednu čvrste. Investicijsko se je trgovalo po 84.5, agrarne pa po 54 — 55.

V bančnih vrednotah je tendenca v preteklem tednu ostala neopremenjena. Ljubljanska kreditna je popustila od 140 na 138. Večje je bilo zanimanje za nekatere industrijske vrednote. Sečarana Osijek se je tekom tedna ponovno dvignila od 560 na 580 do 590; čvrstejša je bila tudi Drava, ki je koncem tedna notirala 575 — 590. V skladu s krepkejšo tendenco na dunajski borzi so delnice Trboveljske premogokopne družbe narasle na 490. Končno je omeniti še Slavonijo, ki se je popravila na 16 — 18, medtem ko je pred 14. dnevi padla na 9—11.

Rak na hmeljski korenini

Nedavno je prinesel v pisarno Hmeljarskega društva v Zalcu gosp. Oton Pollack, graščak v Novem kloštru pri Sv. Petru, celo s koreninami izkopano rastlino goldinga ter me opozoril na oteklino na hmeljski korenini, ki na dva kratka poganka neposredno nad korenino, ki sta bila polna cvetnih nastavkov. Ker je ta bolezen nekaj novega, dosega nepoznanega, sem poslal korenino in en pogank na kmetijsko postajo v Osijeku, katero vodi gosp. prof. dr. Željko Kovačević ter ga prosil pojasnila. Gosp. profesor je bolezen proučil in nam poslal naslednje pojasnilo:

«Prejel sem Vašo pošiljatev in pismo ter se Vam zahvaljujem za to, ker je to zelo zanimiv primer, ki je vzbudil vso mojo pozornost.

Ona oteklina na korenju je tako zvani rak na korenju, ki je nastal dovoljno zaradi napada rilčkarja (hmeljski hrošč — plinthus poratus).

Rastlinska hrana ni mogla pravilno cirkulirati po stebli, katerega je razjedla ličinka navadnega hrošča ter je neporabljivi del hrane povzročal hipertrofijo (prekomerno hranjenje) na korenju ter obenem deformacijo (razobljenost) samega staniča. Razen ličinke hmeljskega hrošča je grizla na koreniki še ličinka corymbilosa — hrošč, ki ga ljudstvo imenuje pokalico. Na koreniki je najhitreje glodala tudi krčica, ki je po vsej Sloveniji razširjena.

Ves pojav bom natančno proučil, napisal članek in ga objavil. Opozorjajte hmeljarje na temeljito uničevanje hmeljskega hrošča. Pri tej priliki Vas lepo prosim, da mi takoj pošljete, karkoli boste v bodoče našli sumljivega na hmeljski rastlini, bodisi bolezen ali kakšnega škodljivca, ker me vsi ti pojavi zelo zanimajo. Jaz Vam bom pa dajal navodila za uspešno preprečevanje ali omejevanje raznih bolezni in škodljivcev.

Ako najdete kakšnega razvijata hmeljskega hrošča, Vas prosim, da mi ga pošljete, za kar Vam bom zelo hvaležen. A. P.

Seja upravnega odbora Obrtne banke SHS. V petek se je vršila seja upravnega odbora Obrtne banke SHS, na kateri je ravnoletelj gosp. Dragič podal referat o stanju banke. Obrtna banka je socialna ustanova, namenjena 200.000 obrtnikom. Če bi se samo ena desetina teh obrtnikov obrnila na banko za posojilo v minimalni višini 5000 Din, potem bi banka potrebovala 100 milijonov Din. Zaenkrat razpolaga banka z dovoljnimi sredstvi, da zadovolji potrebe našega obrtništva. Od delničarjev je bilo dosedaj vplačanih 13.8 milijonov Din, od države pa 5 milijonov Din; v centrali je bilo vloženi za 3.1 milijona Din hranilni vlog v zagrebški podružnici pa za 0.64 milijona Din; skupaj je torej banka prejela 22.5 milijona Din. Poleg tega je Narodna banka dala Obrtni banki reeskomptni kredit v višini 10 milijonov Din, od katerih je bilo dosedaj izkoriščenih 4 milijone Din. Ostanek se bo izkoristil čim bodo Narodni banki vrajeli obrtniški krediti, ki so bili z ustanovitvijo Obrtne banke ustavljeni. Obrtna banka je podzvela korake, da se reeskomptni kredit pri Narodni banki poveča. Centrala v Beogradu je do 20. septembra podelila za 2.8 milijona Din kreditov, od katerih odpade 20.3 milijona na 2454 obrtnikov, ostanek pa na kreditne zadruge; na račun teh kreditov je bilo izkoriščenih 21.1 milijona Din. Glavna podružnica v Zagrebu pa je do sedaj podelila za 4.65 milijona Din kreditov, na račun katerih je bilo izkoriščenih le 2.85 milijona Din.

Delavsko zavarovanje v Jugoslaviji. Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu je objavil zanimive statistične podatke o stanju števila zavarovanih delavcev v Jugoslaviji, o povprečni višini med in o zavarovalnih prispevkih. Število zavarovanih delavcev je 1. julija t. l. znašalo 476.631 (napram 400.709 1. julija 1922), od tega 366.979 moških in 107.631 ženskih. Število zavarovanih delavcev predstavlja 3.96 % skupnega števila prebivalcev. V razmerju s številom prebivalcev je bilo največ delavcev zavarovanih v Sloveniji (48.567 ali 6.95 % prebivalcev), dalje v Vojvodini (77.184 ali 5.51 %) v Hrvatski in Slavoniji (150.777 ali 5.32 %), v Bosni in Hercegovini (62.024 ali 3.15 %), v Črni gori (26.101 ali 3.03 %), najmanj pa v Srbiji (79.687 ali 1.83 %). Povprečna dnevna zavarovalna meza je v zadnjih letih stalno narasla. V l. 1923. je znašala 21.36 Din, v l. 1924. 22.21 Din, v l. 1925. 23.37 Din

in v l. 1926. 24.11 Din. Povprečna dnevna meza delavca je v l. 1926. znašala za delavca 25.42 Din, za delavca pa 19.65 Din. Število prstovolno zavarovanih delavcev je bilo v preteklem letu izredno nizko (2433 delavcev). Dohodki Osrednjega urada so v drugi polovici preteklega leta dosegli 853.4 milijona Din, od tega na račun prispevkov za zavarovanje 841.9, na račun regresnih dohodkov 5.5, na račun obresti 2.9 in na račun raznih dohodkov 3 milijone Din.

«Split», d. d. za portlandski cement v Solinu «Majdan», in ameriški finančnik Petrinović. K naši včerajšnji vesti o prevzemu omenjenega podjetja po tvrdki Petrinović & Comp. se doznajamo: V upravnem svetu družbe se nahajajo sedaj naslednji gg.: Franjo Petrinović (industriec v Londonu), dr. Edward Grčić (odvetnik v Splitu), S. D. Alexander (predsednik Zemaljskega saveza industrijalcev v Zagrebu), Božo Bonaz Esq. (brodolastnik v Londonu), Franjo Duboković (veletrovec na Reki), Kandido Kamalić Esq. (brodolastnik v Londonu), Jakov Ruso (predsednik Industrijske zbornice v Beogradu), dr. Mario Stock (v Londonu), dr. Stanko Švrljuga (generalni direktor Hrvatske eskomptne banke v Zagrebu), Alojzij Tykač (generalni direktor Ljubljanske kreditne banke v Ljubljani), dr. Vekoslav Lauš (direktor splitske podružnice Ljubljanske kreditne banke). Dnevna kapaciteta podjetja, ki je znašala doslej 100 vagonov, se sedaj poveša na 126 vagonov, ker se podjetje razširi. Skoro dogotovljeni sta dve novi ameriški peči. Grade se še razne druge naprave v tvornici in v luki Vranjici. Nadalje ima podjetje že dograjeno lastno vzpenjačo in se grade uradniške hiše. Razširjeno podjetje namerava v še večji meri forsirati izvoz cementa v inozemstvo, zlasti v Ameriko.

Vojvodinsko hmeljsko tržišče. Iz Petrovca poročajo: Tukajšnje hmeljsko tržišče je mirno. Največ se povprašuje po prvovrstnem in drugovrstnem blagu, dočim za tretjevrstno blago ni zanimanja. Cene se neopremenjajo gibljejo med 40 do 55 Din za kg. Zidovski prazniki so se občutili tudi v Vojvodini.

Naraščanje poštnega prometa v naši državi. Statistični oddelek ministrstva za pošto in brojarje je izdelal zanimivo statistiko o razvoju poštnega prometa v naši državi. Po tej statistiki smo preteklo leto imeli v naši državi 3659 pošt (l. 1924. 3537), v poštni službi pa je bilo zaposlenih 11.700 uslužbencev (1924. 12.800). V naši državi odpade torej ena pošta na 60 kvadratnih km, odnosno na 3400 prebivalcev. Poštni promet je v zadnjih letih stalno narasla. L. 1926. je bilo odpravljenih 105.8 milijona navadnih pisem (1925. 87.4, 1924. 72 milijonov), 280.7 milijonov komadov ostalih pošilk (187.6, 167.9), 3.4 milijona običajnih paketov (3.1, 2.2), 1.5 milijona ekspresnih paketov (1.6, 1.4), 4.4 milijona poštih nakaznic (3.6, 3.6) in 5.5 milijona čekov (3.8, 2.7); poštinih znamk je bilo prodanih za 256.9 milijona Din (254.2, 206.8). Iz gornjih številk je razvidno, da se je poštni promet v zadnjih treh letih znatno dvignil. Razveseljivo je tudi, da se je navzlic povečevanju prometu zmanjšalo število poštinih uslužbencev, kar je za rentabilnost obrata velikega pomena.

Stanje Narodne banke 22. septembra. (Vse v milijonih Din; v oklepajih razlike napram stanju z dne 15. septembra.) Aktivna: kovinska podlaga 478.9 (— 4.7); saldo raznih računov (tečajne difference deviz) 1315.2 (— 32.2); posojila na menice 1259.1, na vrednostne papirje 248.1, skupaj 1507.3 (+ 1.1). Pasiva: otek bankovcev 5650.6 (— 72.1); državne terjatve 336 (+ 113.5); obveznosti po žiru 837.2, po raznih računih 423.4, skupaj 1260.7 (— 77.2). Ostale postavke so ostale nespremenjene.

Trgovinska pogodba z Nemčijo. Pogajanja za trgovinsko pogodbo z Nemčijo so bila, kakor znano, že pred dvema mesecema zaključena, vendar pogodba še ni podpisana. Pojavilo se je različne težkoče, med drugim tudi zahteva Nemčije, da se v prometu med obema državama odpravi potni vizum. Da bi se pospešila končna pogajanja z Nemčijo, je naš ministrski svet v petek sklenil, da se ima odpraviti sekvester nad imovino nemških podanikov v Jugoslaviji.

Trgovinsko - politična pogajanja med Avstrijo, Madžarsko in Jugoslavijo. Kakor znano, so bila pred kratkim avstrijsko - madžarska pogajanja prekinjena, ker je madžarska delegacija odpotovala k pogajanjem v Beograd. Zatrjuje se, da so ob tej priliki madžarski interesi mlinske industrije stopili v stik z jugoslovenskimi velemini v svrhu kooperacije proti nameravanemu povišanju avstrijske carine na moko. Kakor je videti, trgovinska pogajanja med Jugoslavijo in Avstrijo, ki imajo pričeti še v oktobru, ne bodo potekla gladko.

Uradni tečaji za oktober: 1 napoleonod 219, 1 turška lira 247.50, 1 angleški funt 276.30, 1 dolar 56.75, 1 kanadski dolar 56.35, 1 nemška marka 13.52, 1 poljski zlatnik 6.35, 1 avstrijski šiling 8, 1 belga 7.90, 1 madžarski pengő 9.90, 10 francoskih frankov 223, 10 švicarskih frankov 1095, 10 italijanskih lir 309.50, 10 holandskih goldinarjev 2276, 10 rumunskih lejev 83, 100 bolgarskih levov 41, 100 danskih kron

1521.40, 100 švedskih kron 1525.50, 100 peset 960, 100 grških drahem 75.30, 100 češkoslovanskih kron 168.85 Din.

Dunajska Kreditanstalt ponovno povišuje delniško glavico. Upravni svet dunajske Kreditanstalt je sklenil povišati delniško glavico od 65 milijonov šilingov na 85 milijonov šilingov. Za 22. oktober je sklican izredni občni zbor, ki bo sklepal o predlogu upravnega sveta. Kakor znano, je Kreditanstalt že lani povišal delniško glavico od 50 na 65 milijonov Din. Večino novoizdanih delnic bodo prevzeli inozemski interesi.

Uvedba poravnalnega postopanja v Nemčiji. S 1. oktobrom je v Nemčiji stopil v veljavo zakon o poravnavi za preprečenje konkurza. S tem je končno likvidirano vprašanje, s katerim so se nemški gospodarski in pravniški krogi bavili skoro 20 let.

Gospodarska kriza in nezaposlenost v Italiji. Iz Milana poročajo: Spritu hude gospodarske krize se je število nezaposlenih v Italiji povečalo na 600.000 oseb. Najkritičnejše so razmere v industriji železa in avtomobilov. Tvornica avtomobilov Fiat v Turinu, ki je imela v normalnih časih zaposlenih do 20.000 delavcev, je svoje osebe znižala na 8000 mož.

Mariborski trg ni pokazal nikakih sprememb. Slaninarji so pripeljali na 32 vovoh 94 zaklanih svinj, ki so jih prodajali po 17 do 30 Din kg na drobno in po 15 do 17.50 Din na debelo. Krompirja je bilo na trgu 38 vovoh po ceni 1.25 do 1.75 Din za kg, zelja pa 16 vovoh po 0.50 do 1 Din glava. Ostale cene: Perutnina: kokoši 37.50 do 50, race 25 — 30, gosi 90 — 100, purani 75 do 80 Din komad. Zelenjava in soljive: kumarice 2 — 3, česen 10 — 16, čebula 2.50 do 3, paradižniki 2 Din kg, endivija 0.50 do 1.50 Din komad. Sadje: jabolka 4 — 7, hruške 4 — 8, češnje 6 — 8, breskve 8 — 12 Din kg, kostanj 3 — 4 Din liter. Mlečni proizvodi: mleko 2.50 — 3, smetana 12 — 14 Din liter, maslo sirovo 36 — 40, čajno 48 do 50, kuhano 40 Din kg. Jajca: 1.50 — 1.75 Din komad. Nadalje so pripeljali kmetje na trg 7 vovoh senu in 1 vovoh slame. Cene: seno 50 do 80, slama 40 Din za 100 kg.

Novosadska blagovna borza. V preteklem tednu je znašal skupni promet na novosadski borzi 160 vagonov; od tega odpade na pšenico 14 vagonov, na ječmen 3 vagoni, na oves 3 vagoni, na turščico 125 vagonov, na moko 19 vagonov in na otrobe 5 vagonov. Cene v minulem tednu so bile naslednje: pšenica: baška 295 — 297.5, sremaka 292 — 295, banatska 290 — 295, slavonska 290 — 295, turščica: promptna 202.5 do 205, za december - januar 185—190, za marec-april 212.5—215; moka: »og« 425 — 437.5, »2« 407.5 — 415, »5«, »80« 390, »6«, »32« 387.5, »7« 270 — 290, »8« 205 — 210; otrobi: 175 — 177.5.

Gospodarstvo

1521.40, 100 švedskih kron 1525.50, 100 peset 960, 100 grških drahem 75.30, 100 češkoslovanskih kron 168.85 Din.

Dunajska Kreditanstalt ponovno povišuje delniško glavico. Upravni svet dunajske Kreditanstalt je sklenil povišati delniško glavico od 65 milijonov šilingov na 85 milijonov šilingov. Za 22. oktober je sklican izredni občni zbor, ki bo sklepal o predlogu upravnega sveta. Kakor znano, je Kreditanstalt že lani povišal delniško glavico od 50 na 65 milijonov Din. Večino novoizdanih delnic bodo prevzeli inozemski interesi.

Uvedba poravnalnega postopanja v Nemčiji. S 1. oktobrom je v Nemčiji stopil v veljavo zakon o poravnavi za preprečenje konkurza. S tem je končno likvidirano vprašanje, s katerim so se nemški gospodarski in pravniški krogi bavili skoro 20 let.

Gospodarska kriza in nezaposlenost v Italiji. Iz Milana poročajo: Spritu hude gospodarske krize se je število nezaposlenih v Italiji povečalo na 600.000 oseb. Najkritičnejše so razmere v industriji železa in avtomobilov. Tvornica avtomobilov Fiat v Turinu, ki je imela v normalnih časih zaposlenih do 20.000 delavcev, je svoje osebe znižala na 8000 mož.

Borze

Ljubljana. (Prosti promet.) Curih 1095.5, Dunaj 8.015, Berlin 13.535, Trst 310.5, London 276.5, New York 56.74, Pariz 223.5, Praga 168.4.

Zagreb. (Prosti promet.) Curih 1095.5, London 276.45, New York 56.73—56.75, Pariz 223, Berlin 13.535, Praga 168.4, Dunaj 8.01.

Dunaj. Beograd 12.46—12.50, Berlin 168.56 do 169.06, Milan 38.66 — 38.76, New York 707.25 — 709.75, Praga 20.9625 — 21.03625, Curih 136.38 — 136.88.

Curih. Beograd 9.13, Berlin 123.56, London 25.28875, New York 518.65, Pariz 20.85, Milan 28.31, Praga 15.37, Budimpešta 90.725, Bukarešta 3.24, Dunaj 73.15.

Trst. Beograd 32.02 — 32.52, Dunaj 253.375 do 263.375, London 88.99 — 89.29, New York 18.20 — 18.35, Curih 351.10 — 355.50.

Blagovna tržišča

Mariborski trg

Včerašnji trg ni pokazal nikakih sprememb. Slaninarji so pripeljali na 32 vovoh 94 zaklanih svinj, ki so jih prodajali po 17 do 30 Din kg na drobno in po 15 do 17.50 Din na debelo. Krompirja je bilo na trgu 38 vovoh po ceni 1.25 do 1.75 Din za kg, zelja pa 16 vovoh po 0.50 do 1 Din glava.

Ostale cene: Perutnina: kokoši 37.50 do 50, race 25 — 30, gosi 90 — 100, purani 75 do 80 Din komad. Zelenjava in soljive: kumarice 2 — 3, česen 10 — 16, čebula 2.50 do 3, paradižniki 2 Din kg, endivija 0.50 do 1.50 Din komad. Sadje: jabolka 4 — 7, hruške 4 — 8, češnje 6 — 8, breskve 8 — 12 Din kg, kostanj 3 — 4 Din liter. Mlečni proizvodi: mleko 2.50 — 3, smetana 12 — 14 Din liter, maslo sirovo 36 — 40, čajno 48 do 50, kuhano 40 Din kg. Jajca: 1.50 — 1.75 Din komad.

Nadalje so pripeljali kmetje na trg 7 vovoh senu in 1 vovoh slame. Cene: seno 50 do 80, slama 40 Din za 100 kg.

Novosadska blagovna borza. V preteklem tednu je znašal skupni promet na novosadski borzi 160 vagonov; od tega odpade na pšenico 14 vagonov, na ječmen 3 vagoni, na oves 3 vagoni, na turščico 125 vagonov, na moko 19 vagonov in na otrobe 5 vagonov. Cene v minulem tednu so bile naslednje: pšenica: baška 295 — 297.5, sremaka 292 — 295, banatska 290 — 295, slavonska 290 — 295, turščica: promptna 202.5 do 205, za december - januar 185—190, za marec-april 212.5—215; moka: »og« 425 — 437.5, »2« 407.5 — 415, »5«, »80« 390, »6«, »32« 387.5, »7« 270 — 290, »8« 205 — 210; otrobi: 175 — 177.5.

«Koliko vas je stala ta slika?» «Eno leto zapor!» («Matina»)

Naznanilo.

Otvoritev mesnice na Sv. Petra c. 61 v soboto dne 1. oktobra 1927.

Prodajal bom vse vrste mesa kakor: goveje, telečje, svinjsko, slanina, mast in razne druge mesne izdelke. Mesnica je odprta cel dan. Na zahtevo se dostavlja tudi na dom v vsaki množini. Cene konkurenčne, postržba solidna.

Za obilen obisk se priporoča

Josip Musar, mesar.

Na drobno Specijalna Na veliko trgovina vozičkov in koles

Sprejema v popravilo vozičke, kolesa, šivalne stroje. Ponikljanje, takiranje, avtogenično varenje.

ZEMELROK OTON

Lastna lovarna Glince - Tržaška c. Prodajalna Marijin trg 8.

Specijalna mehanična delavnica

za popravo vseh pisalnih, računskih, kopirnih in raznom. žezvalnih strojev in blagajn po konkurenčni ceni.

LUD. BARAGA, Ljubljana, Selenburgova ul. 6/L. Telefon 2990

Energičen mlad človek

dostojen in vztrajen, prijeten zunanosti, hiter in okreten, iz katerekoli stroke, z znanjem nemškega jezika, se išče za podzastopstvo za Ljubljano in Slovenijo, za

Sport

K tekmi Ilirija — Primorje

Sportni javnost!

Z ozirom na nedeljsko prv. tekmo ASK Primorje: SK Ilirija se čuti podpisano vodstvo dolžno podati sledečo izjavo:

LNP je za 2. oktobra določil odigranje prv. tekme med ASK Primorje in SK Ilirija, čeprav je bila tekma izžrebana med zadnjimi in bi se imela po tem žrebu vršiti nekako v prvi polovici novembra.

ASK Primorje je pristal na svojočasnem sestanku klubov, in to iz finančnih ozirov na odigranje tekme dne 23. okt. Pripomniti moramo, da se čisti prebitek te tekme deli med vse ljubljanske klube ter so v tem ozirov vsi zainteresirani. Takrat se še ni definitivno vedelo, da bosta morala tudi dne 16. okt. nastopiti oba kluba v prid olimpijskega fonda.

Iznenada pa je LNP določil prv. tekmo ASK Primorje: SK Ilirija na 2. okt. a že na prh. seji je p. o. predal kazenskem odboru tri igralce prvega moštva ASK Primorja, ki so tudi bili obsojeni kaznovani. Val, ki so sledili temu postopanju, morajo opaziti čudno svezost postopanja. Na eni strani se kaznujejo igralci, na drugi strani se odredi prv. tekma na dan, ko ti igralci ne smejo nastopiti. LNP tudi ni ugodil prizu ASK Primorje v obliki proročja, da bi se tekma vršila v smislu žreba, kar bi bilo v duhu pravil, v korist nogom. sporta in finančne strani same.

Zdi se, da se skuša tem potom dati prilika našemu prvaku, da se revanžira za svoj zadnji in zasluženi poraz 6:3. Onim, ki si žele na tak način napojiti svojo maščevalnost, izjavljamo, da bi bilo za vsakega pravega sportnika poniževalno nastopiti proti šibkemu kombiniranemu moštvu. S tem je rešeno tudi vprašanje, zakaj so igralci ob priliki tekme med domačimi klubi prazna. Na tak način se zanimanje za nogometni sport nikakor ne propaga, nasprotno se to zanimanje ubija, a o vplivu v moralnem ozirov nečemo izpuščati besed.

Priljubljeni pa smo pod vodstvom nevarnega sodnika nastopiti proti kompletnemu moštvu SK Ilirije z našim I. moštvom, ne pa s prisiljeno šibko objano rezervo, kot bo to slučaj v nedeljo, ko je klubu onemogočeno postaviti v tem svoje igralce: Zemljaka, Slamiča, Jančigaja, Buljeviča, Camernika, Dramičanina in Bauerja.

Vodstvo ASK Primorje.

LNP nam je o zadevi dal sledečo pojasnilo:

Poslovni odbor je na seji 19. avg. izžrebal vrstni red prvenstvenih tekem in ga objavil 23. avg. v Jutru. P. o. je to žrebanje predložil upravni odboru na seji 26. avgusta ter obenem predlagal, da se skliče 31. avgusta konferenca ljubljanskih klubov, članov LNP, v svrhu sporazumnega določitve načina, po katerem naj bi se izvedle jesenske prv. tekme v Ljubljani. Na konferenco so bili pozvani predsedniki in načelniki nogometnih sekcij vseh ljubljanskih klubov ter člani uprav in posl. odbora LNP.

Ta konferenca se je vršila 31. avgusta. Rezultat je objavilo predsedstvo LNP-a v Jutru 7. sept. in sicer:

„Po soglasnem dogovoru med ljubljanskimi klubi na sestanku 31. avg. se prične prvenstveno tekmovanje I. razreda in rezerv I. razreda dne 18. sept., prvenstvo II. razreda pa 8. sept. Razen tega se dotično kolo I. razreda, v katerem se sestane Ilirija in Primorje, iz finančnih razlogov prestavi na kak ugoden termin v oktobru. Vrstni red tekem, ki je bil objavljen v Jutru dne 23. avgusta, se vsled tega dogovora deloma spremeni, kar bo natančneje objavil poslovni odbor.“

Predložitev termina je predlagal delegat Primorja in LNP izrečno ugotovila, da je bilo na sestanku rečeno, da sta razen termina 30. okt. — na katerega je bila po izžrebanem vrstnem redu določena prv. tekma Ilirija—Primorje razpoložljiva termina 2. in 23. oktober. Fikano ni bil na konferenci določen noben termin, temveč je bila izvedba vseh podrobnosti prepuščena p. o. LNP. Na seji p. o. 7. sept. je odbor na podlagi sporazuma na medklubski konferenci določil definitivne termine prv. tekem. Kolo, v katerem se srečata Ilirija in Primorje, je določil na 2. oktobra, docela v smislu medklubskega sporazuma. Merodajno zato je bilo, da je bil p. o. prepričan, da bo na olimpijskem dnevu prišlo do srečanja med Ilirijo in Primorjem — morda tudi 9. okt., ko izvede Ilirija tekmo za Gospodarski pokal — in je iz teh razlogov stremel za tem, da se prvenstvena tekma, katere dohodki gredo v korist vsem ljubljanskim klubom, izvede kot prv.

Funkcionar posl. odbora in ASK Primorja g. Klemenčič je soglasal s premetitvijo prv. tekme Ilirija—Primorje na 2. oktober.

Sklepi posl. odbora z dne 7. septembra so bili dne 10. septembra objavljeni v službenem glasilu; po § 24 t. 13. saveznih pravil so imeli klub pravico v 8 dneh vložit ugovore proti določitvi terminov. Tega ASK Primorje ni storil. Pač pa je vložil protest dne 27. septembra, ki pa ga je p. o. že iz formalnih razlogov odklonil, kar je upravni odbor na petkovi seji tudi potrdil.

Kaznovanje treh igralcev Primorja ni v nikakoli zvezi s sklepom posl. odbora glede določitve terminov; incidenti, zaradi katerih so bili igralci pozvani na odgovor, so se dogodili po dotični seji posl. odbora, t. j. šele 8. septembra. Izmera kazni ni samovoljna, temveč je točno določena po pravilih. Nastop ostalih igralcev, o katerih tudi ASK Primorje za jih ne more postaviti, LNP ne ovira, v kolikor imajo po obstoječih pravilih pravo nastopanja v prvenstvenih tekmah za ASK Primorje.

Na dopis, ki smo ga prejeli v objavo od ASK Primorja, smo se obrnili radi informacij obenem tudi na podsavez ter objavljamo poročila obeh strani.

Razpred današnjih tekem: igrišče Ilirija ob 10. Ilirija rez. : Primorje rez., ob 14.15 Hermes : Jadran, ob 16. Ilirija : Primorje; igrišče Primorje ob 8.30 Reka : N. takar, ob 10.15 Hermes rez. : Jadran rez., ob 14. Slovan : Slavija, ob 15.45 Slovan rez. : Slavija rez. — Med dopoldanskimi tekmami je pripraviati največjo važnost srečanju rezervnih moštev Ilirije in Primorja ob 10. na igrišču Ilirije.

„Van Kaster“ kakao

hranljivost in milina okusa nedosegljiva.

Redni občni zbor SK Ilirije

Pretekli tork se je vršil v restavraciji pri „Levici“ redni letni občni zbor SK Ilirije ki se ga je udeležilo okoli 150 članov in članic. Občni zbor je otvoril predsednik g. dr. Berce s kratkim nagovorom, v katerem je kratko skiciral izvršeno delo v pretekli poslovni dobi, in sicer glede finančnega saniranja in okrepitve notranje klubove organizacije. Dočim je prvi del programa izvedel odbor prav zadovoljivo in se je posrečilo znižati dolg kluba od 75 na 50 tisoč dinarjev. Se notranja organizacija kluba ni bistveno zboljšala, ker je slonelo delo le na nekaterih odbor-nikih, ki vsled preobremenitve niso mogli opravljati svojih številnih poslov v vseh smerih enakovredno. Klub je živel z drugimi klubi in nadrejenimi sportnimi organizacijami v dobrih odnosih. O takovani krizi, ki vlada med klubom in Primorjem je govornik naglasil, da te »krize« ni. Nezdružljiv razmer v medsebojnih odnosih je krivo malo število takovanih sportnikov, ki hočejo in žele biti prvi med prvimi, pri tem pa ne izbirajo sredstev za doseg tega namena. Sovraštva med obema kluboma ni; odstraniti je treba le te sportnike in razmere bodo urejene. Nato je predsednik počastil spomine med letom umrlih članov gg. A. Sircija in Joška Tonejca, pri čemer so se vsi navzoči dvignili s sedežev. Za zapisničarja je imenoval g. Pevalaka, za overovalca pa gg. Hahterja in Grlica.

Zapisnik lanskega rednega občnega zbora je bil sprejet — brez čitanja.

Ker je tajnik kluba vsled bolezni odpotoval, je namesto njega podal kratko tajniško poročilo predsednik sam, iz katerega je bilo razvidno, da šteje klub 58 ustanovnih in 432 rednih članov ter 192 dijakov in naraščajo. Ostale podatke iz tajniškega poročila je predsednik napovedal iz poročil posameznih sekcijških načelnikov.

Iz blagajniškega poročila g. Kosca smo povzeli, da je imel klub nad milijon dinarjev prometa. Najmočnejše, aktivne postavke v bilanci so inventar nogometne sekcije, teniške naprave in tribuna. V splošnem se je gospodarski položaj kluba od lani izboljšal. Poročilo gospodarja je podal g. Rotar, ki je naglasil, da je upravljal klubovo imovino z največjo previdnostjo. Inventar raznih sekcij — razen lahkoatletske — je številan in v zadovoljivem stanju.

Za gospodarjem je podal g. Bežek v imenu revizorjev kratko poročilo, da je poslovanje blagajnika v redu in predlagal absolutorij odbora in zahvalo blagajniku. Vsa poročila so bila sprejeta soglasno.

Nato so se pričela poročila posameznih sekcij v klubu. Kot prvi je poročal načelnik nogometne sekcije g. Beletto o delovanju te sekcije, iz katerega povzemamo sledeče:

Sekcija je absolvirala 48 tekem ter sodelovala z večino I. moštva v 8 medmestnih ozir. reprezentančnih tekmah. Najvažnejši del programa je tvorilo letos 6 državnih prvenstvenih tekem. Število mednarodnih tekem je nazadovalo od 10 na 4, dočim so pokalne tekme zavzele 8 terminov v raznih pokalnih konkurencah. Prvo moštvo je odigralo 28. rezerva 9, juniorji 10 in senjorji 1 tekmo. Razlike golov za I. moštvo 114:57 (s 35 igralci), za rezervno 43 : 7 (s 36 igralci), za juniorje 54 : 24 (s 27 igralci) in za senjorje 7:3 (z 11 igralci). Sekcija je štela 101 člana. Med streli se je daleko odlikoval Doberlet s 37 goli; nato slede Cirovič, Oman, Šiška itd. Sekcija je kljub neugodnim materijalnim razmeram ohranila svojo obsežnost. Požrtvovalnost članstva, ki simpatizira z nogometnim sportom, je omogočila tudi letos, da je mogel klub imeti prvotrednega trenerja, ki je dvignil igral-ski material — posebno mladino — na prav razveseljevo stopnjo. Gospodarski položaj sekcije je manj ugoden od sportnega. Zanimanje za nogomet je letos zopet padlo, tako da je komaj računati na prireditev, ki bi krile stroške. Sekcija mora valed tega omejiti svoje izdatke in obenem apelirati na članstvo za materijalno podporo.

Poročilo lahkoatletске sekcije je podal g. prof. Čop. Sekcija je štela 90 članov med temi 44 verificiranih atletov. Priredila je dva mitinga; njeni atleti so se udeležili 6 tujih prireditev, in sicer stafete za Jutrovo pokal, mitinga SK Ptuj, dvomatcha Ljubljana—Zagreb (Režek Ivan je postavil podsavezni rekord v troskoku z 12.955 m), dalje prvenstvenega tekmovanja za poedince in tekmovanja za državno prvenstvo v Zagrebu (kjer je dosegal 4. mesto s 4 atleti). Napredek so pokazali posebno nekateri mlajši atleti.

O težkoatletski sekciji, ki obetajo šele 6 mesecev, je poročal isti poročevalec. Sekcija šteje 20 aktivnih članov. Za enkrat so se atleti vadili le v dvigavanju. Tekmovanje sekcija ni priredila. Govornik je pozval članstvo, naj po interesu začne gojiti tudi to panogo sporta.

Izbrano poročilo damske sekcije je podal v očetnosti načelnika dr. Mayerja g. Baltesar. Sekcija šteje 21 članice ter je nastopila v 20 hazenskih tekmah in 3 lahkoatletskih mitingih. Med tekmami je odigrala 6 prvenstvenih (73:20), 4 mednarodne (22:17) in 6 prijateljskih (49:40). Na lahkoatletskih mitingih je sekcija nastopila s 10 atletinjami, in sicer na lastnem nacionalnem, dalje na mednarodnem v Berounu na Češkem in na mitingu za državno prvenstvo. V Berounu se je posebno odlikovala Tratnikova, ki je postavila izborna mednarodna rezultate v skoku v višino in metu diska. V ostalem je sekcija glede števila prireditev in članic od lani nazadovala; napredovala pa je v hazeni, v lahki atletiki pa v disciplinah metov in skokov. Sekcija nosi državno prvenstvo v damski lahki atletiki (tretjič za zaporedoma) in prvenstvo Slovenije v hazeni (nepretrgoma od l. 1920). Sekcija je mnogo storila v propagandnem ozirov. V nameri, da si odpre pot v Avstrijo in Nemčijo, je sekcija uvedla novo panogo tikz. »Handball«, za katero so se že pričeli prvi treningi, ki uspešno napredujejo. Program sekcije za prihodnje leto je zelo bogat.

O smuško-sankaški sekciji je poročal g. dr. Berce namesto odsotnega načelnika. Sekcija šteje okoli 120 članov. Član sekcije, Josko Janša, si je priboril državno prvenstvo v vatrajnostnem smučanju in skokih. V klubskem prvenstvu so se plasirali na prva tri mesta brata Janša in Hinko Sircelj, ki so se s tem kvalificirali tudi za mednarodne smuške tekme v Cortini d'Ampezzo. Valed ostre mednarodne konkurence se članom sekcije ni bilo mogoče vidno plasirati, vsekakor pa so častno zastopali mladi zimski sport v Sloveniji. V visoko-alpinski tečaj, organiziran od ministrstva vojne in morarice, je dala sekcija tri nastavnike Tavčarja, Pelana in H. Sircelja. Sekcija šteje tudi pet saveznih krmarjev.

G. Gorec je dodal kratko poročilo, v katerem je obrazložil spremembe v vodstvu sekcije.

O drsalni sekciji je poročal kratko g. Vodišek. Sekcija je edina, ki goji sportsko dresanje v Sloveniji. Naslov državnega prvaka si je priboril ing. Bloudek. Valed pomankanja konkurence je razmah te panoge zelo otežkočen.

O teniški sekciji je poročal g. dr. Berce in navajal podatke o gospodarskem stanju sekcije, ki izkazuje par tisoč dinarjev premoženja. O sportnih uspehih ni bilo poročila. Igralec je bilo v I. semestru 106, v II. pa 75.

O plavalni sekciji je podal namesto odsotnega načelnika dr. Kandareja poročilo g. dr. Kramaršič, ki je kratko orisal dosežene uspehe. Omeniti je predvsem uspehe člana Srečka Kordeliča, ki je odnesel najlepša mesta na podsaveznem in državnem prvenstvu v skokih z deske in s stolpa. Udeležil se je tudi slovenske plavalne olimpijade v Beogradu in evropskega plavalnega prvenstva v Bologni, kjer (v Bologni!) pa se vsled močne konkurence ni mogel plasirati. Govornik se je h koncu pritoževal, da odbor ni posvečal tej sekciji toliko pozornosti, kot bi jo po jakosti in važnosti zaslužila.

Po kratkem pojasnilu predsednika in 10 minutnem odmoru so se izvršile volitve, o katerih rezultatu smo že poročali. Dodati je treba, da so bili izvoljeni za načelnike sekcij in sicer: nogometne: g. dr. Majcen; lahkoatletske: g. A. Gnidovec; damske: g. dr. E. Mayer; teniške: g. M. Kmet, smuško-sankaške: g. J. Gorec; plavalne: g. G. Stojkovič; težkoatletske: g. A. Kos in drsalne: g. inž. Bloudek.

Nato se je razvila debata o vprašanju klubovega igrišča in s tem zvezanega obstoja nogometne sekcije, po kateri je bilo sklenjeno, da se novemu odboru naroči, da skuša čim prej oskrbeti klubu novo igrišče in v ta namen stori vse korake, ki jih smatra za to potrebne. Storijski sklepi so bili popolnoma splošnega značaja in naj bi služili novemu odboru le kot direktive pri rešitvi tega perečega vprašanja.

Pri slučajnostih je bilo sklenjeno, da ostanejo klubovi prispevki za prihodnje poslovno leto neizpremenjeni.

Končno se je g. Gnidovec odstopivšemu predsedniku dr. Beretu v imenu vsa ga članstva zahvalil za trud in požrtvovalnost, nakar je bil občni zbor zaključen.

Zaključna sportna bilanca kluba je v splošnem dobra. Gospodarsko stanje se je znatno izboljšalo. Klub je razširil sportno delovanje v 8 sekcij in je danes po svoji vsestranski delavnosti in uspehih eden izmed prvih v državi ter največji v Sloveniji.

JOSKO SOLAR, član kl. Ilirije, gorski prvak Slovenije za l. 1927., ki starta med številnimi Slovenci za državno reprezentanco.

Jubilejna kolesarska dirka v Sloveniji

Medklubski odbor za proslavo 40letnice obstoja slovenskega kolesarstva razpisuje »Jubilejno medklubsko dirko« na 9. oktobra t. l. na progi Ljubljana—Vranks—Ljubljana km 100. — Start točno ob 12. opoldne na Kongresnem trgu, cilj po 3. uri pop. na Dunajski cesti pri km 1.250 pred gostilno »Kafica«. Za to dirko je poklonila »dvanajstletica« bivših članov »Kluba slov. biciklistov Ljubljana 1887« velik prehodni pokal. Točni razpisi dirke so bili že razposlani vsem klubom Slovenije, ki so vključeni v državni kolesarski zvez. Vsi klubi se pozivajo, da se te dirke polnoštevilno udeležijo, da na ta način dostojno manifestirajo za 40letnico obstoja slovenskega kolesarstva. Dirkač se opozarjajo, da se takoj prijavi; zaključek prijave je neodločljiv v četrtek dne 6. oktobra t. l. ob 14. v kavarni Prešeren. Dirka se vrši ob vsakem vremenu.

Iz zgodovine slovenskega kolesarstva so nam na razpolago sledeči zanimivi podatki: Leta 1887. se je ustanovil v Ljubljani »Klub slovenskih biciklistov Ljubljana«. Prvi predsednik kluba je bil g. dr. Vinko Gregorič, pozneje so predsedovali klubu g. dr. Ivan Tavčar, dr. Josip Kušar in g. Fr. Barle. Klubovo delovanje je bilo ta čas zelo agilno; klub je imel nekaj sto članov iz najboljših ljubljanskih krogov. Priredil je tudi vsako leto več dirk, izmed katerih je posebno omeniti distančno vožnjo Zagreb—Celje—Ljubljana, v kateri je gladko zmagal član kluba g. Viktor Bohinc. Med najstarejšimi dirkači Slovenije je imenovati gosp. Petra Majdiča, veleindustrijala v Celju, ki se je že pred ustanovitvijo kluba slovenskih biciklistov Ljubljana, zelo uspešno udeleževal kolesarskih dirk v Zagrebu in inozemstvu. Višek delovanja na kolesarsko sportnem polju je dosegel KSB leta 1897. Dne 3. oktobra 1897 je praznovale desetletnico obstoja ter priredil ta dan veličasten sprevid po Ljubljani. Isti dan je otvoril moderno in vsem sportnim zahtevam ustrezajoče 400 m dolgo dirkališče v Lattermanovem drevo-redu. Otvoritvenih dirk so se udeležili v velikem številu slovenski kolesarji in posebno Zagrebčani. V vojnem času je bilo krasno dirkališče opustošeno; sedaj svedoča

ni mnogo upanja, da bi se moglo na tem prostoru zopet dvigniti. — Inicijativo za proslavo 40letnice slovenskega kolesarstva so dali tedanji člani KSB s poklonitvijo krasnega prehodnega pokala, koncem oktobra priredila pododpora jubilejni sportni večer celokupnega kolesarstva Slovenije, na katerem računata z udeležbo vseh ljubljanskih sportnih organizacij.

Z ozirom na bližajočo se IX. Olimpijado, kjer bodo skušali tudi naši kolesarji častno zastopati jugoslovenske barve, pričakujemo od javnosti, da jim priskoči ob priliki teh prireditev gnotno na pomoč. Ta prošnja je tem bolj upravičena, ker so naši kolesarji že na olimpijadi v Parizu l. 1924. dokazali, da si znajo v ostri mednarodni konkurenci priboriti častne uspehe. Med 27 državami, ki so takrat imele svoje zastopnike na kolesarskih dirkah, so jugoslovenski dirkači kljub skrajno neugodnim gnotnim prilikam dosegli deseto mesto in zadržali s svojo vztrajnostjo ves sportski svet Letos se je naše kolesarstvo kvalitativno in kvantitativno tako dvignilo, da je pričakovati — ako bo denarna stran vsaj nekoliko povoljnija kot je bila vedno doslej — še mnogo častnejših izidov.

Finale za poškodbeni pokal v Mariboru

V nedeljo 2. oktobra se bo na igrišču ISSK Maribora odigrala finalna pokalna tekma v korist poškodbenega fonda. Kot finalista sta se plasirala najostrejša rivala Rapid in Maribora, ki se neprestano požrtvovalno potegujeta za vodilno mesto v mariborski oblasti. »Maribor« bo nastopil z des-

loma spremenjeno postavo, ki bo gotovo zabrisala neugoden vtis minule nedelje v srečanju proti zagrebški Viktoriji. Rapida, ki je sicer izgubil svojega najboljšega moža Frangeša, ni podcenjevali, kajti orožje, s katerim je priboril največ zmag — izredno in prodornost — uporablja navadno uspešno in ni izključeno, da mu bo tudi tokrat prinesel uspeh. Gotovo je, da je »Maribor« tehnično boljše moštvo, vendar faktično pogreške in neodločnost napada, čisto razblijajo tehnične prednosti in terjajo nezaluzene poraze.

Jesenske konjske dirke na Teznu. Ljubljanski konjskim dirkam, ki so se vršile preteklo nedeljo slede dirke na Teznu, ki so si po vsakoletni obilni udeležbi in brezhibni izvedbi pridobile sloves in ugled tudi izven meja naše države. Za današnjo dirko, ki prične ob pol 3. je število prijavnih navadno veliko. Razen domačih konj starijajo tudi prvotrstni avstrijski konji, tako da se obeta kar najostrejša konkurenca. Zanimanje za dirke je upravičeno, kajti tezenske prireditve ne zaostajajo prav nič za prvotrstnimi dirkami velikih inozemskih društev. S skromnimi sredstvi, toda z dobro voljo je mariborsko dirkalno društvo dvignilo svoje prireditve na izredno višino, tako da jih mirno lahko uvrščamo med sloveče mednarodne prireditve.

ZSK Hermes. Pozivam sledeče moštvo, da je točno ob 13.30 v lokalni Ilirije v svrhu odigranja tekme proti Jadranu: Magočič, Zore, Sernec, Draksler, Marinko, Prešeren, Kos, Skrajnar, Svetič, Klančnik, Trobovšek, Jeglič. Stranski sodnik: Habicht. Reditelji: Jesih, Vlah, Pleš. — Načelnik.

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani 1. oktobra 1927.

Višina barometra 308.8 m

Kraj	Cas	Barom.	Temper.	Rel. vlažn.	Smer vetra tr brzine v metrib	Oblakno 0—10	Padavine	
							Vrsta	v mm do 1. ure
Ljubljana		726	11.0	95	NE 2	10		
Maribor		730	19.0	65	NW 6	10		
Zagreb	8	761.9	13.0	87	N 10	10	dež	7.0
Beograd		756.2	18.0	98	mirno	10	dež	5.0
Sarajevo		757.1	13.0	99	mirno	10	dež	5.0
Skoplje		759.6	19.0	86	S 3	10	dež	9.0
Dubrovnik		759.7	20.0	64	mirno	7	dež	1.0
Split	7	756.5	18.0	97	N 4	10	dež	39.0
Praga		766.8	15.0	—	NW 4	5		

Solnce vzhaja ob 5.57, zahaja ob 17.42, luna

Najvišja temperatura danes v Ljubljani

18.6, najnižja 10.9 C.

Ogromni nalivi, ki so pred tednom povzročili katastrofalne poplave v švicarskih, avstrijskih in italijanskih Alpah, so bili le del zelo izdatnih padavin, ki jih je imela ta čas sredozemska Evropa. Povzročila jih je velika depresija, ki se je dalje časa zadrževala nad velikobritanskim otočjem ter prožila s tem ogromni zračni vrtnec nad vso Evropo in Atlantskim oceanom. Južnozapadna zračna struja je potegnila poletno razgreti zrak s Sredozemskega morja in celo s severne Afrike in preplavila z nim večjo južnozhodno in vzhodno polovico Evrope. Mimo Anglije pa je pritisnil hladnejši zrak s severnega Atlantskega oceana v severozahodni in zapadni smeri na Evropo. Zato je imela zapadna Evropa mnogo nižjo temperaturo nego vzhodna; tako n. pr. so imeli kraji v Franciji v nedeljo ali ponedeljek jutraj le 7 — 8 stopinj C. Zagreb, Sarajevo, Beograd na 22 — 27 stopinj C. Meja med hladno in toplo stranjo Evrope je šla nekako po Alpah, tu se je mešal različno temperiran zrak, kar je povzročilo silne nalive; seveda pa je gorovje, kjer so se morali oblaki dvigati, da dospo čez, izdatno pripomoglo k veliki množini dežja. Hladna zračna poplava je počasi prodirala proti vzhodu; v nedeljo jutraj je kazal termometer v Zenevi 10 stopinj, ker je imel že zapadni veter, Lugano na južni strani švicarskih Alp pa še 20 stopinj in jug. Naslednji dan se je hladni zrak že razprostrl čez Alpe in Lugano je imelo samo še 12 stopinj C, še en dan pozneje celo samo še 9 stopinj C. Med tem je hlad preplaval tudi že osrednjo Evropo, naše kraje in tudi gornjo ter srednjo Italijo. Visoka tem-

vzhaja ob 11.25, zahaja ob 20.18.

peratura pa se je držala še na vzhodnem

Balkanu in nad Rusijo.

Preplava hladnejšega zraka je bila združena z dviganjem zračnega tlaka nad srednjo in južno Evropo, dočim se je istočasno angleška depresija, ki je daleč naokrog povzročila toliko dežja in poplav, odmaknila čez Severno morje proti severni Skandinaviji, tako da nas njeno poglavitno učinkovanje sploh ni zadelo. Oddaljevanje depresije in nastop višjega zračnega tlaka sta povzročila izdatno izboljšanje vremena nad vso južno in srednjo Evropo, toda večja toplota je ostala omejena samo na najjužnejšo Evropo.

Toda že v sredo se je pojavila daleč na oceanu, pri Islandiji, nova ogromna depresija, ki se je pričela naglo bližati kontinentu. Dasi že v silni oddaljenosti je ipak zgodaj pričela učinkovati tudi pri nas; barometer je pričel padati in že tokom petka so nam nebo zopet prekrili visoko ploveči oblaki z jugozapada, znak, da se je na dan razprostrl vetrovni sistem atlantske depresije.

Toda barometer se je ustavil, vzhodno smer je zamenjal vlažni jugozapad; podoba je tedaj, da se je depresija odmaknila in da potuje bolj daleč na severu proti vzhodu.

Dunajska vremenska napoved za nedeljo: Pretežno jasno, na vzhodnem robu Alp še oblakno. Toplejše vreme.

Tržaška vremenska napoved za nedeljo: Lehki vetrovi iz prvega kvadranta. Nebo spremenljivo. Temperatura od 16 do 22 stopinj. Morje nekoliko razburkano.

Za jugoslovenski patent št. 1793 od 1. aprila 1923. na:

„Postopek za pro zvajanje vis oze-svlje od najfinjših niti iz slabokislih kopolji od amoniakove soli.“

(«Verfahren zur Herstellung feinstfädiger Viskoseside aus schwachsauren Ammoniak salzbädern») in dopunski patent št. 1798 od 1. aprila 1923. na:

„Postopek za izdelovanje niti iz viskoze s pomočjo kislih kopolji iz amonovih soli.“

(«Verfahren zur Herstellung von Viskosefäden vermittelst sauren Ammonialsalzbädern») se iščejo kupci ali odjemalci licenc.

Cenj. ponudbe na: ing. MILAN SUKLJE, Ljubljana, Selenburgova ulica.

NAJ REČE KDO KAR HOČE
KOLIN & C. KOKORJA
JEJURVATNA KAVINA PRIME

Oblike
ženske, moške in otške, bluze, krila in plašče, lastni izdelki in najnjsi modeli, n. d. dalje puloverje, sviterje, letovnike in razne otroške plačane, klobuke, perilo nogavice, kravate in vse modne predmete razpoložljive po čudovito nizkih cenah v celovirgna

R. STERMECKI, Celje št. 20.

J. O. Curwood:

Preganjana žena

Roman.

Njegov obraz je bil tako razbit, da je komaj gledal. Košulja mu je bila stržana z ramen in telo mu je krvavelo. Napravil je nekaj korakov. Najprej je dvignil eno roko, nato drugo. Sepal je. Ena laketa ga je zbolela, ko je trenil z njo, a kost je bila nepoškodovana. Strašno je bil zbit, toda čutil je, da ni nobena kost zlomljena in globok vzdih hvaležnosti mu je prikupil iz prs. Prav za prav je trpel ves ta čas z dušo več nego s telesom. Niti za trenutek ni bil pozabil Jane, ne takrat, ko se je med stenami prepada boril za življenje, ne takrat, ko je polunezavesten ležal na skali. Bila mu je edina misel. Orožja ni imel, toda ko je omahoval po planoti proti taboru, je pobral krepec, ki je ležal ob poti.

O tem, da je Mac Donald mrtev, je bil Aldous uverjen. Bil je sam proti štirim — proti Quadu, Mortimeru Fitz Hughu in onima dvema, ki sta že preje odšla za njim. V možganih se mu je kmalu zjasnilo, ko je zbral spet nekaj moči, in prišlo mu je na um, da bi lahko preje prišel do Jane in njenih ugrabiteljev, nego se vrneta tista dva, ki sta ubila Mac Donalda. Samo časa ni smel izgubljati. Poizkusil je teči. Pri prvih sto yardih so mu dvakrat klenile noge in se je zgrudil na skalo. Toda njegove moči so se vračale od trenutka do trenutka, čeprav so mu noge vselej odpovedale pokorščino, kolikorkrat je se je hotel spustiti v tek ali preskočiti kako zapreko, naj je bila še tako malo široka. Dvajset minut je trajalo, da je prišel do roba planote, in ko je dospel tja, je bila prazna. Niti sledu ni bilo več po Quadu in Fitz Hughu ali po Jani in Mariji in žive duše ni bilo videti, da bi prihajala z gore.

Spet je poizkusil teči; spoznal je, da ima na ravnih tleh več speha nego med kamenjem. Prišel je tja, kjer je bil pustil puško. Ni je bilo

nikjer. Iskal je svoje avtomatske pištole. Tudi ta je bila izginila. Edino orožje, ki mu je ostalo, je bil dolg nož v enem izmed jermasov pri taborišču. Ko je šel ponj, je imel oba nasprotnika, ki ju je bil ustrelil. Quade in Fitz Hugh sta jima bila vzela orožje in sta ju obrnila, da bi videla, ali sta živa ali mrtva. Poiskal je nož; za wigvatomom je naletel na tretjega mrtvega. Njegov obraz je bil prav tako negiben in posniel kakor obraza onih dveh. Zdrnil se je, ko ga je zagledal. Bil je Slim Barker. O njegovi puški ni bilo sledu.

Odtod je hitreje krenil proti soteski, iz katere so bili nedavno prišli nasprotniki. Spet ga je prešinila misel, da je imel prav in da se je Donald Mac Donald usodno zmotil, čeprav je živel že toliko let v gorah. Sovražniki so bili dospeli s severa in ta soteska je vodila tja, kjer so bili skriti. Nikamor drugam niso ugrabitelji vlekli Jane. Ko je hitel po kamenju, čuteč, kako mu pri vsakem koraku oživlja moč, si je skušal v duhu naslikati položaj, ki je bil zdaj nastal med Quadom in Mortimerom Fitz Hughom. Kaj neki poreče Quade, ki je bil blazno zateleban v Jano, ako bo hotel Fitz Hugh uveljaviti svojo pravico do nje? Ali bo verjel tovarišu? Ali bo verjel Jani, če se ga bo hotela rešiti s tem, da označi Fitz Hughu za svojega moža? Ali bo Quade dovolil Mortimeru Fitz Hughu, da stopi medenj in med to, za kar mu ni bila nobena žrtev prevelika?

Ko si je Aldous zadajal ta vprašanja, mu je vrela kri — obenem pa mu je zastajala. Odgovor nanje mu je izvalil globok vzdih tesnobe in bolečine, posebno še, ker je baš tisti mah iznova poizkusil teči po kamenju. Samo en odgovor je bil mogoč: Quade se bo boril kakor besen in če bo Fitz Hugh v tistem boju ubit, bo Jan nepopravljivo in brez milosti v njegovi oblasti. Prišlo mu je na um, da Fitz Hugh na planoti ni odkril Quadu svojega sorodstvenega odnosa do Jane, in mraz ga je izpreletel ob misli, da vobče ni treba, da bi ga odkril, ampak da utegne zatajiti Jano baš tedaj, ko ga bo kleče prosila, naj jo reši. Kakšna osveta bi bila to zanj, če bi jo videl iznemoglo in zlomljeno v Quadovem naročju! Zakaj zverj sta bila oba — — —

Dalje ni mogel misliti. Pot mu je stopil na čelo, ko se je iznova

spustil v hitrejši tek po dolini. Šumenje vode med stenami prepada se je zdaj razlegalo k njemu kakor treskanje groma. Steza, ki jo je bil ubral, je postajala čedalje ožja. Zdelo se je, da je mora biti vsak trenutek konec; tresel se je od strahu, da ne bi zablodil. Prišel je do skalne stene; tam je zagledal na levi strani razpoko, ki je bila baš dovolj široka, da je mogel odrasel človek skozi njo. Njena tla so bila pokrita s peskom in v pesku so se poznali sledovi nog. Preril se je na ono stran in je za trenutek obstal na robu soteske. Petdeset korakov pred njim se je bočil prirodni skalnat most preko ogromne razpoke, po kateri je drla reka. Prešel ga je, vedeč, da se nastavlja svinčenki, ako je most zastražen. Toda stražil ga ni nihče. Ta okolnost ga je uverila, da je Mac Donald ubit in da imajo njega za mrtvega. Če bi se bil Mac Donald otele in bi se bila Quade in Fitz Hugh bala nepravilnosti z njegove strani, bi bil moral nekdo paziti na most.

Zdaj je bilo lahko iti za sledovi. Namestu kamenja in skrila je bil tod pesek in travnik; razločal je stopinje, vodeče h gozdičku, ki je preprežal dolino z iztoka na zapad. Bobnenje slapa v soteski je jelo pojemati, ko je šel naprej. Nekaj sto yardov dalje je steza spet zavila na levo; obšel je veliko skalo in ko je stopil izza nje, je stisnil nož v pesti in se je mahoma vrgel plosko na obraz. Bilo mu je, kakor da mu sili srce iz grla. Komaj petdeset korakov od njega je stal sovražni tabor! Dva wigvama sta bila tu in okoli njih na kupe sedel, jermasov in odej, toda o živem bitju ni bilo duha ne sluha. Tedaici pa je začul glas, ki je rjovel od besnosti; spoznal ga je — bil je Quadev glas! Razlegal se je izza šotora; Aldous je naglo vstal iz zaklona, ki se je bil vrgel vanj, in je stekel naprej. Samo šotor ga je še ločil od njih, ki so bili na oni strani. Tik ob šotoru se je spustil na kolena in se je splazil za grmado sedel in košar. Odtod je lahko pregledal vse.

Tako blizu, da bi se ju bil skoro lahko dotaknil, sta sedeli Jana in Marija, s hrbtoma obrnjeni proti njemu. Roke sta imeli zvezane na ledjih, noge povite z vrvmi. Kakih deset korakov za njima sta stala Quade in Mortimer Fitz Hugh.

Otvoritveno naznanilo!

Tem potom naznanjam ceni, občinstvu, da mi je ravno kar došlo najmodernejše blago češkega in angleškega izvora za bližajočo se

jesensko in zimsko sezono

v vseh najmodernejših barvah in kakovostih.

Da bi zamogel svojim dosedanjim, kakor tudi vsakemu svojemu nadaljnjemu odjemalcu nuditi v vsakem oziru ugodnosti in olajšave, sem otvoril poieg tozadavne industrije tudi najmodernejši, velikomestni

modni atelje za gospode

pod prvovrstnim vodstvom.

Cenj. občinstvo najljubneje vabim, da me ob priki poseti ter se prepriča o solidnosti cen in kakovost blaga, predvsem pa o **precizni, brezhibni in brezkonkurenčni izdelavi.**

Priporočam se z odličnim spoštovanjem

Josip Ivančič

Ljubljana, Selenburgova ulica 1.

Revmatizem

Izjava zahvalnosti.

Gosp. dr. I. Rahlejevu, Beograd, Kosovska 43

Podpisani se Vam zahvaljujem najpriščneje za Vaše zdravlilo RADIO BALSAMIKA, s katerim sem se v kratki dobi izlečil od bolečin v sklepih, kolenu, boku in v krstima, radi katerih sem strašno trpel. Poskušal sem vsa druga sredstva, ali brez uspeha. Jedino me je Vas lek RADIO BALSAMIKA izlečil. Zato želim, da to moje priznanje odlišnete v novinah, da se še drugi bolniki, ki trpe od revmatizma, obrnejo na Vas za pomoč. Zahvaljujem se Vam še enkrat najtopleje na Vašem leku, beležim z odličnim spoštovanjem Vaš

Nikola Kuzmič.

Prizdrina na Pelješcu, 2. julija 1927.

Lek Radio Balsamica izdeluje, prodaja in razpošilja po povzetju Laboratorij Radio Balsamica dra. I. Rahlejeva, Beograd, Kosovska 43

Znižane cene

in največje skladišče tiskar.

dvokoles, motorjev, otroških vozičkov, šivalnih strojev, vsakovrstnih nadomestnih delov, pneumatike. Posebni oddelek za popolno popravo, emajliranje in ponikanje dvokoles, otroških vozičkov, šivalnih strojev itd. — Prodaja na obroke. — Ceni

„TRIBUNA“ F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov, LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 4.

LESNA INDUSTRIJA!

Cenjenim odjemalcem vjudno naznanjam, da sem na svoji varni tagi v Škofiji pričel zopet obratovati s polnim obratom. Ker sem obrat mnogo razširil in ojačil se javnosti najtopleje priporočam, posebno graditeljem in trgovcem z lesom. Ladijska in obalna tla ter vsake vrste lesa v trgovci v zalogi. Kupujem vsako množično vsak vrst hlobov ter gozdnih parcel. Prevzamem vsako količino vsakovrstnega lesa v razlaganje po najnižji ceni.

Obenem se vjudno priporočam za izvršitev vsakovrstnih tesarških del kot: industrijske stube, vile, mostove i. t. d. Zagotavljam zmerne cene in točno postrobo.

FRAN MARTINEC,

10530 a

mestni tesarški mojster Ljubljana, Prule št. 8
lesna industrija in parna žaga Škofija pri Ljubljani.

IVAN ZAKOTNIK

MESTNI TESARSKI MOJSTER

LJUBLJANA

DUNAJSKA C. 46

Telefon št. 379

Vsakovrstna tesarška dela, moderne lesene stavbe, osrečja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje i. t. d.
Gradnja lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga.

G.

Tovarna furnirja.

Blago za kompletno maško obleko

iz pristnega češkega kamgarna s celo podlago na 6 mesečne obroke

Din 740.—

to je mesečno Din 124.— ali tedensko Din 31.—

in vso drugo manufakturno blago Vam nudi

Oblatnica „ILIRIJA“ Mestni trg 17/1

Na telefonski poziv 28—25 pošlamo potnika v hišo.

Hrana ki nudi vsem zdravje in moč.

Ovomaltine naj bi bile vsakodnevno priročne, ker ojačajo telo in osigurajo zdravje vsem ki jih redno uživajo. Nobena druga hrana in pišča ni tako lahko prebavljiva, in ne vsebuje tako veliko hranilno vrednost in tako ugoden okus, kakor Ovomaltine.

Kot okrepljena hrana so Ovomaltine na prvem mestu sveta. Znanstveni poskus in splošni dokazali so, da je Ovomaltine dvajseto hranilno sredstvo.

Uporabite jih vsaki dan v vaši družini za prikosilo dece in odraslih mesto kave ali čaja in preprečili boste mnoge bolezni.

OVOMALTINE

hranijo in jačajo živce.

Dobivate jih v vseh lekarnah, drogerijah in boljših delatnih trgovinah za ceno: 100 gr Din 18.50, 250 gr Din 36.25 in 500 gr Din 63.25. Zahtevajte brezplačni vzorec, pozivajoč se na ta list.

Dr. A. WANDER d.d. Zagreb

„SPECTRUM“ d. d.

inž. Kopista, Dubsky in Krstić, tvornica ogledal in brušenega stekla, Ljubljana VII. Medvedova ul. 38, tel. 343 Zagreb, Beograd, Osijek, Srednjašnica: Zagreb

Zrcalno steklo, portalno steklo, mašinsko steklo 5—6 mm, ogledala, brušena vseh velikosti in oblikah, kakor tudi brušene prozorne šipe, izbočene plošče, vstekljanje v med. Pina, navadna ogledala

Felix Toman

varnostni mojster

Ljubljana

restorirna cesta št. 30

priporoča bogato zalogo nagrobnih spomenikov od marmorja in granita, plošče za grobnice, marmornate plošče za mobilije po najnižjih cenah

206 a

odstranite brez bolečin in nevarnosti z **BURGIT**

Čez 20 let po zdravniških priporočilih in v porabi Burcha-Kopelja za noge odstrani potenje in žganje nog. — BURGIT G. M. B. H. FRIEDLASSING.

Generalni zastopnik: **IVAN SVETEC**, Novo mesto, Slovenija.

Firma L. Ž. Konjevič

iz Beograda

javlja svojim galcem, da se s svojimi srečkami III. razreda zglase naokraj do 3. oktobra na državni razredni loteriji in plačajo za IV. razred, da jim potrdimo srečke III. razreda za veljavne za IV. razred.

DALIN, najboljša ogledala za likanje,

prodaja **Jos. Šerec** v Mariboru.

Samoprodaja za S. H. S.

Barvanje las!

«Excellor-Henne» je najboljša točna svetovna barva za barvanje las od dr. Durrante & Co. Paris v 15 minutah lahko vseh t. l. barbo popolnoma prebarva lasa v sabeljeno rjavo. Pogrebno barvanje je povsem izključeno. Garantično naravna barva, ki se ne da razpustiti od naravne in povsem neškodljive Garniture 48 Din. — Dobite jo v vseh lekarnah, drogerijah in parfumerijah. «Centifolia», kosmetični zavod, Zagreb

Ulica 37. Zahtevajte brezplačno ilustrirane prospekte 54-40

Najpraktičnejše in nacenjene so francoske kape „BERETS“

Prodaja na veliko

Kosta Nikolić i drug.

BEOGRAD,

Knez Mihajlova ulica broj 18.

PUH - PERJE R. MIKLAUC LJUBLJANA

Najpopolnejši Stoewer šivalni stroji

za šivilje, krojače in čevljarje ter za vsak dom. Preden si nabavite stroj, oglejte si to izrednost pri tvrdki

Lud. Baraga, Ljubljana

Selenburgova ulica 61.

Izpolnjen pouk 15-letna garancija

Telefon št. 980.

Domači prijatelj

Ilustrirani družinski mesečnik za zabavo in pouk razpošilja novim naročnikom še vse številke od 1 do 9. dokler je zaloga. Celoletna naročnina stane 20 Din. Pišite dopisno na upravo Sv. Petra c. 24 in Vam ga pošljemo na ogled **brezplačno.**

Vaša obleka bode izgledala zpet kakor nova, ako jo pustite kemično čistiti v

tovarni Jos. Reich

Tovarna: Poljanski nasip 4-6 Ljubljana,

Podružnica: Selenburgova ul. 3.

Plisiranje v najmodernejših vzorcih tekom 24 ur.

Barvanje oblek v različnih barvah.

Zahvala.

Ob priliki smrti nepozabnega soproga, očeta, brata, svaka oz. strica, gospoda

Josipa Zupana

višjega uradnika drž. železnice

izrekamo tem potom zahvalo za izraženo sožalje, vsem darovalcem prekrasnih vencev in cvetja, in vsem, ki so spremlili dragega pokojnika na zadnji poti, predvsem g. načelnika dr. Faturja, g. postajeničnika Lud. Iku, g. načelnika gosposdarske poslovalnice Planinšku, stanovskemu tovarišem in vsem ostalim.

Prisrčna hvala g. specialistu dr. M. Kamnu in g. dr. Avramoviču za njun požvovalec trud in č. g. dr. Josip Demšarju za tolažljive obiske.

Ljubljana, dne 2. oktobra 1927.

Žalujoči ostali.